

Vegyes közlemények.

Irányelvek a tüzesetek kiderítéséhez.

Azon rendkívül érzékeny és nagy kár méltánylása következtében, melyet a tüzesetek ritkábban az emberi élet, de oly gyakran és nagy mérvben a vagyon megsemmisítése körül okoznak, s mely tüzesetek néha — mint a lefolyt 1887-ik évben is — járványszerűleg dühöngve, a közjólétet aláásó országos csapásként jelentkeznek: a magyar büntető törvénykönyv a szándékos gyújtogatást büntettnek, a gondatlanságból okozott gyújtogatást pedig vétségnek minősítve; szigorú fenytésekkel sújtja azt, ki ily szerencsétlenségnek akarattal vagy gondatlanságból előidézője. Ebből kifolyólag kötelessége tehát a csendőrségnek minden tüzesetben kinyomozni, hogy forog-e fenn tiltott cselekmény s ki ellen irányul a jogos vád.

Hogy mily nagy nehézséggel jár a tüzesetek kiderítése, azt a szolgálat tapasztalatai is bizonyítják. Ennek oka egyrészt éppen a tüzeknél fenforogható sokféle keletkezési ok s ennek következtében a nyomozásnál nélkülözött kiindulási alap; másrészt azonban a járőrök részéről a legtöbb esetben tanúsított tájékozatlanság és áttekintés hiánya. Ezen hiányt lehetőleg pótolni czélja e soroknak, a gyakorlati szolgálat tapasztalataira alapultan világosságot hozni a szolgálat eme nehéz és fontos ágazatába s tisztázva az eshetőségeket, megállapítani nagyjában azon irányokat és feltevéseket, a melyek ily esetek kiderítése körül létjogosultsággal, mert valószínűséggel bírnak, — bár a gyakorlati szolgálatban fordulhatnak elő esetek, midőn az adott helyzetben a járőr tapasztalni kénytelen, hogy az élet az ő

számlálhatlan és változatos esélyeivel ismét egy oly újabb bonyodalmat dobott elébe, melylyel szemben minden előrelátás gyarlónak bizonyul s melyre előre ki sem gondolt, mert nem is gondolhatott és ezzel szemben kénytelen minden útmutatás hiányában csupán saját leleményességébe vetni bizalmát és reményét.

Épen ezen okból az alábbi fejtegetések csupán a rendes viszonyokra vonatkoznak, tehát azon tüzesetekre, melyek a falvakban és pusztákon leggyakrabban szoktak előfordulni, s mellőzve ezúttal a tüzeseteknél való segédkezés mikénti fogantatásának tárgyalását, csakis azon bűnügyi mozzanatok kiemelésére szorítkozik, melyek a tüzesetek körül mutatkoznak.

A hazánkban fenforgó sajátlagos viszonyok között kiváló figyelmet érdemelnek a szolgálati tapasztalaton alapuló következő észleletek:

A járőr helyesen cselekszik, ha addig, míg a tűzoltás tart s már eleitől fogva valami kézzelfogható irány a nyomozásra elő nem került s elő nem adódott, ha — mondjuk — a segédkezés alkalmával, néha a tűzoltásnál rendszeren közvetlenül közre nem működő s mérsékelt távolságban a tűzhelyet környékező nép, túlnyomólag nők és gyermekek között is megfordul s feltűnés nélkül megfigyeli szavaikat. Bár eleinte itt is csupa találgatást hall, mégis előbb-utóbb az ezerszemű közönség között, ha egyáltalán történt valahol és valaki által a tűz kiütésére vonatkozó megfigyelés, ez emlegetés tárgyává válik s ha nem is mindig igaz, s ha nem is volt a nép gyanúja mindig beigazolható, mégis nagyon sok esetben a legvalószínűbb nyomon jár.

A járőr a tűznél, a mennyire lehetséges a kiütés helyénél keres oly nyomokat s bűnjeleket, melyek a nyomozásra fontosak és döntők lesznek. Ha ilyen nem létezik — mint a hogy ritkán is marad, mivel a gerjesztett tűzben ez is megsemmisül — akkor a

kiütés mikor, hol keletkezte iránt szerez magának bizonyosságot s azon károkat hol a tűz kiütött s hozzátartozóit kérdezi ki először, azután a közvetlen szomszédokat s azokat, kik a tűz első kifejlődésének közvetlen tanúi valának. Ha mindezekről határozott értesítést nem nyer, úgy a szabályszerű, alapos, messze kinyúló nyomozást kell megindítania, mely bár ha az első alkalommal sikertelen is maradna, mégis időközökben, úgyis mint kiderítetlen közbiztossági zavarra, a járőrök figyelme ismét ennek ki-nyomozása felé irányuljon annál is inkább, mert bűneset vagy vétkesség esetén a bűn vagy vétség keletkezésének titka a legkülönbözőbb úton-módon kiszivárog s bizonyos idő multával mind több egyén bírván róla tudomással; alkalomadtán jóhiszeműleg is, mint már lejárt közönyös dolog, avagy mint bizalmas közlemény a járőr tudomására jut s ily módon a nyomozás újra felvétele a rég óhajtott eredményt érheti el.

Ismételten hangsúlyoztatik tehát, hogy a nép sejtelve nem megvetendő útmutatás a nyomozás irányának megválasztásánál, különösen ha annak meg-érésére egy-két napi idő engedtetett s a nyomozás ekkor azután erélylyel indíttatik meg. Mert, mint mondva volt, a legritkább esetek közé tartozik az, hogy a tűznek gonosz szándékból ki által történt szítása rögtön, még az égés alatt, de még közvetlen utána is kiderül. Ily elvetemedett gonoszsággal végrehajtott tüzesetek a legjobb esetben is csak bizonyos idő lejáta után gyermek, asszony és ital vagy boszú útján derül ki.

Másrésről azonban nincsen ezzel az mondva, hogy a nép gyanúja bírálat nélkül elfogadható; a járőr általában csakis a saját meggyőződése alapján jár el s mielőtt valamely fontos elhatározást foganatosítana, jól latolja meg a körülményeket s csupán a létjogosultsággal bíró feltevések avagy más meglévő közvetlen vagy közvetett bizonyítékok alapján intézkedjék.

*

Ezek előrebocsátása után áttérve a részletekbe, felállíthatjuk azon elvet, hogy minden tűz csak a következő négy okok egyikéből keletkezhet:

1. elemi csapás; —
2. gondatlanság- vagy vigyázatlanság; —
3. haszonleső számításból és
4. boszúból eredt gyújtogatásból; —

Ad 1. Hogy valamely tüzesetnek az oka elemi csapás-e? — azt a járőr minden fáradság nélkül megtudhatja, mert az elemi csapás békés körülmények között csakis mint villám szerepel. Zivatarok alkalmával általánosan szemléllhető volt a becsapás, s így ha az ezt elszenvedett épület vagy tárgy nyomban reá kigyúl, mindenki előtt világos lehet, hogy itt a tűz oka a villám volt s így a kárért kit sem lehet terhelni.

Ad 2. Nehezebb már azon tüzek kiderítése, melyek vigyázatlanság vagy gondatlanság következményei. Az okozott kár miatti lelkipurdalások, a büntetéstől, az emberek haragjától való félelem, az ennek folytán való hallgatás s a hozzátartozóknak hasonló indokokból való némasága, figyelésre nem alkalmas idő- és helyviszonyok stb. stb. mind megannyi ok, hogy bár kiütött és puztított a tűz: mégis azt, hogy ki az okozója, a legritkább esetben lehet kideríteni.

Hozzávetőleg mégis a következő okok egyike szerepelhet a gondatlanságból vagy vigyázatlanságból keletkezett tüzek kiütésénél:

a) A *gyermek*ek a tüzesetek hatalmas százalékának okozói. A mezőre munkába távozott szülők a gyermekeket otthon felügyelet nélkül hagyják, ezek pedig a kezök ügyébe akadt — mert nem számukra hozzáférhetlen helyre eltett — gyufával játszva, az ösztönből kedvelt tüzet rakják, tekintet nélkül, mert nem képesek felfogni, hogy arra alkalmas helyen-e? Oly vidéken, hol a sertéseket pörkölik, a gyermekek rendszeren azt utánzandók, szalmával tüzet csinálnak és pedig az elrejtettebb helyeken, például

a csűrben, hol egyszersmind a hozzávaló szalma is meg van. Itt azután a tűz a felhalmozott szalmában elharapódzik s mivel az e felett megijedt gyermekek széjjel szaladnak s a kiállandó büntetéstől félve rejtőzve hallgatnak; a még azonnal tán elfojtható tűz széjjelterjedve, nyomornak és pusztulásnak lesz szülője.

b) Falvainkban kevés takaréktűzhelyet találhatunk, hanem majdnem kizárólag a nyitott tűzhely van alkalmazásban. — Az itt hagyott parázsok ugyancsak alkalmasak arra, hogy — különösen télen — a gyermekek vele játszásból tűzkarikákat hányva, gondatlanságból elhányják s így a falusi, többnyire szalmafedelű házak, takarmány vagy tengeri-szár boglyák stb. gyakran ettől fognak tüzet.

c) Nyáron, midőn a termés a mezőről behordatik s a felszaporodott munkát nappal nem győzván, a lerakodást éjjel is gyertya, lámpás vagy más világító eszköz mellett folytatják, a szekéren a felrakáskor, a behozatalkor és lerakásnál a dohányzó egyének gondatlansága vagy vigyázatlansága a magukkal hordott gyúszerek gondos megőrzésénél; némely vidéken dívó azon szokás, hogy a kalap zsinórja vagy szalagja mellé bedugdosva hordják a gyufát, — okozza: miszerint a gyúszér kihull, a dörzsölés következtében meggyúl s rendszeren lappang a betakarított termésben, míg végre órák, gyakran napok múlva azután kitör a láng. Innen van az, hogy takarításkor járványszerűleg lép fel a tűz s úgy kiterjedésére, mint az okozott kárra nézve a leg-sújtóbb csapást méri a nemzeti vagyonosságra.

d) A nyomtatási, cséplési stb. csűr munkáknál a pipálás sok helyt betiltva nincs, vagy ha igen, akkor is eldugva megteszik ezt a dolgosok s épen az a baj, hogy rajtakapástól félve, a tüzes pipát nem dugják testök mellé az ing mögé vagy zsebbe, hanem gyorsan bárhová, sokszor oly helyre, hol a takarmány vagy szalma tüzet foghat tőle ép úgy, mint a gondatlanul eldobott gyufavégtől is.

e) Daczára, hogy a kéménytisztogatás a belügyminis-

ter által 1868. évi 4209. sz. a. kelt rendelettel tűzrendészeti szempontból meg lett hagyva s annak havonkint legalább egyszeri, sőt a helyi körülmények, szokások s a lakosok foglalkozásához képest esetleg többszöri foganatosítására mindenki kötelezve van; mégis a mi viszonyaink között ezen rendeletnek pontos betartása nem mindenütt mutatható fel s mi természetesebb, mint hogy a nyitott tűzhelyről az alacsony — már régebben nem tisztított s így vastag koromú — kéménybe felcsapódó láng és hő ezt könnyen meggyújtja. Sok a kéménytűz, de ez elharapódzva, különösen a vályogolt fakéményeknél a legtöbb helyen nem cseréptetőt s vele együtt a házat is megfogja s elhamvasztja. Hasonló okból a konyhai sütés-főzés alkalmával túlhajtott tüzelés, nem ritkán a zsír kigyuladása is oka sok tűzbajnak, valamint különösen a kenyér-sütésnél követett azon gondatlanság, hogy a hamut egyszerűen a szemét- vagy trágyadombra szórják, holott abban mindig feltűnően sok ideig tarthatja magát a parázs, sőt a légtől elzárva napokig elpislog, míg azután ha véletlenül egy erősebb szél felkapja s nátra, szalmára vagy rőzsére, avagy általában gyúlékony anyagra viszi: kész a tűz, mi annál végzetesebb, mivel a kenyér-sütés rendszeren éjjel vagy kora hajnalban történik s így a lakosok vagy még alusznak, vagy a gazdaközönség az istállóban gondolzza marháit s a tűz rendszeren csak már kiütése után, midőn nagyon elmérgesedett, vétetik észre.

f) Ugyancsak a padláson, az istállóban való pipázásnál, avagy a világítás körül elkövetett vigyázatlanságnak is sok tűz lesz okozatja.

Összegezve tehát a mondottakat, állíthatjuk, hogy a vigyázatlanságból vagy gondatlanságból keletkezett tűz okozói a gyermekek, a világító szerek felületes kezelése, a pipatűzre való nem ügyelés, kéménygyulladás, túlhajtott tüzelés és kiszórt hamu.

Ezek alapján tehát a járőr, ha sem a számításból, sem pedig a boszúból eredő gyújtás gyanúja

nem forog fenn: a legközelebb eső fentebbi észleletek azon módján indul, mely a viszonyoknak, helyeknek, időnek és évszaknak legjobban megfelel s melyre útmutatást magának még a tűzoltás ideje alatt, avagy közvetlenül utána már szerzett.

Ne feledje továbbá a járőr, hogy a szomszédok vagy véletlenül arra járt egyének akaratlanul is tanúi lehetnek oly jelenségeknek, mik később a vizsgálat eredményes folytatására döntő súlyúak.

Természetes, hogy ha az adott irányok egyike nem válna be, a nyomozást kiterjeszti a másik feltevésre s így fáradságot nem kimélve, kitartással végre ezélt mégis fog érni.

Ad 3. Ha a gyanú haszonleső számításból eredett tüzet sejtet: a járőrnek fölötté óvatosan, ügyesen, de erélylyel és kitartással kell a nyomozást ez irányban felvenni.

Két eshetőség áll előtte: az egyik, hogy vagy maga a károsult követte el a gyújtogatást, a másik, hogy ezzel egy más egyént bízott meg. Mindkét esetben a károsult személye a központ, a mely körül forogjon a nyomozás; az ő személyére tekintettel kell minden mozzanatot megbírálni. Az olyan esetek, midőn a tettes e cselekmény elkövetésénél megfigyeltetett: a legritkábbak közé tartozik, — sőt ellenkezőleg, el kell készülnie arra, hogy a járőr előtt egy nagy furfanggal és előrelátással véghezvitt, gyakran más ügyletek háta mögé rejtett ténykedés áll, melyekkel szemben az eredményt csakis a leleményesség és kitartás adják meg.

E pont alatt ki kell emelni azon tapasztalati tény, hogy a tűzbiztosítások behozatala óta a tűzesetek száma mód felett megszorodott, jeléül annak, hogy itt nem csupán a véletlen az okozó, hanem a nyereszkeskedési szándék is nagy tényező. Ha értéken jóval felül biztosított tárgyak gyúlnak ki: gyanús dolog s nagyon alapos nyomozást érdemel. Oly esetekben tehát, midőn az öngyújtás gyanúja forog fenn, a járőr a tűzeset után meggyőződést szerez magának

a biztosítás egész állásáról, mihez az illető biztosítási ügynökségek már saját érdekükben is készségesen segédkezet nyújtanak, s ha a fennebbi értelemben gyanús dolgot észlel, akkor ez irányban a következő módon folytatja a puhatolást.

Kinyomozza, hogy a károsult anyagi viszonyai milyenek, hol vannak és mennyi adósságai, hol volt a tűz kiütése előtt, hol a kiütésnél, mily kedély változás volt rajta észlelhető, nem-e volt feltűnő nyugodt, avagy ellenkezőleg túlságosan megindult, mit tettetés is lehet, mit tett a mentés érdekében, általában pedig mily magaviseletet tanúsított a tűz alatt. A tűz előtt nem szerzett-e be valahol gyújtó anyagot, kanóczot, löport vagy égő folyadékot, a melyek segélyvel esetleg a gyújtás eszközölthetett. Mit tett, hol járt a tűz után. A tüzet megelőzőleg nem helyezett vagy küldött-e el tárgyakat idegenekhez s így tehát előre tudni látszott a bekövetkezendőket. A káros háznőpe mit tud mondani az esethez, mily magatartást tanúsítottak a tűznél, a mentés körül, különösen ha nő az illető, mint viselte magát neje, kivel valószínűleg előre közöltetett a bekövetkezendő eset. A tűz után a káros magatartása a biztosítási összeg folyóvá tétele körül.

Az is előfordul, hogy káros a tűz kiütése előtt napokkal el is utazik, de felhasználva a viszonyokkal való teljes ismeretséget, alkalmas időben, más által észre nem véve, visszalopódzik, a felgyújtást eszközli s ismét eltűnik, hogy bizonyos idő múltán hazajöve, a súlyos veszteség felett tettető nagy meglepetést és fájdalomt színeljen. Ily esetben az állítólag távolvoltnak minden tartózkodási idejét hitelt érdemlőleg, ha kell folytatva és kiterjesztve a puhatolást a legtávolabbi helyekig is, ki kell mutatnia. A hivatkozott tanúk hitelességének kétségen felül kell állania s ha gyanú forog fenn, hogy az illető hamis tanúkat szerzett vagy szerezni szándékozik, akkor a letartóztatás által kell megakadályozni az összehozását.

Ugyanezen eljárás követendő a káros hozzátartozóival, valamint cselédeivel szemben is, különösen utóbbiakkal azon esetben, ha — mint gyakran előfordul — jutalom fejében egy ily bizalmas egyéne által eszközölteti a felgyújtást.

Természetes, hogy ha a nyomozás eredményt nem is mutathatna fel rögtön, a megfigyelés feltűnés nélkül folytatandó s a tapasztalt magaviselet, életmód mindmegannyi adatként használandó fel a rejtély felderítésére.

A gyermekek felette alkalmasak minden bűnügyben a bementásokra, a mennyiben előttük azon önámítással, hogy hisz a gyerek úgy sem tudja mit jelent ez vagy ama cselekmény vagy szó, nem óvakodnak — a közös egyetlen szoba természeténél fogva is — előttük, szemök láttára vagy fülök hallattára elkövetni vagy megbeszélni bűncselekményeket; s épen azon okból azután, hogy a gyermek ezek horderejét be nem láthatja, ha valaki kérdezi kivel rokonszenvez, vagy ki rokonszenvét ha pillanatra is meg tudta nyerni: ennek a látottakat és hallottakat őszintén elmeséli.

Sohasem feledje azonban a járőr, hogy senki sem tartozik hozzátartozóira terhelőleg vallani s így a gyermekeket hozzátartozóik előtt akár csak erős rábeszéléssel is ez irányban faggatni nem célirányos sőt tiltott, szabályellenes eljárás.

Ad 4. A boszúból való felgyújtás — sajnos — hazánk egyes vidékein rendszeresen üzetik. Az élet az ő ezer esélyeivel eszközli, hogy a legkülönbözőbb indokokból keletkezett boszúját kielégítendő, felgyújtja egyik ember a másik embertársának vagyonát, elkövetve így egyikét a legsúlyosabb bűnöknek.

Fel lehet tenni a legtöbb esetben, hogy a károsult a majdnem kivétel nélkül előfordult előzményekből nagyjában sejtheti a tűz okát s körülbelül a tettetést is. Egy, a megelőző összetűzésnél vagy később elejtett szó, fenyegetés, állandó ellenségeskedés, a vidéken szokásosan követni szokott ezen boszú mód

mindmegannyi eszköz a kiderítéshez. Ily esetben az előzmények alapos ösmerete szükséges a járőrnek, nehogy a szenvedett kár felett nem rendes kedélyállapotban lévő egyén vak indulata után menve, az esetleg ártatlanul gyanúsítottat zaklatva, az erre fordított időben adjon előnyt az igazi tettesnek a bizonyítékok elenyésztetésére. Kikérdezendő tehát az előzményekre a káros, hogy hogyan keletkezett a harag közte és a gyanúsított között, milyen viszonyban voltak ez előtt egymással, mire állapítja gyanúját, szólott-e a gyanúsított valamikor bűnös tervéről, elárult-e erre vonatkozólag más előtt is és hol valami szándékot; fenyegetődött-e és kik előtt; a tanúk szintén kikérdezendők s lehetőleg élethűen való előadásra kérendők fel. Ha a gyanúsított a tűzzel egy időben valahová huzamosabb időre avagy napokra is elutazott vagy híradás nélkül távozott, joggal gyanús, éppen úgy, mint ha — midőn az egész község a tűzhöz siet s ott van, — ő tette a tüzet észre sem vette volna, vagy nem tudva érdeklődni ily szerencsétlenség iránt, nyugodtan tovább folytatja dolgát avagy tovább tétlenkedik. Ha állítólag távol volt a tűz idejében, kikérdezendő, hogy hol volt a tűz alkalmával, hol a tűz előtt stb. stb. éppen úgy, mint a 3. pont alatt a károsult, ki örgyújtogatással van gyanúsítva. Hozzátartozói szintén kikérdezendők, valamint a szomszédok is az általok esetleg észlelt gyanús körülményekre.

Az is megtörténhetik azonban, hogy a gyanúsított nem személyesen, hanem erre felbérelt egyén által követtette el a gyújtogatást. Tudvalévő, hogy léteznek ily közártalmúak, kik néhány frtnyi jutalomért ezen bűnre üzletszerűleg vállalkoznak s összeköttetéseinél fogva távolabb tájékról is felkerestetnek ily vállalatra való megnyerés végett. Bár nem éretett még tetten, s tán nem is bűnhődött még hasonló bűnökért; mégis általánosan rebesgeti a nép ily tulajdonságukat s ritkán ártatlanul. Kikutatandó tehát, hogy vajjon ezen egyén — ki rendszeren az iszákosságnak

már áldozata s ezen szenvedélyét kielégítendő, az erre szükséges pénz megszerzésének módjában épen nem válogató — nem-e költekezett a szokottnál jobban; kinek volt adósa s nem-e törlesztett adósságot; mivel pedig az ital a nyelvet feloldja, nem-e árult el valamit önkéntelenül is a későbbi vagy már elmúlt tűzre vonatkozólag egyes elejtett szavak, s az ily iszákosoknál ittas állapotban nem ritkán szokásos saját magukkal való hangos beszélgetés által. Ha a gyanúsított ezen egyénnel a tüzet megelőzőleg érintkezett — mi kinyomozandó — s ezt különben nem szokta tenni, akkor ezen egyének a találkozás óta folytatott életmódja kipuhatólandó, hogy hol töltötte azóta idejét stb. stb. éppen úgy járandó el, mint az fennebb a gyanúsított boszúállónál előadatott. A hirtelen és erélylyel megejtett ház- és személymotozás nem ritkán a gyújtogatásnál használt vagy ezért jutalomképen nyert bűnjelvények megkerítését is eredményezheti s tanácsos is mihelyt ily egyének ellen alapos gyanú merült fel, azt a bűnjelvényeknek a megsemmisítéstől vagy elrejtéstől való megmentése végett fogatosítani.

Ki nem derített tüzesetek után ha gyanúsítva lettek, de reájuk bizonyítani mit sem lehetett, az ily egyének is felügyelendőek, mivel előbb-utóbb általuk valami bűnjel, midőn már mindent elfeledtetnek hisznek, előkerülhet, avagy elszólhatják magukat.

Hangsúlyoztatik, hogy felette óvatosan járjon el a gyanúsítottak megbírálásánál s ne feledje a járőr, hogy ő mint pártatlan, a felek felett álló törvény embere, hivatva van higgadt megfontolással latolgatni a körülményeket s a szabályok értelmében amúgy is elővigyázatra lévén intve minden feladás mérlegelésénél (lásd Alt. szolg. határozványok 100. pontját); a jelen esetben sokszorosán forog fenn az ok az izgatott embereknek gyakran pillanatnyi ötletében támadt gyanúját óvatosan fogadni és minden esetre először puhatólni s csak valószínűség esetén járni el tovább a szabályok értelmében nyomozólag.

A nép, de kivétel nélkül a káros gyakran vádol az első felindulásban ártatlanokat, vagy nem lehetetlen az sem, hogy véletlen esélyek felette összejátszanak a vád valószínűségére, de ily veszélyes órákban épen a csendőrség kötelessége úgy ezek, mint az ügy érdekében a valódi tényállás kiderítése végett higgadt, tárgyilagos és nyugodt, mindamellett határozott magatartást tanúsítani s megóvni úgy magát, mint másokat az elhirtelenkedéstől.

A csavargók által különösen a puszták és tanyák kerestetnek föl előszeretettel. Neki legrosszabb esetben a szalma és takarmány-kazlak is jó meleg éjjeli szállást nyújtanak, hol észrevétlenül meglúzhatja magát. Vigyázatlanságból, gyufának elejtése által, vagy mivel a nappal történt kéregetésnél e helyen durván elutasítottak, tehát boszúból, de gyakran indokolatlan pajkosságból is felgyújtják a kőborlók a kazalokat s az éj homályában eltűnnek s mivel senki által sem vétetett ott létök észre, pihenő helyök pedig elpusztult; nyomuk vész és nem is gyanakodnak rájuk. Épen ezen okból oly tüzeseteknél, melyeknek ily módon való keletkezése valószínű, a környéken található csavargókkal szemben kiméletlen szigorral kell eljárni s a tűz kiütése idejében hol történt tartózkodásuk hitelt érdemlőleg való bebizonyítására szorítandók akkor, ha ők a tüzet szenvedett pusztán vagy tanyán, avagy annak közelében megfordultak, a csűrök alatt és boglyák között észleltettek. Ép úgy megállítandók, ha éjjel a tűz irányából vagy az égő községből jönni láttatnak és reájuk is kiváló mérvben kiterjesztendő a nyomozási eljárás.

E pont alatt tartjuk megemlítenedőnek a gyújtogatók egy nem épen ritka fajtát, kiknél a gyújtogatós iránti hajlam tulajdonképen betegség, s kik ezen végzetteljes betegsögeknek maguk is áldozatai még másokat is, de beszámíthatóság nélkül, szerencsétlenné tesznek: ezek a tűzkórosok.

A tűzkórban szenvedők valódi átkai azon község-

nek, hol léteznek s ha időközönként ezen kór őket meglepi. Tény, hogy vannak oly szerencsétlen egyének, kiket a tűzláng szemlélésénél bizonyos kéjérzet fog el s nekik a lángnak nézése érthetetlen gyönyört nyújt. Még nem tudjuk e különös betegségnek okát találni, de tény, hogy az ily szenvedélynek rabjai ha őket e kór meglepi, minden alkalmat felhasználnak nagy tűz élesztésére s ezen bűnös cselekményöknek kivitele körül a legkörmönfontabb ravaszsággal járnak el. Ha tehát a járőr tudja — mint a hogy ily egyéneknek az örskörletben létezéséről az örsnek értesülve kellene lennie — hogy a tüzeset helyén ily tűzkóros egyén létezik, első sorban is ennek a tűz előtti hollétéről s minden idejének hol történt töltéséről szerez magának bizonyosságot s folytatja a nyomozást a tűz kiütéséig. Szükség esetén a gyújtószerkezet után megejtendő szigorú motozások adhatják meg a kiderítéshez a kulcsot. Ugyanis az ily betegek előtt rendesen dugdosák hozzátartozóik a gyúszereket, s ha azután az ily beteg mégis valahogy ilyest szerezhet, azt féltett kincs gyanánt rejtegeti az általa e célra kiszemelt, rendesen félreeső helyen. Ugyanez értelemben, ha egy és ugyanazon községben, pusztán, tanyán vagy vidéken is, feltűnő gyakori a tüzeset s a lakosok nem állanak egymással oly ellenségeskedésben, mely a bosszúból való gyújtogatást igazolhatná: majdnem biztosra vehető, hogy ily tűzkóros szerencsétlen keze működik közre. Ily kóros tünetekre az örsnek folyton figyelni kell s ha a járőrök szolgálatban létök alatt olyféle megjegyzéseket hallanak, hogy valaki — többnyire a serdülő korban lévő gyermekek közül — a tűzzel mennyire szeret játszani vagy ok nélkül felesleges tüzet rakni stb., jegyezzék fel az előjegyzési könyv számára, mert a fennebbiek értelmében később még nagy hasznát láthatják a nyomozásoknál. Bár az ily betegek gyújtogatásai nem esnek a beszámíthatóság alá, mégis hozzátartozóit — kik rendesen tájékozva vannak erről —

méltán sújthatja a köteles felügyelet elmulasztása miatt a vád, s ez alapon, ha a tűz okozójának egy ily tűzkóros bizonyult be, a nyomozásnak a hozzátartozók miként alkalmazott s végrehajtott felügyelet gyakorlásának kipuhatólására kell átmenni, — de bebizonyított mulasztás esetén is a csendőrség működése ily esetben csak a feljelentésre terjedjen.

*

Hogy mi a járőr teendője a kiderített tüzeseti bűntények és vétségeknél a tettesekkel és esetleg megkerült bűnjelvényekkel, az eljárási szabályainkkal s a törvénnyel szemben nem szorul magyarázatra: itt teljes érvényében áll a letartóztatás és lefoglalás joga.

A házkutatásról.

«Az én házam, az én váram» — egyik sokszor hangoztatott jelszava a személyes szabadság híveinek. Valóban magasztos eszme, hogy a bár földhöz ragadt szegény állampolgár hajléka még a leghatalmasabbak, sőt maga az államhatalom előtt is szent és sérthetetlen legyen; kivéve természetesen azon eseteket, a melyekben a házijog védelméül még a hatalmasoknak sem szolgálhat. Ennek tudata az állam minden polgárát nemcsak emberi méltóságának érzetére juttatja, hanem az ő egyéni jogait ily módon biztosító államhatalommal szemben minden áldozatra is készebbé teszi.

Ugyanazért minden rendezett jogállamban a magánlak szentségének minden jogtalan megsértése szigorúan büntetett, s e tekintetben úgy a büntetettokről és vétségekről szóló magyar büntető törvénykönyv, mint a nálunk érvénynyel bíró katonai büntető törvények is hasonlóképp intézkednek.

De ha a törvény azon állampolgárra, a ki polgártársát a házijog békés gyakorlatában megháborítja, szigorú büntetést határoz: bizonyára még sokszorta súlyosabban büntetendő azon közszolgálatban álló egyén, a ki ily jogtalanosságot, hivatalos állásával

visszaélve követ el, holott hivatalos állása őt épen arra kötelezné, hogy a megtámadott jogrendet mindenkor védelmezze.

A magyar királyi csendőrség szolgálati utasítása bizonyos esetekben megengedi a szolgálatot teljesítő csendőrnek, hogy szolgálati eredmény elérhetése végett házkutatásokat tarthasson. Míg azonban a házkutatás kellő pillanatban és azt indokoló körülmények között kötelességnek tekintendő, addig az alapos indok nélkül és tapintatlanul megejtett ily eljárás igen komoly beszámítás alá eső visszaélést képez, mely szigorú megtorlás nélkül egy esetben sem hagyathatik. A házkutatással való indokolatlan zaklatások ugyanis nem csupán az illető egyének személyes jogait sértik, hanem az összes lakosságnál az egész csendőrségi intézmény iránti idegenkedést, sőt ellen-szenvet fölkelteni alkalmasok, vagy legjobb esetben is az illető csendőrök értelmi színvonalát tüntetik föl kedvezőtlen világításban, a mi szintén csak az intézmény tekintélyének csorbulását vonja maga után.

Fölöttébb szükséges tehát, hogy arra nézve, vajjon házkutatásnak mikor, ki ellen lehet helye, s hogy az egész eljárás mi módon történjék — minden csendőr teljesen tisztában legyen, s mindenkor szorosán az utasítások határozványaihoz alkalmazkodván, ez által úgy saját magát minden tekintetben fődözze, mint törvényszerű és tapintatos eljárásával a csendőrségi intézménynek is becsületet, elismerést, a lakosságnál bizalmat, rokonszenvet szerezzen.

A házkutatásra vonatkozó határozványokat a csendőrségi szolgálati utasításnak 43—48. §§-ai tartalmazzák. Lehető rövid és könnyen áttekinthető előadásra törekedve, e határozványokat néhány magyarázó megjegyzéssel az alábbiakban összefoglaljuk.

1. Mit értünk házkutatás alatt?

Házkutatás vagy házmotozás alatt a lakás vagy háztartáshoz tartozó helyiségek vizsgálatát értjük. (Szolg. ut. 43. §.)

A házkutatás hivatalos cselekmény; mint ilyen, csakis *szolgálatban álló* csendőr által fogatosítható, és pedig tisztán csak a közbiztonsági szolgálat, illetőleg az igazságszolgáltatás érdekében. A ki házkutatást bármiféle magántermészetű indokból tartana, ez által a büntető törvényekbe ütköző cselekményt követne el.

2. Kiknél tarthat a csendőr házkutatást?

Azon általános határozvány, hogy «a szolgálatban lévő csendőr felhívásának mindenki, legyen az akár polgári, akár katonai személy, utólagos panaszlási jogának fenntartása mellett, engedelmeskedni tartozik» (csend. szerv. ut. 9. §) — miután a szolgálati utasításnak a házmotozásra vonatkozó §§-ai személyek tekintetében kivételt nem tesznek — a házkutatásokra nézve is mérvadó. Ennélfogva tarthat házkutatást a csendőr:

a) oly egyéneknél, a kiket valamely büntett vagy vétség elkövetésének, vagy az elkövetésben való bűnrészességnek gyanúja terhel;

b) olyanoknál, kikre nézve nagy mérvben létezik a valószínűség, hogy gyanús tárgyak birtokában vannak;

c) a kik ugyan a fennforgó esetben gyanú által nem terhelhetnek, de egyébként rendőri felügyelet alatt állanak, s végre

d) még olyanoknál is, a kik ugyan sem gyanú, sem rendőri felügyelet alatt nem állanak, de alapos okok forognak fenn annak föltételezésére, hogy házukban — bár az ő tudtuk és beleegyezésük nélkül — valamely büntettes elrejtőzött, vagy hogy valamely bűncselekményből származó tárgyak oda rejtettek el.

Megjegyzendő, hogy a szolg. utasítás 45. §-a értelmében: «ha katonai vagy katonaság (hadtengerészeti vagy honvédcsoport) által megszállott épületben esz-közlendő a házmotozás, akkor ez a laktanya-parancsnoknak bejelentetik, s egy kijelölt katonai közeg közbenjöttével történik». Ettől eltérésnek csakis a

legsürgösebb esetekben lehet helye (pl. ha a csendőrség által nyomon üldözött veszélyes gonosztevő valamely katonai épületbe menekül, s az illető katonai parancsnokság a távolság vagy egyéb körülmények miatt azonnal nem értesíthető, a késedelem következtében pedig a gonosztevő megszökésétől lehetne tartani).

Katonaság által megszállt épületeknek tekintendők pl. a tiszti pavillonok; előbb polgári egyének által használt oly épületek, melyekben — ha a laktanya szüknek bizonyúl — a legénység egy része állandóan vagy ideiglenesen elhelyeztetik, irodák, hivatalos helyiségek stb. Ellenben a katonai egyéneknek laktanyán s tiszti pavillonon kívül bérelt magánlakásaik nem esnek ugyanily szempont alá; minélfogva ezekben házkutatás előzetes bejelentés nélkül is tartható.

3. Melyek azon esetek, a melyekben a csendőr házkutatást tarthat?

Tarthat a szolgálatot teljesítő csendőr házkutatást:

1. az arra illetékes hatóságtól vett felhívás vagy birói végzés folytán (szolg. ut. 45. §.), és
2. saját hatáskörében.

Házkutatásnak rendszerint az 1. alatti feltétel alatt, míg a 2-ik módnak csakis kivételesen lehet helye.

Azon kivételes eseteket, a melyekben a csendőr házkutatást saját hatáskörében eszközölhet, a szolgálati utasítás 46. §-a következőkép határozza meg: «A házmotozás a bünfenyítő eljárás érdekében és ha a késedelem veszélylyel jár, a közbiztonsági közegek által saját hatáskörükben is eszközölhető: ha valaki ellen elővételési vagy elfogatási rendelet adott ki, vagy ha valaki büntetendő tett elkövetésén eretik, vagy ha büntetendő cselekmény gyanújával terheltek, hatósági nyomozás alatt áll, vagy az ellene kibocsátott nyilvános idézés szövegében büntetendő cselekmény elkövetésében gyanúsak van

jelezve, vagy oly tárgyak birtokában találhatik, melyek bűnrészességéről tesznek tanuságot».

Elemezzük bővebben ez annyira fontos § tartalmát.

Mindenek előtt hangsúlyozandó, hogy ennek értelmében a csendőr házkutatást csak akkor tarthat, ha annak megtartása a «bünfenyítő eljárás érdekében» áll. Kell tehát, hogy fennforogjon egy bünfenyítő eljárás alá tartozó eset, a melynek körülményeit a csendőr ki akarja deríteni, és kell, hogy alapos legyen azon föltevés, miszerint a házkutatás azok kiderítését előmozdíthatja; mert ellenkező esetben házkutatásnak helye nem lehet. Ugyanazt tartalmazzák a szolgálati utasítás 43. §-ának következő sorai: «házmotozás, az az a lakás vagy háztartáshoz tartozó egyéb helyiségek megmotozása csakis azon esetben fogatosítható, ha alapos gyanú forog fenn az iránt, hogy azokban bűntény vagy vétség elkövetésében gyanús egyén van elrejtözve, vagy hogy azokban oly tárgyak vannak, melyeknek kézrekerítése vagy megtekintése a vizsgálat folyamára és biztonságára jelentőséggel bírhatna».

Vegyünk most már például két esetet. Egy őrsparancsnoknak A. jelentést tesz, hogy B. tőle ezüst evőeszközöket kért kölcsön, s visszaadni nem akarja. Az ezüstművek átvételét az őrsparancsnok előtt B. is elismeri, de állítja, hogy időközben ő A.-nak pénzt adott kölcsön, s ennek következtében elszámolás útján az ezüstművek már az ő tulajdonává váltak. Minthogy A. továbbra is vitatja tulajdonjogát, az őrsparancsnok B.-nél házkutatást tart, s a megtalált ezüstműveket lefoglalja. Helyes volt-e az őrsparancsnok eljárása? Ellenkezőleg, a miatt szigorú felelőségre vonást érdemel; mert a hozzá ekkép följelentett eset nem «bünfenyítő eljárásnak», hanem vitás magánjogi kérdésekben való törvénykezésnek tárgyát képezte volna, s így neki abba beleavatkozni egyáltalában nem lehetett. — Egy községben betöréses lopás történt. A csendőrök két gyanús egyénnél

mindjárt házkutatást tartanak, daczára annak, hogy ezek a tett elkövetésének idejében más helyen létüket kimutatják, és különben is semmi sem mutat arra, hogy ők a tettel összeköttetésben állottak vagy egyetértettek volna. Helyén volt-e éppen ez alkalomból a házkutatás? Felelet: bár a szolgálati utasítás megengedi, hogy gyanús, illetőleg rendőri felügyelet alá helyezett egyéneknél házkutatás bármikor is tartathassék, ez esetben annak megtartása teljesen felesleges volt, nem lévén észszerű ok azon föltételezésre, hogy a házkutatás által az eset felderítéséhez adatok lesznek szerezhetők, vagyis a «bűnfenyítő eljárás érdeke» előmozdíthatatik.

Ismételjük tehát: ha nincs bűnfenyítő eljárás alá tartozó eset, ha a házkutatás eredményre különben sem vezethet, vagy ha annak a bíróság határozásáig való elhalasztása a nyomozás eredményét nem veszélyezteti: a csendőr házkutatást nem tarthat.

A szolgálati utasítás következőkben sorolja el azon eseteket, a melyekben a csendőr a házkutatást saját hatáskörében megejtheti:

a) *ha valaki ellen elővezetési vagy elfogatási rendelet adatott ki, s alapos okok vannak annak föltételezésére, hogy azon házban rejtőzött el, a melyet kézrekerítése végett a csendőr átkutatni szándékozik;*

b) *ha valaki büntethető tett elkövetésén éretik, s azután az üldözők elől valamely házba menekül, vagy jogosan föltehető, hogy bűnjelekül szolgálható egyes tárgyakat valamely épületbe elrejtett;*

c) *ha valaki büntetendő cselekmény gyanújával terheltetik.*

Szükséges azonban, hogy az illető ellen a kérdéses bűncselekményre nézve valóban terhelő körülmények forogjanak fenn, vagyis hogy a gyanú *alapos* legyen; mert ellenkező esetben nála házkutatásnak helye nem lehet. Alapos gyanúk, pl. ha valamely beismerésben levő büntettes oly bűncselekményre nézve, a melyet társakkal kellett elkövetnie, oly egyénről, a kiről a bűnrészesség különben is föltételezhető,

állítja, hogy a büntetttől származó egyes tárgyak annak lakásán rejtettek el. Ellenben előfordult a következő eset: egy cselédleány ruhái s a konyhából egyes tárgyak ellopattak. Az örsparancsnok a följelentés következtében mindazon gazdalegényeknél, kik az illető cselédleánynál megfordultak (bár különben gyanúsak vagy rovott előéletűek nem voltak) mindjárt házkutatást tartott; természetesen eredménytelenül és bizonyára helytelenül.

Megtörténhetik még az is, hogy néha még a kellő indok nélkül megtartott házkutatás is vezet eredményre; de azért a házkutatásnak alapos ok nélkül való megtartása mégis csak tiltott dolog marad. Egy falusi gazda pinczéből egy hordó pálinkát elloptak. Gyanú tulajdonkép senkit sem terhelt, de feltűnt, hogy egy a községben lakó vagyontalan napszámos, a nélkül, hogy kocsmában látták volna, egymásután két reggel ittas állapotban volt. A csendőrök ez alapon nála házkutatást tartottak s az ellopott pálinkás hordót padlásán elrejtve meg is találták. Ez esetben tehát a házkutatás megtartását az eredmény igazolta; de ebből egyáltalában nem következik, hogy netán előfordulható hasonló esetben minden mámoros állapotban látott vagyontalan egyén házkutatásokkal zaklattassék.

d) *A ki hatósági nyomozás alatt áll, vagy az ellene kibocsátott nyilvános idézés szövegében büntethető cselekmény elkövetésében gyanúsnak van jelezve, annak házánál akár az ő személyének, akár a bűncselekményből származó tárgyaknak kézrekerítése végett házkutatás tartható; úgy szintén annál is,*

e) *a ki oly tárgyak birtokában találtatik, melyek bűnrészességről tesznek tanúságot, — föltéve természetesen, hogy a nála talált tárgyak daczára is a házkutatás még mindig a bűnfenyítő eljárás érdekében fekvő lehet, pl. még kézre nem került több lopott tárgy is találtathatik, vagy az illető egyén bűnrészességét bizonyító más bűnjelek is előkerülhetnek.*

Magától értetődik, hogy házkutatás a bűnrészesek-

nek látszó egyéneknél is csak *alapos* gyanú esetében tartható; mert azt jól meg kell fontolni, nehogy valaki mint bűnrészes, egy egészen titokban alig maradható házkutatás megtartásával mások ítéletének kitéssék. Pl. lúdlopást követtek el egyik községben. Lábnyomok (úgy lehet, a tolvaj lábnyomai) a ház mögötti szántóföldön át az országútig vezettek s ott elmosódtak. A csendőr már ennek alapján egy az országút másik oldalán lakó, büntetlen előcletű, jó módú kereskedőnél házkutatást tartott. — Nem teljes joggal emelt-e panaszt a kereskedő a csendőrség ezen eljárása ellen? Hiszen e házkutatás nemcsak jogtalan zaklatás volt, hanem a mellett rossz hírének keltése által neki üzletében, keresetében is károkat okozhatott.

Említettük, hogy a csendőr — lopott tárgyak, bűnjelek, kézrekerítése végett — még teljesen gyanútlan egyéneknél is tarthat házkutatást. Ennek azonban csak a legritkább és legsürgősebb esetekben lehet helye, egyébként pedig, ha a házkutatás csakugyan szükségesnek látszanék, az illetékes bíróság elhatározása eszközendő ki.

Vége a szolgálati utasítás 43. §-a kimondja ugyan, hogy oly személyeknél, kik rendőri felügyelet alá vannak helyezve, házkutatás a rendőri felügyelet érdekében bármikor eszközölhető; de jól megjegyzendő, hogy még ily egyéneknél is házkutatás csakis *«a rendőri felügyelet érdekében»* történhetik, nem pedig pusztán önkénykedésből és a végett, hogy az illető szükségtelenül zaklattassék vagy helyzetének szégyene vele minduntalan éreztessék.

4. Eljárás a házkutatásnál.

Általános megjegyzések.

A szolg. ut. 47. §-a a házkutatásokra nézve elvül mondja ki, hogy azok *«mindenkor minden felesleges feltűnés és az érdekeltnek nem okvetlenül szükséges megterhelése vagy háborgatása mellőzésével, hírnevök és a nyomozás tárgyával nem szorosán kap-*

*csolatos magánlittok lehetőleg megkímélése, valamint az illem és tisztesség megóvása mellett eszközö-
lendők».*

Tapintat és kimélet tehát minden házkutatás meg-
ejtésénél föltétlenül szükséges, és pedig úgy az illető személyére, mint vagyona nézve. Zárak csak akkor nyitathatók fel, ha a tulajdonos azok kulcsát előadni vonakodik; bármiféle tárgyak szükségtelen szét-
hányása, bútorok szétszedése kerülendő, kivéve természetesen, ha azt alapos okok miatt mellőzni nem lehet; pl. igen nagy valószínűség szól a mellett, hogy valamely hamis okirat, vagy hamis bankjegy tükör vagy képkeret alá rejtetett el stb.

Ugyancsak a szolg. ut. most idézett szavaiból következik, hogy a házkutatás rendszerint nappal, vagyis a napnak oly szakában tartassék, a midőn az *«nem okvetlenül szükséges háborgatásnak»* nem lesz tekinthető; s ettől eltérés csak különösen sürgős esetben történjék.

A mi pedig a feltűnés kerülését illeti, azt sokszor nemcsak az érdekelt egyén iránti kimélet teszi szükségessé, hanem azt magának az eljárásnak sikerére való tekintetből is szem előtt kell tartani; mert ha az ily kutatásokkal feltűnés okoztatik, akkor arról a bűnrészes egyének is értesülhetnek, s a náluk levő gyanús tárgyak eltüntetéséről idejekorán gondoskodhatnak, még mielőtt a további fejlemények nyomán a házkutatás náluk is megtartatnék.

Előkészület a házkutatás megtartásához.

Házkutatás megtartása végett mindenkor lehetőleg két vagy több csendőrből álló járőr vezénylendő szolgálatba. E járőr az illető községben megjelenvén, a házkutatás megtartásához *«egy község-elöljárósági közeget visz magával»* (szolg. ut. 47. §.). E községi elöljárósági közege lehetőség szerint maga a községi bíró vagy a községi képviselő-testületnek valamely tekintélyben álló tagja legyen; mert ezt az eljárás komolysága s az annál jelenlévő tanú megbízható-

sága teszi kívánatosszá. A szolg. utasítás nem mondja ki, hogy ezen községi előjárósági közeg a házkutatás tartásáról előzetesen értesíttessék. Ha tehát azt bármiféle tekintetek szükségessé nem teszik, az egyelőre előtte elhallgatható, s elegendő, ha ő az érdekelt egyén lakásának megmutatására, s oda a csendőrökkel való elmenetelre szólíttatik fel; elhívásának tulajdonképeni célja pedig vele csak a helyszínén közöltetik.

Végre fordulhatnak elő egyes igen rendkívüli esetek (pl. valamely a községtől távol fekvő tanyának azonnal szükségessé vált átkutatása), midőn a házkutatás községi előjárósági közeg jelenléte nélkül is megtartható; de ez, a mennyire lehet, ily esetben is valamely érdektelen s megbízható (bizalmi) egyénnel pótolassék.

A házkutatás megtartása.

A csendőr midőn azon házba, melyben kutatást tartani szándékozik, de «különösen rossz hírben álló személyek lakásába léptekor úgy a saját személyére, valamint a szolgálati cselekvény végrehajtására nézve megkivántató elővigyázattal jár el» (szolg. ut. 47. §.); s míg a járőrvezető a községi előjárósági közeggel a ház átkutatását eszközli, addig a másik csendőr lehetőleg oly helyen (pl. a bejáratnál) foglal állást, hogy ne csak a kutatásnál történőkre ügyelhessen, hanem azt is megakadályozhassa, hogy esetleg a közben az épület többi helyiségeiből egyes tárgyak eltávolíttassanak, vagy hogy az érdekelt egyén vagy ennek hozzátartozói által bármiféle gyanút keltő cselekmény követtessék el, netáni bűnrészesekhez üzenet küldessék stb.

«A megmotozandó helyiségek tulajdonosa, illetőleg birtalója ezen működésnél való jelenlételre felszólítandó; ha ő akadályozva vagy távol lenne, vagy egyáltalában erre hajlandó nem lenne, akkor ezen felszólítás a család valamely nagykorú tagjához, vagy ilyenek hiányában valamely laktárshoz vagy szomszédhoz intézendő» (szolg. ut. 37. §.); ez azonban

nem zárja ki, hogy a házkutatás még ilyenek nem létében is megtartathassék.

Ha a házkutatás az illetékes hatóságtól vett felhívás vagy végzés következtében tartatik meg, «ezen felhívás vagy végzés az érdekeltnek a motozás megkezdése előtt felmutatandó, a mennyiben pedig ez azonnal nem volna eszközölhető, akkor az érdekeltnek a motozás indokairól a községi előjárók vagy a motozásnál jelen volt községi bizottsági tagok által utólagosan értesítendő» (szolg. ut. 45. §.).

A végzés felmutatása, illetőleg a csendőrök jövelele céljának tudtul adása után következik az érdekelt egyénnek — ha jelen van — kikérdezése; mert «a megmotozás szabály szerint csakis annak meghallgatása után fogatosíttatik, a kinél vagy a kin az eszközendő, és csak annyiban hajtatik végre, a mennyiben a kihallgatás a kutatott tárgynak önkéntes kiszolgáltatását, vagy pedig a megmotozást előidéző indokok elenyésztét nem eredményezi. — Rossz hírben álló személyeknél a kikérdezés mellőzhető, nem különben azon esetben is, ha a késelelem veszélylyel járna, vagy ha a motozás a község számára nyílt helyiségekben, melynek korcsmák, éttermek, vendéglők, vaspálya-indóházak stb. eszközendő» (szolg. ut. 44. §.).

Ha a kikérdezés után az illető egyén a házában tartózkodó büntettest vagy az ott keresett tárgyakat kiszolgáltatja, akkor — ha nincs alap annak föltételezésére, hogy nála még több bűnjelek is elrejtve lehetnek — a házkutatás megtartása elmarad, de ha ez iránt a gyanú el nem oszlott, a házkutatás megtartandó. Lehetnek azonban oly esetek is, midőn a gyanús (rossz hírben álló) személyek kikérdezése által ezek oly körülményeknek juthatnának tudomására, hogy ez által a nyomozást könnyen megghiusíthatnák. Ily esetben természetesen az előzetes kikérdezés elmarad, s az illető egyénnek az, hogy a házkutatással miféle tárgy kézrekerítése célozttatik, előzetesen tudomására nem juttatandó.

Az egyes helyiségek lehetőleg magával a tulajdonossal nyittatandók fel, s a tulajdonképeni átkutatást a községi előjárósági tag végezze, a csendőr pedig lehetőség szerint csak a felügyelésre szorítkozzék.

Mindazon tárgyak, melyek a nyomozott vagy más bűncselekményből származtak vagy azzal összefüggésben állóknak látszanak — lefoglalandók.

Mi történjék a házkutatás alkalmával lefoglalt tárgyakkal?

A lefoglalt tárgyakat, ha szállításuk nincs nehézséggel egybekötve (pl. egyes iratokat, ékszereket stb.) a járőr magával viszi és az őrsparancsnokság az illetékes bírósághoz juttatja. Ha a házkutatás alkalmával egyszersmind a tettes letartóztatva lett, ez a bűnjelkép szolgáló egyes tárgyak vitelére is felhasználható.

Nagyobb terjedelmű vagy mennyiségű tárgyak, melyeknek elszállítása nehézséggel járna, — átvételi elismervény mellett a községi előjáróságnak adatnak ki. Ez elismervényben az átadott tárgyak tüzetesen leírassanak, hogy azok kicserélése meggátoltassék.

El nem tartható tárgyak (pl. hús- és csontosanyagok) szintén a községi előjáróságnak adatnak át, s ennek gondja leendő azok értékesítése, mielőtt teljesen megromlanának.

Magának az érdekeltnek is, ha úgy kívánja, azon tárgyokról, a melyeket a csendőr esetleg magával elvisz, elismervény állítandó ki (szolg. ut. 46. §.).

«Irományok motozásánál arról kell gondoskodni, hogy azok tartalma hivatlanok tudomására ne jusson. Ha az irományok tulajdonosa azoknak motozását megengedni vonakodik, akkor azok lepecsételve az illető bíróság vagy közigazgatási hatóságnak adandók át. A csendőr lepecsételt levelek és csomagok felbontására nincs jogosítva.»

«Ily csomagok lepecsételése minden gyanúsítás kikerülése végett, akképen eszközlendő, hogy a cso-

mag a tulajdonos, a községi előjáróság és a csendőr pecsétjével is el legyen látva» (szolg. ut. 48. §.), mely elővigyázat különben nemcsak irományoknál, hanem minden oly csomagoknál vagy tárgyaknál helyén leendő, a melyek ily módon lepecsételhetők.

Magyarország rövid ismertetése.

Magyarország királyság, — Horvát-Szlavonországgal az osztrák-magyar monarchia egyik állama; — az északi szélesség 41—49, a keleti hosszúság (Greenwichtől) 32—44 foka között fekszik, 322,250 □kmtr. területű, 15,642.002 lakóval.

Magyarország északról, keletről és nyugatról hegyektől körítve, belseje katlanszerűnek mondható, de míg a hegységek a határok felé mintegy védfalat képeznek, sőt keleten az erdélyi felföldet természetes erődként alkotják, nyujtványaik ama katlan fenekéül szolgáló síkságban enyésznek el. — Főhegység a *Kárpátok*; a Morvának a Dunába szakadásánál Dévénynél kezdődnek, s innen nagy félkörben Morva-, Szilézia- s Gácsország, Bukovina és Románia felé határt képezve, Orsovánál a Czrna torkolatánál ismét a Dunáig érnek. — A Kárpátok (l. Zsebkönyv első évf. 318. lap) külön hegyrendszert képeznek, mely az Alpes- és a Balkán- (Hæmus)-rendszerrel nem függ össze; — a Duna és a Dráva, s a Dráva és Száva, valamint utóbbi és az Una között a *Keleti-Alpesek* (l. Zsebkönyv első évf. 304. l.) részei emelkednek és terjesztik szét nyujtványaikat.

E hegységek talpain a következő nagyobb síkságok terülnek el, úgy mint: a *kis-,* vagy *felső-magyarországi síkság* Pozsony és Komárom között, a Duna ágai körül 125 mtrre a tenger színe fölött 17,000 □kmtr. kiterjedéssel, termékeny vidék a Hansággal, a Szigetköz- és Csalóköz-szigetekkel; — ettől délkeletre a *Nagy-Magyar síkság,* vagyis a *Magyar Alföld,* mely megszakítás nélkül a Vác, Hatvan, Miskolcz, Szerencs, Ungvár és Munkács által észak

felől képezett vonal által határolva, dél felé a Tisza mindkét partján a Dunáig, keletről a Szatmár, Nagyvárad és Világos által jelzett vonalig, nyugatról Budapest, Székesfehérvár és csaknem a Balatonig terjed, átlagos magassága 95 méter, kiterjedése 97,700 □ kmtr, rajta emelkednek a Duna és a Tisza között számtalan homokbuczkák és a *Telecskai dombok*.

A Királyhágón túl a *Kenyérmező* Szászváros körül, a *Keresztesmező* Tordától keletre, a *Barczaság* Brassó megyében és a *Szépmező* Háromszékmegyében történelmi nevezetességű csatateretek; végül érdekesek az *Al-* és a *Fel-Csík* és *Gyergyó* völgy-síkságok.

Magyarország *vizhálózata* hatszáznál több nagyobb-kisebb folyóval bír, s a *Visztula folyamrendszeréhez* tartozó Poprád és Dunajecen kívül (l. Zsebkönyv első évf. 323. lap), valamennyi folyó a *Duna folyamrendszeréhez* tartozik és ebbe szakad, mely (l. Zsebkönyv, I. évf., 312. l.) nyugat felől jöve, Dévénynél éri el Magyarországot, s Vácznál déli irányt váltva, Eszéknél keleti főirányt vesz és Zimonytól kezdve Magyarország és Szerbia között határt képezve, miután jobbról a Lajta, Rába, Sárviz, Dráva és Száva folyókat, balról a Morva, Vág, Nyitra, Garam, Ipoly, — a Bodrog, Sajó, Zagyva, továbbá a Szamos, három Körös és Marossal szaporodott — Tisza, a Béga, Temes és Czrna folyókat felvette, a magyar területet Orsovánál — az Adahkaléh szigetét képezve — teljesen elhagyja.

A *Kárpátokban* kisebb tavak — tengerszemek — fordulnak elő, ilyen a Szent-Anna tó is Csik- és Háromszékmegyék között; — nagyobb tavak: a Fertő és a Balaton, mely utóbbi Dél-Európa legnagyobbika, továbbá a Czegei tó az úgynevezett Erdélyi-Mezőségen; — nagy kiterjedésű mocsarak a Sárviz, a Bodrog és a Kraszna mentén vannak, legnagyobbak a Hanság, a Szernyemocsár és az Ecsedi láp; nevezetesek az Alföld szikós tavai, melyekből évenként

10,000 mázsánál több sziksó termeltetik; hajózható csatornák: a Sárviz-, az Albrecht-Karasicza-, a Ferencz- és a Béga-csatorna, melyek részben a mocsarak kiszáritására is szolgálnak.

Magyarország *földrajzi fekvése* és terepviszonyai folytán általában a szelidebb égaljú országok közé tartozik, s kivételt csakis a zord Poprád-völgy, az Erdős-Kárpátok Verchovina-völgye, az Aranyos-Beszertercze s az Olt- és a Maros-forrás vidékei tesznek, mert az ország a Kárpátok által a zord északi szelek ellen védett és a déli enyhe szeleknek nyílt, melyeknek nem ritkán tikkasztó hatását ismét a számos vízer enyhíti. Az ország szárazföldi égalji jellegénél fogva — eltekintve a hegyvidékekben előforduló gyakori időváltozástól — a síkságokon, kivált az Alföldön és homokos vidékeken, általában tikkasztó meleg napok és hűvös éjek uralganak; mocsáros vidékeken a váltóláz gyakori, mely nem megfelelően rendes életmód mellett veszélyes betegségek is fajul. Mindemellett az égalj egészséges és az ország kemény testalkatú lakói átlag, de kivált a hegyi lakók nem ritkán a legmagasabb életkort érik el. Így a Gyimesben (Csikmegye) lakók között 90—100 év nem ritka.

Ezen égalji viszonyok, a talaj termékenységevel kapcsolatban, Magyarországot Európa egyik legdúsabb vidékévé teszik, mely az élet mindennemű szükségleteit nyújtja; növényzete magában foglalja Észak-, Dél-, Kelet- és Nyugat-Európa terményeit s földjének művelése már annyira haladt, hogy földünk egyik főbb *gabonatermő* országa. Termőföldje 180,000, és a magyar korona összes országait számítva 296,487.5 □ kmtr területet tesz, s a gabona- és veteményneműek közül kivált a buza, cukorrépa, dinnye érdemelnek említést. 364,273 hektár szőlő területein évenként 10—15 millió hektoliter *bor* szüreteltetik s a hegyaljai (tokajvidéki) ménesi, magyarági és ruszti elismert világhirűek, míg a somlyai, badacsonyi, neszemélyi, diószegi, érmelléki, sze-

rednyei, czelnai és rózsamáli másodosztályú híres fehér borok; az egri, visontai, szegszárdi, villányi és buda-sashegyi vörös borok a francia Bordeaux-borokkal vetélkednek, sőt a sashegyi bor Franciaországba kivitetvén, mint valódi Bordeaux jut ismét kereskedésbe.

A *gyümölcs* termelése is annyira haladt, hogy Sopron vidéke, a Balaton környéke, a Duna-Tisza-köz gazdag városai stb. temérdek mennyiséget szállítanak a külföld piacaira.

Az *eperfa* és vele a *selyem* tenyésztése is haladásnak indult, éppen úgy a len, kender és egyéb kereskedelmi ipar- és olaj, valamint fűszer-növények termelése, s a paprika 1872 óta világszerte elterjedt kereskedelmi cikké vált; a *dohány* Magyarországon nagyobb mennyiségben terem, mint Európa bármely országában, s 1882-ben 70·2 millió kilogramm váltatott be, míg Franciaországban 17, Oroszországban 47, Olaszországban 7¹/₂, az osztrák örökös tartományok pedig 2·5 millió kilogramm dohányt termeltek.

A terjedelmes *erdők*ből nagy mennyiségű tüzelő- és épületfa jut kereskedésbe, nem csak a belföldön, de külföldön is, sőt épületfa nagy mennyiségben Kis-Ázsiába is szállítatik. Éppen oly nagy a kereskedés makk, gubacs, szurok, hamuzsír és más erdei terményekkel. De mindemellett az Alföld és királyhágóntuli Mezőség is fahiányban szenvedvén, ott sás, nád, szalma és trágyából készített tőzeggel tüzelnek; a kormány újabb intézkedései az erdőpusztításoknak gátat vetvén, az erdészetet jól szabályozzák.

A *marhatenyésztés* igen fontos és a *lovak* részben nemesített fajúak. 1880-ban 1.819,500 ló volt. A valódi magyar fajú ló, bár kisebb termetű, de gyors és kitartó. A Mezőhegyesen, Bábolnán, Kisbéren és a fogarasi uradalomban létező állami méneseken kívül több nagy magánménés is van. 1883-ban 9670 ló vitetett külföldre, melyek ára 3.191,000 forint volt. — *Szarvasmarha* 1880-ban 4.597,543 db, *juh*

9.252,123 db, *sertés* 4¹/₂ millió volt. — A baromfi- és méhtenyésztés utóbbi időben szintén tetemesen gyarapodott. — A *vadászat* újabb törvény által szabályoztatván, a hasznos vadak tenyésztése előmozdítatik. Medve, farkas és róka helyenkint nagy mennyiségben fordul elő, míg a hiúz és vidra igen megritkult. — Igen jelentékeny a *halászat*.

A *bányaterményeket* illetőleg Magyarország Európa egyik leggazdagabb országa. 1883-ban 1,628·8 kgr. arany, 17,708·3 kilogramm ezüst, 8.102,750 kgr. réz, 210,510 kgr. ólom, 176.456,400 kgr. vas, 2,466.280,000 kgr. kőszén aknáztatott ki. Drága-kövek, mint a Magyarországon sajátos nemes-opál, jáspis, kalcedon, ametiszt, topáz, gránát stb. nagyobb mennyiségben fordulnak elő, továbbá minden színű márvány. — A sóaknákban 1882-ben 163.929,300 kgr. 12·6 millió forint értékű kősót termeltek; tetemes még a timsó-, salétrom- és aszfalttermelés is. A legkiválóbb ásványos gyógyforrásokban Magyarország földrészünk leggazdagabb tájéka.

A *lakók* száma közel 14 millió, kik 143 város, 1822 nagy- és 10,870 kis községben, továbbá 3917 pusztán és tanyán laknak.

Az *ipar és kereskedés* tulajdonképpen még csak a jelenlegi század negyedik évtizedében kezdett fejlődni s az 1867-dik évi kiegyezés után nyert lendületet, miről az 1885-dik évi orsz. kiállítás eléggé tanúskodott. A kereskedést a 9,000 kilométer hosszúságú meghaladó vasúti hálózat tetemesen segíti elő, mihez a 15,831 kilométer hosszúságú képviselő táv-irdahuzal-hálózat, az évente fejlődő postaösszeköttetés, az ország- és megyei utak szaporodása és javulása és a hajózható folyók is járulnak, melyeken 1884-ben 194 gőzhajó és 763 társulati vontató hajó közvetítette a személy- és teherszállítást. — Az első magyar hitelintézet még csak 1840-ban létesült Budapesten s 1883-ban már 120 kereskedelmi, ipar- és hitelbank, 348 takarékos- és 326 takarékos- és előlegező-pénztár állott fenn Magyarországon.

A *közoktatás* és szellemi művelődés 1868 óta tett feltűnő haladást s 1868-ig 12,780 községben 13,145 népiskola volt, azok száma 1884-ben már 16,205-re szaporodott. — A népiskolákat látogató gyermekek száma 1.395,698, az ismétlő iskolákat látogatóké 405,042 volt, mihez a románok, oroszok és szerbek aránylag a legcsekélyebb számmal járulnak. — Van továbbá 136 polgári iskola, 54 tanító- és 16 tanítónőképezde; 150 gimnázium, 27 reáliskola. Ezekben a középiskolákban 2,678 tanár 42,937 tanulónak, a budapesti egyetemen 180 tanár 3,369 hallgatónak, a kolozsvárin 64 tanár 449 hallgatónak és a budapesti műegyetemen 37 tanár 662 hallgatónak tartott 1885-ben előadást.

Az egyetemekhez még 13 jogakadémia, 24 római kathol., 12 protestáns, 1 unitárius, 3 görög egyesült és 2 görög nem egyesült theologiai intézet járul. — Van továbbá 1 bányász- és 1 erdészakadémia, 2 bányásziskola, 1 gazdasági akadémia, 4 gazdasági intézet, borászati iskola, 2 kereskedelmi akadémia, 15 kereskedelmi iskola, 1 tengerészeti akadémia s több más szakiskola.

A Tudományos Akadémia és több tudományos és szaktársulat működése, valamint a könyvkereskedés, nyomdászat és a szabad művészetek gyakorlása évről-évre nagyobb lendületnek örvend, s a magyar nyelv és irodalom eddig is már magas fokot ért el, míg ötven évvel ezelőtt alig pangott.

A közigazgatási beosztás az 1886: XXI. t.-cz. szerint 63 vármegyei és 25 városi törvényhatóságban állapított meg.

Magyarország *alkotmánya* Európa országai egyik legrégebbike s a II. András király aranybullája kelteztől az 1848. és 1867-diki alaptörvényekig következő főbb mozzanatok fordultak elő, úgy mint: az 1687: IV. t.-cz., az 1723: I—II. t.-cz. azaz a *pragmatica sanctio*, melyek az 1791. és 1848-diki törvényekkel a kir. jogokat és a kormányzat alakját megszabják, mihez képest a magyar korona a habs-

burg-lotharingiai dinasztia férfi- s ennek kihalta esetén női ágában örököltetik.

A király felelős ministerium útján uralkodik és a törvényhozást az országgyűléssel osztja, mely utóbbi a képviselőházból és a főrendiházból áll és az 1886: I. t.-cz. folytán öt-öt évre hívatik össze.

A képviselők nemzet- és valláskülönbség nélkül öt évre választatnak; a választásra jogosító adófok oly csekély, hogy a választási jogosultság csaknem az általános népszavazat kiterjedésével bír. A képviselők száma 453, közülök negyven horvát-szlavonországbeli.

A főrendiház tagjai: a nagykorú főherczegek, a zászlós urak és a pozsonyi gróf, a koronaörök, a fumei kormányzó, a curia elnöke, másodelnöke és a budapesti kir. tábla elnöke, a kath. és gör.-keleti érsekek és megyés püspökök, a két evang. protestáns vallás 3—3 legidősebb püspöke és három világi főgondnoka, az egyetemes felügyelő és 2 kerületi felügyelő, az unitárius egyház feje, minden nagykorú magyar herczeg, gróf és báró, ki legalább 3000 frt földadót fizet évente; 50 életfogytig választott és 50 életfogytig a király által kinevezett tag; végre Horvát-Szlavonország három küldöttje.

Az országgyűlést a király hívja össze, elnapolja és feloszlatja. A választások akként intézendők, hogy az új országgyűlés képviselőháza három hó alatt összegyűlhessen.

Magyarország lakói nemzetiség- és valláskülönbség nélkül teljesen jogegyenlők s választott képviselőik által a törvényhozásba, valamint a megyei és községi önkormányzatba egyaránt folynak be; az önkormányzat fölött azonban a kormány gyakorolja a törvényszerű ellenőrzést. A hivatalos nyelv Magyarországon a magyar, Horvát-Szlavonországban a horvát.

Magyarország czímere egy függélyesen ketté osztott vörös mezejű paizs, melynek jobboldali mezején négy vörös és négy ezüst vízszintes pólva (szalag) van,

baloldali mezején pedig, alsó részén hármás zöld dombon, koszorúval ékesített arany koronából kiemelkedő ezüst kettős-keresztet mutat; a címerpaizs fölött Szent-István koronája nyugszik.

Az egyesített címeren a fennebbi címer a paizs közepén foglal helyet, míg mögötte — heraldikailag értve az irányokat — fenn jobbra van Dalmácia címere: kék mezőn három koronás leopárdfej; fenn balra Horvátország címere: negyven négyszögű koczka, melyek közül húsz vörös és húsz ezüst; lenn jobbra Szlavonia címere: széltében két folyó, melyek a címerpaizsot három mezőre osztják, ezek közül a felső közepén egy csillaggal s az alsó kék-színű, a középső pedig vörös s rajta egy jobb felé szaladó nyest látható; lenn balra Erdély címere: vörös pólával széltében két mezőre osztott paizs, a felső kék, jobbról arany nap, balról pedig a megújuló holddal (székelyek címere), e két égi test között az aranycsőrű s vörösnyelvű, emelkedő fekete sas kiterjesztett szárnyakkal (erdélyi magyarok címere), az alsó mező arany, rajta három-ormú hét vár, ezek közül felül négy, alant három; Szlavonia és Erdély címereinek érintkezési oldalaira illesztetik Fiume címere: paizson kétfejű sas; — az egész fölött a Szt.-István koronája van.

Az országos színek vörös, fehér, zöld, ezen sorrendben egymás alá illesztve; Horvátországé vörös, fehér és kék, ugyanoly összeállítással.

Táblázat

a m. kir. csendőr legénység részére a betöltött szolgálati idő után egyszer s mindenkorra szóló végkielégítésről (az összegek o. é. forintokban)

Betöltött szolgálati idő, év		Csendőr részére				Örsvezető részére				Örmester részére			
		ha szolgálati pótdíjat nem élvez	ha napi			ha szolg. pót- díjat nem élv.	ha napi			ha szolgálati pótdíjat nem élvez	ha napi		
			15	22	25		20	25	30		20	25	30
-tól	-ig	krnyi szolgálati pótdíjat élvez				krajezárnnyi szolgálati pótdíjat élvez				krajezárnnyi szolgálati pótdíjat élvez			
a 3 évi csendőr- ségi szolg. kötele- zetts. lejártá előtt		83·70	—	—	—	108	—	—	—	132·30	—	—	—
3	5	—	339	—	—	—	438	—	—	—	537	—	—
5	10	—	679	825	861	—	876	1058	1095	—	1073	1256	1292

Táblázat

a m. kir. csendőr legénység részére a betöltött szolgálati idő után esedékes évenkénti nyugdíjról (összegek osztr. ért. forintokban)

Betöltött szolgálati idő, év		Csendőr részére							Örsvezető részére							Örmester részére						
		ha napi							ha napi							ha napi						
		15	20	25	35	40	45		20	25	30	40	45	50		20	25	30	40	45	50	
-től	-ig	krnyi szolgálati pótdíjat élvez							krnyi szolgálati pótdíjat élvez							krnyi szolgálati pótdíjat élvez						
—	10	113	113	137	144	—	—	—	146	146	176	182	—	—	—	179	179	209	215	—	—	—
10	15	113	113	137	144	156	—	—	146	146	176	182	195	—	—	179	179	209	215	228	—	—
15	20	127	127	155	162	175	182	189	164	164	198	205	219	226	233	201	201	235	242	256	263	270
20	25	170	170	206	215	234	243	252	219	219	265	274	292	301	310	268	268	314	323	341	350	360
25	30	212	212	258	269	292	303	315	274	274	331	342	365	376	388	335	335	392	404	427	438	449
30	35	255	255	309	323	350	364	378	328	328	397	411	438	452	465	402	402	471	485	512	526	539
35	40	297	297	361	377	409	425	441	383	383	463	479	511	527	543	469	469	549	565	597	613	629
40	—	339	339	412	431	467	485	504	438	438	529	547	584	602	620	537	537	628	646	683	701	719

FÜGGELÉK

Katonai- és polgári czímtár.

I. KATONAI CZIMTÁR.

Legfőbb hadúr:

Ő cs. és apost. kir. Felsége I. FERENCZ JÓZSEF.

Cs. és kir. közös hadsereg.

Főhadsegédek: gróf *Paar Ede* altábornagy, v. b. t. t.; br. *Popp Leonidas* altábornagy, v. b. t. t. a katona iroda főnöke.

Szárnysegédek: 8 törzstiszt.

Testőrség: a) Arcier testőrség; állománya 45 tiszt; feláll. 1793. b) m. kir. testőrség; állománya 45 tiszt; feláll. 1760. c) Darabont testőrség; állománya 6 tiszt, 44 altiszt; feláll. 1767. d) Lovas testőr-század; állománya 7 tiszt, 72 altiszt; feláll. 1849. e) Gyalog testőr-század; állománya 6 tiszt, 248 altiszt; feláll. 1802.

A hadsereg főfelügyelője: Ő cs. és kir. Fensége *Albrecht* főherczeg, tábornagy.

Cs. és kir. hadügyminister: gr. *Bylandt-Rheidt Arthur* táborszernagy, v. b. t. t.

A hadügyministerium segédközegei: A vezérkar főnöke: Br. *Beck Frigyes* altábornagy. — Tüzérségi felügyelő: Ő cs. és kir. Fensége *Vilmos* főherczeg, táborszernagy. — Hadmérnöki felügyelő: br. *Salis-Soglio Dániel* altb. — Lovassági felügyelő: *Croy Lipót* herczeg, altb. — Vonatfelügyelő: lovag *Ritschl Hugó* tbrn. — Pótlovazási felügyelő: gr. *Grünevitz Győző* altb. — Egészségügyi csapatparancs-

nok: *Venturini Sándor* ezredes. — Apostoli tábori püspöki helynök: *Gruscha Antal* püspök. — Hadi levéltári igazgató: betöltetlen. — Műszaki és köz-igazg. katonai bizottság. Elnök: *Kreutz Frigyes* altb. — Katonai egészségügyi bizottság. Elnök: dr. *Hoór Venzel*, vezértörzsorvos. — Katonai földrajzi intézet. Igazgató: br. *Wanka József* altb. — Katonai legfőbb törvényszék. Főnök: báró *Knebel Albert* tbsz. — Katonai főtörvényszék. Főnök: br. *Döpfner József* tbsz. — Szakszámvezetőség főnöke: *Mikesch Frigyes* miniszteri tanácsos.

Hadtest-parancsnokságok.

1. *hadtest*: *Krakkóban*. Területe: Nyugati Galiczia; a 10., 13., 20., 40., 45., 56., 57., 77. és 90. sz. gyal. ezr. hadkieg. területe. Par.: herczeg *Windisch-Graetz Lajos* altb.

2. *hadtest*: *Bécsben*. Területe: Alsó-, Felső-Ausztria, Salzburg; a 4., 14., 49., 59. és 84. sz. gyal. ezr. hadkieg. területe. Par.: br. *Bauer Nándor* tbsz.

3. *hadtest*: *Grácban*. Területe: Stájerország, Karinthia, Krajna, Triest, Istria, Görz és Gradiska; a 7., 17., 27., 47., 87. és 97. gyalog ezred hadkieg. területe. Par.: br. *Kuhn Ferencz* tbsz.

4. *hadtest*: *Budapestben*. Területe: Magyarország; a 6., 23., 32., 38., 44., 52., 68., 69. és 86. sz. gyal. ezr. hadkieg. területe. Par.: verőcsei gr. *Pejacsevich Miklós* lov. táb.

5. *hadtest*: *Pozsonyban*. Területe: Magyarország; a 12., 19., 26., 48., 71., 72. és 76. sz. gyal. ezr. hadkieg. területe. Par.: br. *Catty Adolf* tbsz.

6. *hadtest*: *Kassán*. Területe: Magyarország; az 5., 25., 34., 60., 65., 66., 67. és 85. sz. gyal. ezr. hadkieg. területe. Par.: *Braumüller Tódor*, altáb.

7. *hadtest*: *Temesvárt*. Területe: Magyarország; a 29., 33., 37., 39., 43., 46., 61., 83. és 101. sz. gyal. ezr. hadkieg. területe. Par.: gr. *Degenfeld-Schomburg Kristóf* tbsz.

8. *hadtest*: *Prágában*. Területe: Csehország; a 11., 28., 35., 73., 75., 88., 91. és 102. sz. gyal. ezr. hadkieg. területe. Par.: br. *Philippović József* tbsz.

9. *hadtest*: *Josefstadtban*. Területe: Csehország; a 18., 21., 36., 42., 74., 92., 94. és 98. sz. gyal. ezr. hadkieg. területe. Par.: br. *König Gusztáv* altb.

10. *hadtest*: *Brünnben*. Területe: Morvaország és Szilézia; az 1., 3., 8., 54., 81., 93., 99. és 100. sz. gyal. ezr. hadkieg. területe. Par.: br. *Reinländer Vilmos* altb.

11. *hadtest*: *Lembergben*. Területe: Keleti Galiczia és Bukovina; a 9., 15., 24., 30., 41., 55., 58., 80., 89. és 95. sz. gyal. ezr. hadkieg. területe. Par.: herczeg *Württemberg Vilmos* tbsz.

12. *hadtest*: *Nagy-Szebenben*. Területe: Erdély; a 2., 31., 50., 51., 62., 63., 64. és 82. sz. gyal. ezr. hadkieg. területe. Par.: br. *Schönfeld Antal* altb.

13. *hadtest*: *Zágrábban*. Területe: Horvát- és Szlavonország; a 16., 53., 70., 78., 79. és 96. gyal. ezr. hadkieg. területe. Par.: br. *Ramberg Ármán* lov. tb.

14. *hadtest*: *Innsbruckban*. Területe: Tirol és Vorarlberg; a tiroli vadász-ezred hadkieg. területe. Par.: br. *Teuchert-Kaufmann Frigyes* altb.

15. *hadtest*: *Sarajevóban*. Területe: Bosznia és Hercegovina; az 1., 2., 3. és 4. sz. bosznia-hercegovinai zászlóalj hadkieg. területe. Par.: br. *Appel János* lov. tb.

Katonai hadparancsnokság Zúrában:

Területe: Dalmácia; a 22. sz. gyal. ezr. hadk. ter. Par.: *Blažekovic Károly* altb.

Gyalog-hadosztály- és dandárparancsnokságok:

I. gy. hdoszt: Sarajevo. 1. ddr: Plevje, 2. ddr: Sarajevo, 7. hegyi ddr: Sarajevo, 8. hegyi ddr: Foča.

II. gy. hdoszt: Bécs. 3. ddr: Bécs, 4. ddr: Bécs.

III. gy. hdoszt: Lincz. 5. ddr: Lincz, 6. ddr: Salzburg.

IV. gy. hdoszt: Brünn. 7. ddr: Znaim, 8. ddr: Brünn.

V. gy. hadoszt.: Olmütz. 9. ddr: Olmütz, 10. ddr: Troppau.

VI. gy. hadoszt.: Grác. 11. ddr: Grác, 12. ddr: Grác.

VII. gy. hadoszt.: Trieszt. 13. ddr: Fiume 14. ddr: Trieszt.

VIII. gy. hadoszt.: Innsbruck. 15. ddr: Innsbruck, 16. ddr: Trient.

IX. gy. hadoszt.: Prága. 17. ddr: Prága, 18. ddr: Prága.

X. gy. hadosztály: Josefstadt. 19. ddr: Josefstadt, 20. ddr: Königrätz.

XI. gy. hadoszt.: Lemberg. 21. ddr: Lemberg, 22. ddr: Lemberg.

XII. gy. hadoszt.: Krakkó. 23. ddr: Krakkó, 24. ddr: Krakkó.

XIII. gy. hadoszt.: Banjaluka. 25. ddr: Travnik, 26. ddr: Banjaluka.

XIV. gy. hadoszt.: Pozsony. 27. ddr: Pozsony, 28. ddr: Sopron.

XV. gy. hadoszt.: Kassa. 29. ddr: Kassa, 30. ddr: Miskolcz.

XVI. gy. hadoszt.: N.-Szeben. 31. ddr: Brassó, 32. ddr: N.-Szeben.

XVII. gy. hadoszt.: N.-Várad. 33. ddr: N.-Várad, 34. ddr: Arad.

XVIII. gy. hadoszt.: Mostár. 1. hegyi ddr: Mostár, 2. hegyi ddr: Trebinje, 3. hegyi ddr: Stolac, 4. hegyi ddr. Bilek.

XIX. gy. hadoszt.: Pilsen. 37. ddr: Pilsen, 38. ddr: Budweis.

XX. gy. hadoszt.; (csak hadjárat alkalmával állítatik fel), 39. ddr: Dolni Tuzla (15. hadtestnél) 40. ddr: Bécs (XXV. gy. hadoszt.-nál).

XXI., XXII., XXIII. gy. hadoszt. (csak hadjárat alkalmával állítatnak fel).

XXIV. gy. hadoszt.: Przemysl. 47. ddr: Przemysl, 49. ddr: Rzeszow.

XXV. gy. hadoszt.: Bécs. 49. ddr: Bécs, 50. ddr: Bécs, 30. ddr: Bécs.

XXVI. gy. hadoszt.: (csak hadjárat alkalmával állítatik fel).

XXVII. gy. hadoszt.: Kassa. 53. ddr: Kassa, 54. ddr: Kassa.

XXVIII. gy. hadoszt.: Laibach. 55. ddr: Klagenfurt, 56. ddr: Laibach.

XXIX. gy. hadoszt.: Theresienstadt. 57. ddr: Theresienstadt, 58. ddr: Theresienstadt.

XXX. gy. hadoszt.: Lemberg. 59. ddr: Czernovitz, 60. ddr: Lemberg.

XXXI. gy. hadoszt.: Budapest. 61. ddr: Budapest, 62. ddr: Budapest.

XXXII. gy. hadoszt.: Budapest. 63. ddr: Budapest, 64. ddr: Budapest.

XXXIII. gy. hadoszt.: Komárom. 65. ddr: Komárom, 66. ddr: Komárom.

XXXIV. gy. hadoszt.: Temesvár. 67. ddr: Temesvár, 68. ddr: Fehértemplom.

XXXV. gy. hadoszt.: Kolozsvár. 69. ddr: Gyula-Fehérvár, 70. ddr: Kolozsvár.

XXXVI. gy. hadoszt.: Zágráb. 71. ddr: Eszék, 72. ddr: Zágráb.

Hadosztály köteléken kívül 94. ddr: Cattaro.

Lovas hadosztályok.

Lovas hadosztály: Lemberg (11. hadtest), beosztva: 20. és 21. lovas dandár.

Lovas hadosztály: Krakkó (1. hadtest), beosztva: 11. és 14. lovas dandár.

Lovas dandárok.

Törzsek: 1. Bécs; 2. Linz; 3. Marburg; 4. Budapest; 5. Pozsony; 6. Kassa; 7. Temesvár; 8. Prága; 9. Pardubitz; 10. Brünn; 11. Tarnow; 12. N.-Szeben; 13. Zágráb; 14. Jaroslau; 15. Debreczen; 16. Sopron; 17. Bécs; 18. Budapest; 19. (csak hadjárat alkalmával állítatik fel); 20. és 21. Lemberg.

Gyalog ezredek.

(Csákó, sötétkék kabát sima gombokkal, világoskék pantalló, illetve magyar nadrág, kékszürke köpeny.)

Folyó sz.	Az ezred tulajdonosának neve	Mely évben állítatott fel	A törzs állomáshelye	A kieg. keret állomáshelye	A hajtóka színe	A gomb színe
1	I. Ferencz József	1716	Troppau	Troppau	sötétpiros	s.
2	I. Sándor, orosz czár	1741	Brassó	Brassó	császársárga	s.
3	Károly főherczeg	1715	Klosterbruck	Kremsir	égszinkék	f.
4	Hoch- und Deutschmeister (Vilmos főherczeg)	1696	Bécs	Bécs	égszinkék	s.
5	Vacat	1762	Miskolcz	Sz.-Németi	rózsaszín	s.
6	I. Károly, román király	1762	Budapest	Újvidék	rózsaszín	f.
7	Vacat	1691	Klagenfurt	Klagenfurt	sötétbarna	f.
8	Abele Vincze br., tbsz.	1647	Brünn	Brünn	fűzöld	s.
9	Pakény Frigyes br., tbsz.	1725	Lemberg	Stryj	almazöld	s.
10	Vacat	1715	Bécs	Przemsyl	papagájzöld	f.
11	György, szász herczeg	1629	Prága	Pisek	hamuszín	s.
12	Vilmos főherczeg, tbsz.	1702	Bécs	Komárom	sötétbarna	s.
13	Huyn Károly br., tbsz.	1814	Krakkó	Krakkó	rózsaszín	s.
14	IV. Lajos, hesseni nagyhercz.	1733	Linz	Linz	fekete	s.
15	Adolf, nassau herczeg	1701	Lemberg	Tarnopol	buzérvörös	s.
16	Varasdi, Giesl Henr. br., altb.	1703	Belovár	Belovár	kénsárga	s.

238

17	Kuhn Ferencz br., tbsz.	1674	Laibach	Laibach	vörösbarna	f.
18	Konstantin, orosz nagyhercz.	1682	Königrätz	Königrätz	sötétvörös	f.
19	Rudolf, trónörökös	1734	Komárom	Győr	égszinkék	f.
20	Frigyes Vilmos, német trónörökös	1681	Krakkó	Új-Sandec	rákvörös	f.
21	Weltersheimb Zeno gr., altb.	1733	Czaslau	Czaslau	tengerzöld	s.
22	Weber József br., tbsz.	1709	Cattaro	Spalato	császársárga	f.
23	Döpfner József br., tbsz.	1814	Sarajevo	Zombor	cseresnyevörös	f.
24	Reinländer Vilmos br., altb.	1662	Tulln	Kolomea	hamuszín	f.
25	Pürker Vincze br., tbsz.	1672	Losoncz	Losoncz	tengerzöld	f.
26	Mihály, orosz nagyherczeg	1717	Esztergom	Esztergom	fekete	s.
27	II. Lipót, belga király	1682	Grác	Grác	császársárga	s.
28	I. Humbert, olasz király	1698	Prága	Prága	fűzöld	f.
29	Scudier Antal br., tbsz.	1704	Temesvár	N.-Becskerek	világoskék	f.
30	Ringelsheim József br., tbsz.	1725	Plevlje	Lemberg	csukaszín	s.
31	Frigyes Vilmos, meklenburg-strelitzi nagyherczeg	1741	N.-Szeben	N.-Szeben	császársárga	f.
32	Vacat	1741	Budapest	Budapest	égszinkék	s.
33	Kussevich br., tbsz.	1741	Fehértemplom	Arad	hamuszín	f.
34	I. Vilmos, német császár és porosz király	1734	Löcse	Kassa	buzérvörös	f.
35	Philippović József br., tbsz.	1683	Pilsen	Pilsen	rákvörös	s.
36	Ziemiecki Jeromos br., tbsz.	1683	Theresienstadt	Jungbunzlau	halványvörös	f.
37	József főherczeg, lov. táb.	1741	Grác	Nagyvárad	skarlátvörös	s.
38	Mollinary Antal br., tbsz.	1814	Budapest	Kecskemét	fekete	f.
39	Alexis, orosz nagyherczeg	1756	Debreczen	Debreczen	skarlátvörös	f.
40	Auersperg Gottfr. gr., tbsz.	1733	Jaroslau	Rzeszow	világoskék	s.

239

Folyó sz.	Az ezred tulajdonosának neve	Mely évben állítottatott fel	A törzs állomáshelye	A kieg. keret állomáshelye	A hajtóka színe	A gomb színe
41	Vécsey József br., altb.	1701	Czernovitz	Czernovitz	kénsárga	f.
42	Ernö Ágost, cumberlandi, braunsch. és lüneb. hg.	1685	Riva	Theresienstadt	narancssárga	f.
43	Grünne Fülöp gr., altb.	1814	Temesvár	Karánsebes	cseresnyevörös	s.
44	Albrecht főherczeg, tn.	1744	Budapest	Kaposvár	buzérvörös	s.
45	Zsigmond főherczeg, altb.	1816	Przemysl	Sanok	skarlátvörös	s.
46	Fejérváry Géza br., altb.	1762	Szeged	Szeged	papagájzöld	s.
47	Beck Frigyes br., altb.	1682	Marburg	Marburg	acélzöld	f.
48	Ernö főherczeg, lov. tb.	1798	Komárom	N.-Kanizsa	acélzöld	s.
49	Hess Henrik br., tábornagy	1715	Salzburg	St.-Pölten	csukaszin	f.
50	Frigyes Vilmos Lajos, badeni nagyherczeg	1762	Bécs	Gyulafehérvár	papagájzöld	f.
51	Henrik főherczeg, altb.	1702	Kolozsvár	Kolozsvár	hamuszin	s.
52	Frigyes főherczeg, tb.	1741	Pécs	Pécs	sötétvörös	s.
53	Lipót Lajos főhg, lov. táb.	1741	Zágráb	Zágráb	sötétvörös	f.
54	Thun-Hohenstein F. gr., tbsz.	1661	Olmütz	Olmütz	almazöld	f.
55	Gondrecourt Lip. gr., altb.	1799	Bécs	Brzezan	vörösbarna	s.
56	Baumgarten Alaj. br., altb.	1684	Krakkó	Wadovicze	acélzöld	s.
57	Vacat	1689	Krakkó	Tarnow	halványvörös	s.
58	Lajos Salvator főherczeg	1763	Kolomea	Stanislau	fekete	f.
59	Rainer főherczeg, tbsz.	1682	Trient	Salzburg	narancssárga	s.
60	Appel János br., lov. tb.	1798	Eger	Eger	acélzöld	f.

61	III. Sándor, orosz czár	1798	Pola	Temesvár	fűzöld	s.
62	Lajos, bajor herczeg	1798	Gyulafehérvár	M.-Vásárhely	fűzöld	f.
63	III. Vilmos, németalf. király	1860	Besztercze	Besztercze	narancssárga	f.
64	Károly Sándor, szász-weimareisenachi nagyherczeg	1860	Szászváros	Szászváros	narancssárga	s.
65	Lajos Viktor főherczeg, tb.	1860	Bécs	Munkács	halványvörös	s.
66	IV. Ferdinand, tosk. nhg. altb.	1860	Ungvár	Ungvár	halványvörös	f.
67	Graef Ede lovag, lov. tb.	1860	Eperjes	Eperjes	rákvörös	f.
68	Rodich Gábor br., tbsz.	1860	Budapest	Szolnok	vörösbarna	s.
69	Jelačić György gr., altb.	1860	Budapest	Székesfehérvár	csukaszin	f.
70	Philippović Ferencz br., tbsz.	1860	Pétervárad	Pétervárad	tengerzöld	s.
71	Vacat	1860	Trencsén	Trencsén	rákvörös	s.
72	Dormus József br., tbsz.	1860	Pozsony	Pozsony	világoskék	s.
73	Vilmos, württembergi herczeg	1860	Innsbruck	Éger	cseresnyevörös	s.
74	Bouvard Frigyes br., altb.	1860	Theresienstadt	Jičin	buzérvörös	f.
75	Folliot d. Creneville F.gf, tbsz.	1860	Prága	Neuhaus	világoskék	f.
76	Knebel Alb. br., tbsz.	1860	Sopron	Sopron	csukaszin	s.
77	Károly Salvator főhg, tb.	1860	Przemysl	Sambor	cseresnyevörös	f.
78	Sokcević József br., tbsz.	1860	Eszék	Eszék	vörösbarna	f.
79	Jelačić J. gr., tbsz. (Otočáci)	1860	Fiume	Otočac	almazöld	f.
80	Vilmos, schleswig-holsteinglücksburgi herczeg	1860	Lemberg	Zloczow	skarlátvörös	f.
81	Waldstätten János br., altb.	1883	Iglau	Iglau	karmazsinvör.	f.
82	Schönfeld Antal br., tbsz.	1883	Triest	Sz.-Udvarhely	karmazsinvör.	f.
83	Degenfeld-Schonburg Ker. gr., altb.	1883	Bécs	Fehértemplom	sötétbarna	f.
84	Bauer Nándor br., tbsz.	1883	Bécs	Bécsújhely	karmazsinvör.	s.

Folyó sz.	Az ezred tulajdonosának neve	Mely évben állítottatott fel	A törzs állomáshelye	A kieg. keret állomáshelye	A hajtóka színe	A gomb színe
85	Kees György lovag, tbsz.	1883	Kassa	Márm.-Sziget	almazöld	s.
86	Vacat	1883	Krems	Szabadka	amarantvörös	s.
87	Hohenlohe-Schillingfürst Const. herceg, lov. tb.	1883	Grác	Cilli	tengerzöld	f.
88	Teuchert-Kauffmann Frigyes br., altb.	1883	Prága	Beraun	bordóvörös	f.
89	Kaiffel Imre lov., altb.	1883	Bécs	Grodeck	bordóvörös	s.
90	Windisch-Graetz Lajos her- ceg, altb.	1882	Bécs	Jaroslau	amarantvörös	s.
91	Fröhlich Lajos, altb.	1883	Budweis	Budweis	papagájzöld	s.
92	König Gusztáv br., altb.	1883	Theresienstadt	Komotau	fehér	f.
93	Joelson Alf. br., altb.	1883	Olmütz	M.-Schönberg	sötétbarna	s.
94	Vacat	1883	Josefstadt	Turnau	fehér	s.
95	Rodakowsky József lov., altb.	1883	Lemberg	Czortkow	amarantvörös	f.
96	Ramberg Herm., lov. tb.	1883	Károlyváros	Károlyváros	amarantvörös	f.
97	I. Milán, szerb király	1883	Görz	Triest	rózsaszín	f.
98	Strásky Ferencz, altb.	1883	Josefstadt	Hohenmauth	világosdrap	f.
99	I. György, görög király	1883	Mostar	Znaim	kénsárga	s.
100	Vacat	1883	Olmütz	Teschen	világosdrap	s.
101	Sergius Alexandrovitsch, orosz nagyherceg	1883	N.-Várad	Békés-Csaba	kénsárga	f.
102	Catty Adolf br., tbsz.	1883	Prága	Beneschau	tengerfüzöld	s.

Vadászok.

(Kalap fekete tollbokrétával, csukaszínű kabát és zubbony fűzőld hajtókával, sárga gomb, és pedig a tiroli vadász ezrednél simán, a tábori vadász zászlóaljknál számozva, csukaszínű pantalló fűzőld szegélylyel az oldalvarrásokon, kékszürke köpeny.)

a) **Tiroli vadász ezred (1813).**

Tulajdonos: I. Ferencz József.

Ezred-törzs és kieg. ker. állom.: Innsbruck.

1. zlj. Innsbruck,	5. zlj. Avtovac	8. zlj. Brixen,
2. „ Pergine,	6. „ Bregenz,	9. „ Bozen,
3. „ Trient,	7. „ Cavalese,	10. „ Roveredo.
4. „ Borgo,		

b) **Tábori vadász zászlóaljak.**

Szám	Törzs állomáshelye	Kiegészítő keret	Szám	Törzs állomáshelye	Kiegészítő keret
1	Josefstadt	Theresienst.	17	Brünn	Brünn
2	Bihač	Königgrätz	18	Prachatitz	Pisek
3	Freistadt	Linz	19	Capo d'Istria	Laibach
4	Tarnow	Olmütz	20	Triest	Cilli
5	M.-Hradisch	Kremsier	21	Bécs	Bécs
6	Prága	Pilsen	22	Prága	Eger
7	Villach	Laibach	23	Kolozsvár	M.-Vásárhely
8	Klagenfurt	Klagenfurt	24	Budapest	Budapest
9	Judenburg	Grác	25	Brünn	Brünn
10	Hainburg	St.-Pölten	26	Linz	Linz
11	Győr	Győr	27	Tarvis	Marburg
12	Stolac	Jungbunzlau	28	Fogaras	N.-Szeben
13	Krakkó	Prága	29	Igló	Losoncz
14	Kuttenberg	Csaszlau	30	Brody	Stanislau
15	Domanovic	Salzburg	31	Zimony	Otočac
16	Olmütz	Troppau	32	Bjelina	Eperjes

Bosznia-hercegovinai csapatok.

(Fez, világoskék kabát alizarinvörös hajtókával és sárga számozott gombokkal, világoskék pantalló, kékszürke köpeny.)

1. Zászlóalj: Sarajevo,	3. zászlóalj: Dolnja-Tuzla,
2. „ Banjaluka,	4. „ Mostar.

Minden zászlóalj 6 századból áll.

Lovas ezredek.

a) Dragonyos ezredek.

(Sisak, világoskék kabát sima gombokkal, buzérvörös czizma-nadrággal, sötétbarna köpeny.)

Folyó sz.	Az ezred tulajdonosának neve	Mely évben állított fel	A törzs	A keret	A hajtóka színe	A gomb színe
			állomáshelye			
1	I. Ferencz József	1768	Theresienstadt	Theresienstadt	sötétvörös	f.
2	Veröczei Pejacevich Miklós gróf. lov. tb.	1672	Bécs-Ujhely	Bécs-Ujhely	fekete	f.
3	Albert, szász király	1768	Wels	Wels	sötétvörös	s.
4	Albrecht főherczeg tábornagy	1672	Enns	Enns	füzöld	f.
5	I. Miklós, orosz czár	1721	Marburg	Marburg	császársárga	f.
6	Sándor, hesseni és rajnai herczeg, lov. tb.	1701	Brünn	Brünn	fekete	s.
7	Vacat	1663	Bécs	Bécs	kénsárga	f.
8	Sternberg Lipót gróf, lov. tb.	1618	Pardubitz	Königgrätz	skarlátvörös	s.
9	Piret de Bihain Jenő br. 1. tb.	1682	Pozsony	Pozsony	füzöld	s.
10	Montenuovo Vilmos hg. 1. tb.	1640	Tarnopol	Tarnopol	kénsárga	s.
11	I. Ferencz József	1688	Zolkiew	Lemberg	skarlátvörös	f.
12	Neipperg Ervin gróf, lov. tb.	1798	Göding	Göding	császársárga	s.
13	Savoyeni Jenő hg., tábornagy	1682	Brandeis	Alt-Bunzlau	buzérvörös	f.
14	Windisch-Grätz Alfréd hercz. tábornagy	1725	Klattau	Klattau	buzérvörös	s.

b) Huszár ezredek.

(Csákó, attila, mente, sötétkék zubbony, buzérvörös magyar nadrág, sötétbarna köpeny).

Folyó sz.	Az ezred tulajdonosának neve	Mely évben állított fel	A törzs	A keret	Az attila	A csákó	A gomb színe
			állomáshelye		színe		
1	I. Ferencz József	1756	Fehértemplom		sötétkék	sötétkék	s.
2	Miklós, orosz nagyherczeg	1743	Brassó	Brassó	világoskék	fehér	s.
3	Thurn és Taxis I. hg, lov. tb.	1702	N.-Szeben	N.-Szeben	s. k.	fehér	s.
4	Edelsheim-Gyulai Lipót báró, lov. tb.	1734	Szabadka	Szabadka	v. k.	buzérvörös	f.
5	Radetzi gr. Radetzky József, tb.	1798	Kőszeg	Kőszeg	s. k.	buzérvörös	f.
6	I. Károly, württembergi király	1734	Temesvár	Temesvár	v. k.	hamuszin	s.
7	Vilmos, porosz herczeg	1798	Kecskemét	Kecskemét	v. k.	világoskék	f.
8	Koller Sándor báró, lov. tb.	1696	Ruma	Eszék	s. k.	buzérvörös	s.
9	Thurn és Taxis Lamoral herczeg, altábornagy	1688	Sopron	Sopron	s. k.	fehér	f.
10	III. Frigyes Vilmos, porosz király	1741	Pécs	Pécs	v. k.	világoskék	s.
11	Windisch-Grätz J. hg, altb.	1762	Bécs	Bécs	s. k.	hamuszin	f.
12	Vacat	1800	Gyöngyös	Gyöngyös	v. k.	fehér	f.
13	Vacat (Jász-Kun)	1859	Budapest	Budapest	s. k.	sötétkék	f.
14	Vladimir, orosz nagyherczeg	1859	Arad	Arad	v. k.	buzérvörös	s.
15	Pálffy ab Erdőd, Mór gr. altb.	1701	Debreczen	Debreczen	s. k.	hamuszin	s.
16	Clam Gallas E. gróf, lov. tb.	1798	Csernovitz	Nyiregyháza	v. k.	hamuszin	f.

c) Dsidás ezredek.

(Czapka, világoskék uhlanka és prêmes uhlanka buzérvörös szegélyezéssel, buzérvörös csisma-nadrág, sötétbarna köpeny.)

Folyó sz.	Az ezred tulajdonosának neve	Mely évben állítottatott fef.	A törzs	A keret	A czapka szine	A gomb szine
			állomáshelye			
1	Rudolf főherceg, koronahg	1791	Krakkó	Krakkó	császársárga	s.
2	Schwarzenberg Kár. Fül. herceg, tbnagy	1790	Tarnow	Tarnow	sötétzöld	s.
3	Károly főherceg, tbnagy	1801	Lańcut	Lańcut	buzérvörös	s.
4	I. Ferencz Jozsef	1813	Brzeżan	Brzeżan	fehér	s.
5	Miklós, orosz tronörökös	1848	Varasd	Varasd	világoskék	s.
6	I. Ferencz József	1688	Przemysl	Przemysl	császársárga	f.
7	Károly Lajos főherceg, altb.	1758	N.-Mihály	Kassa	sötétzöld	f.
8	Ramberg Győző br., altb.	1718	Érsekujvár	Komárom	buzérvörös	s.
9	} Fel lettek oszlatva.					
10						
11	II. Sándor, orosz czár	1814	Stockerau	Stockerau	cseresnyevörös	f.
12	II. Ferencz, mindkét Siczilia királya	1854	Klagenfurt	Klagenfurt	sötétkék	s.
13	Nostitz-Rienek Ármin gr. altb.	1860	Lemberg	Lemberg	sötétkék	f.

Tüzér dandárok.

1-től 14. számig a hasonszámú hadtest parancsnokságok székhelyén, kivéve a 14. tüzér dandárt, mely békében a 2. számú hadtestparancsnokság alá van rendelve.

a) Hadtest tüzér ezredek.

(Csákó lószörbokrétával, sötétbarna kabát skarlátvörös hajtókával, sárga számozott gombokkal, világoskék czizmanadrág, kékszürke köpeny.)

Az ezred sz.	Az ezred tulajdonosának neve	Mely évben állítottatott fel	A törzs állomáshelye	Az ezred előbbi száma
1	Luitpold, bajor herceg	1854	Krakkó	7
2	János főherceg, altb.	1854	Bécs	11
3	Vilmos főherceg, tbsz.	1854	Grác	6
4	Vilmos br, tbsz.	1854	Budapest	5
5	Albrecht főherceg, tábornagy.	1854	Komárom	3
6	Turnforti Tiller Károly, tbsz.	1854	Kassa	10
7	Lipót, bajor herceg	1872	Temesvár	13
8	I. Ferencz József	1854	Prága	1
9	Schmarda Károly lovag, altb.	1854	Josefstadt	4
10	Rudolf főherceg, koronaherceg	1854	Olmütz	2
11	Bylandt-Rheidt Arthur gróf, tbsz.	1854	Lemberg	9
12	Kreutz Frigyes, tbsz.	1854	N.-Szeben	8
13	Hartlieb Ottó br., altb.	1854	Laibach	12
14	Gerlichsburgi Gerlich Rezső, altb.	1885	Bécs	új

b) Önálló nehéz üteg-osztályok.

(Öltözék mint a hadtest tüzér ezredeknél.)

1. Krakkó; 2. Wadovice; 3. Bécs; 4. Bécs; 5. Radkersburg; 6. Grác; 7. Budapest; 8. Budapest; 9. Pozsony; 10. Somorja; 11. Edelény; 12. Rimaszombat; 13. Nagyvárad; 14. Lugos; 15. Prága; 16. Rokyčan; 17. Josefstadt; 18. Theresienstadt; 19. Brünn; 20. Olmütz; 21. Lemberg; 22. Stanislau; 23. Brassó; 24. Kolozsvár; 25. Görz; 26. Zágráb; 27. Linz; 28. Bécs.

c) Vártüzér zászlóaljok.

(Öltözék mint a hadtest tüzér ezredeknél, de világoskék, széles skarlátvörös segélyzetű pantalló.)

1. Budapest; 2. Theresienstadt; 3. Bécs; 4. Bécs; 5. Komárom; 6. Krakkó; 7. Olmütz; 8. Przemysl; 9. Trient; 10. Ragusa; 11. Pola; 12. Eszék.

d) Műszaki tüzérség.

1. Tüzérségi szergyár és szertár, átvevő bizottság és műszaki tüzér század a bécsi arsenálban.

2. Tüzérségi szertárak: Bergstadt, Budapest, Bécs-Újhely mellett, Cattaro, Eszék, Gyulafehérvár, Grác, Innsbruck, Josefstadt, Károlyváros, Komárom, Krakkó, Lemberg, Linz, Mostár, Olmütz, Pétervárad, Póla, Prága, Przemysl, Ragusa, Sarajevo, Temesvár, Theresienstadtban.

3. Tüzérségi fiókszertárak: Arad, Bród, Castelnovo, Franzenfest, Kassa, Kuffstein, Laibach, Nagy-Szeben, Ó-Gradiska, Spalato, Trient, Trieszt, Zarában.

4. Lőporgyár: Steinban.

Hadmérnöki ezredek. (1862.)

(Csákó; világoskék kabát cseresnyevörös hajtókával és számozott sárga gombokkal; kékszürke pantalló cseresnyevörös szegélylyel, kékszürke köpeny.)

1. I. Ferencz József. Törzs: Olmütz; keret: Olmütz
- Zászlóaljok: 1. Przemysl; 2. Krakkó; 3. Olmütz
4. Prága; 5. Olmütz.

2. Lipót fhg, lov. tb. Törzs: Krems; keret: Krems.
- Zászlóaljok: 1. Krems; 2. Bécs; 3. Krems; 4. Budapest; 5. Budapest.

Utász ezred. (1805.)

Csákó; csukaszin kabát aczélszöld hajtókával és fehér sima gombokkal; csukaszin pantalló aczélszöld szegélylyel; kékszürke köpeny.)

- Törzs: Klosterneuburg. Zászlóaljok: 1. Pozsony; 2. Linz; 3. Prága; 4. Pettau; 5. Klosterneuburg.
- Szertár: Klosterneuburg.

Vasuti és távirda ezred. (1883.)

(Öltözék mint az utász-ezredeknél, csak hogy a galléron a csillagok mögött egy villámtól átczikázott szárnyas kerék van felvarrva).

- Az ezred törzse: Korneuburg; keret: Korneuburg.
1. zlj.: 1., 2. és 3. század Korneuburg.; 4. század Banjaluka. 2. zlj.: 6., 7. és 8. század Korneuburg; 5. század Prjedor.

Egészségügyi csapatok. (1849.)

(Csákó; sötétzöld kabát buzérvörös hajtókával és sárga sima gombokkal, kékszürke pantalló buzérvörös szegélylyel; kékszürke köpeny.)

Minden helyőrségi kórháznál egy-egy osztag.

Vonat-csapatok. (1771.)

(Csákó; sötétbarna kabát világoskék hajtókával és fehér sima gombokkal, buzérvörös csizma-nadrág; sötétbarna köpeny.)

I. ezred: Bécs. 2. osztály: Bécs, 3. osztály: Grác, 13. osztály: Zágráb, 14. osztály: Innsbruck, 15. osztály: Sarajevo.

II. ezred: Budapest. 4. osztály: Budapest, 5. osztály: Pozsony, 6. osztály: Kassa, 7. osztály: Temesvár, 8. osztály: Nagy-Szeben.

III. ezred: Prága. 1. osztály: Krakkó, 8. osztály: Prága, 9. osztály: Josefstadt, 10. osztály: Brünn, 11. osztály: Lemberg.

Vonat-szertár: Klosterneuburg, vonatszertár-fiók: Budapest és Sarajevo.

Katonai rendőrség.

(Csákó; sötétzöld kabát buzérvörös hajtókával és sárga gombokkal; kékszürke pantalló; kékszürke köpeny.)

Egy-egy osztag Krakóban és Lembergben.

Katonai őrcsapat a bécsi cs. kir. polgári törvényeséknél.

(Csákó; sötétzöld kabát violaszínű hajtókával és sárga gombokkal; kékszürke pantalló violaszínű szegélylyel; kékszürke köpeny.)

Lótenyésztés-intézetek.

a) Cs. kir. lótenyésztés-intézetek.

(Öltözék mint a vonat ezredeknél, de sárga gombokkal.)

Állami ménes: Radautzban.

Méntelepek: Drohovicze, Grác, Klosterbruck, Prága és Stadlban.

b) M. kir. lótenyésztés-intézetek.

(Öltözék mint a huszároknál, de sötétbarna attila.)

Állami ménesek: Kisbér, Bábolna, Fogaras, Mezőhegyes.

Méntelepek: Debreczen, N.-Körös, Székesfehérvár, S.-Szt-György, Varasd.

Pót-lovazási bizottságok.

1. Budapest, 2. Szeged, 3. Lemberg.

Pót-lótelepek.

Billak, Piber és Nagy-Daád.

Katonai nevelő- és képző-intézetek.

1. Katonai árvaház: Fischau.
2. Hadapród iskolák: *a)* gyalogsági: Bécs, Budapest, Prága, Károlyváros, Karthaus, Lobczow, Nagy-Szeben, Triest, Liebenau, Pozsony, Innsbruck, Te-

mesvár; *b)* lovassági: Weisskirchen (Morva); *c)* hadmérnöki: Bécs; *d)* utász: Hainburg; *e)* tüzérségi: Bécs.

3. Katonai alreáliskolák: St.-Pölten, Kőszeg, Kis-Márton, Kassa.

4. Katonai főreáliskola: Weisskirchen (Morva).

5. Katonai akadémia: Bécs-Ujhely.

6. Műszaki katonai akadémia: Bécs.

7. Katonai vívó- és tornatanári tanfolyam: Bécs-Ujhely

8. Tiszti leánynevelő-intézet: Gernals és Sopron.

9. Legénységi leánynevelő-intézet: Erdberg és Szatmár-Németi.

10. Hadi iskola: Bécs.

11. Magasabb tüzérségi tanfolyam: Bécs.

12. Magasabb hadmérnöki tanfolyam: Bécs.

13. Tüzérségi törzstiszti tanfolyam: Bécs.

14. Általános törzstiszti tanfolyam: Bécs.

15. Hadbiztosi tanfolyam: Bécs.

16. Élelmezési hivatalnoki tanfolyam: Bécs.

17. Katonai orvosi tanfolyam: Bécs.

18. Katonai állatorvosi tanfolyam: Bécs.

Katonai földrajzi intézet.

Bécsben.

Helyőrségi kórházak.

- 1., 2. Bécs, 3. Baden, 4. Linz, 5. Brünn, 6. Olmütz, 7. Grác, 8. Laibach, 9. Triest, 10. Innsbruck, 11. Prága, 12. Josefstadt, 13. Theresienstadt, 14. Lemberg, 15. Krakó, 16., 17. Budapest, 18. Komárom, 19. Pozsony, 20. Kassa, 21. Temesvár, 22. N.-Szeben, 23. Zágráb, 24. Ragusa, 25. Sarajevo, 26. Mostár.

Ruházati raktárak.

1. Brünn, 2. Budapest (fiókok: Gyula-Fehérvár és Sarajevo), 3. Grác, 4. Kaiser-Ebersdorf.

Helyőrségi szállító-házak.

Bécs, Budapest, Brünn, Bród, Krakó, Lemberg, Olmütz, Prága, Sarajevo, Triest,

Katonai rokkantak háza.

(Csukaszin kabát skarlátvörös hajtókával és sárga, sima gombokkal, világoskék pantalló, kékszürke köpeny.)

1. Bécs (fiók: Neulerchenfeld), 2. Prága, 3. Nagy-Szombat, 4. Lemberg.

Katonai fegyintézet.

Möllersdorf.

Várfogházak.

Arad, Eszék, Pétervárad, Theresienstadt.

Katonai élelmezési raktárak.

Arad, Budapest, Brünn, Bród (fiók: Ó-Gradiska), Gyulafehérvár (fiók: Kolozsvár), Cattaro (fiók: Castelnovo), Komárom (fiók: Győr), Czernovitz, Eszék, Pécs, Fiume, Franzensfeste (fiók: Bozen), Grác, Klagenfurt, N.-Várad (fiók: Debreczen), Görz, N.-Szeben, Innsbruck, Josefstadt (fiók: Königgrätz), Kassa (fiók: Eger)-Krakkó, Brassó, Laibach, Lemberg, Linz (fiók: Salzburg), Marburg, Munkács, Sopron, Olmütz, Pétervárad, Pola, Prága, Przemysl, Pilsen, Pozsony, Ragusa, Temesvár, Theresienstadt, Trient (fiók: Riva), Triest, Bécs (fiók: Bruck), Zágráb, Zára (fiók: Spalato).

Banjaluka, Bihač, Dolnja-Tuzla, Gorazda, Mostar, Plevlje, Travnik és Sarajevo; fiókok: Avtovac, Bilek, Foča, Livno, Nevesinje, Stolac, Trebinje, Visegrad.

Katonai ágyraktárak.

Bécs, Budapest, Podgorze (Krakkó mellett), Lemberg és Prága.

Katonai pénztárak.

Bécs, Budapest, Josefstadt, Sarajevo (fiók: Mostar)

Műszaki igazgatóságok.

Krakkó, Przemysl, Bécs, Linz, Grac, Klagenfurt, Triest, Pola, Budapest, Pécs, Pozsony, Komárom, Kassa, Miskolcz, Temesvár, Arad, Prága, Budweis, Josefstadt, Theresienstadt, Brünn, Olmütz, Lemberg, Czernovitz, N.-Szeben, Gyulafehérvár, Zágráb, Eszék.

Dolnja-Tuzla, Gorazda, Banjaluka, Mostar, Trebinje, Plevlje, Pétervárad, Innsbruck, Brixen-Franzensfeste, Trient, Zára, Ragusa, Cattaro, Sarajevo.

Cs. és kir. hadi tengerészet.

Tengerészeti parancsnok: a közös hadügyministerium tengerészeti csoport főnöke: *Sternecki és ehrensteini Daubleczky Miksa br.*, altengernagy.

Cs. és kir. hajóhad.

I. Vértés hadihajók: Kronprinz Rudolf toronyhajó, Kronprinzessin Stefanie, Tegetthoff, Custozza, Lissa, Erzherzog Albrecht, Kaiser, Don Juan d'Austria, Kaiser Max, Prinz Eugen, Erzh. Ferdinand Max, Habsburg.

II. Állomási és kiküldetési hajók: Radetzky, Laudon, Donau, Saida, Erzh. Friedrich, Fasana, Helgoland,

III. Robbantó hajók: Panther, Leopard, Zára, Spalato, Sebenico, Lussin, Tiger, Meteor.

IV. A tengerpart védelmére szolgáló hajók: Zrinyi, Frundsberg, Aurora, Hnm, Nautilus, Albatros, Kerka, Narenta, Sansego, Miramare, Fantasie, Andreas Hofer, Taurus, Kaiserin Elisabeth, Triest, Gargnano, Pola, Cyclop Salamander.

V. Monitorok a Dunán: Maros, Laitha.

VI. Iskolahajók: Novara, Schwarzenberg, Minerva, Möve, Velebich.

VII. Jelzőhajók: Seehund, Grille, Gemse, Triton, Alnoch, Thurn und Taxis, Gorzkowsky, Artemisia, Camäleon, Bravo.

Magyar kir. honvédség.

Magyar királyi honvédelmi minister:

Komlós-keresztesi báró *Fejérváry Géza*, altábornagy stb.

Allamtitkár:

Vaiszkai és bogyáni *Gromon Dezső*, (lásd 369. l.)

M. k. honvéd-főparancsnokság Budapesten.

Főparancsnok: Ő császári és királyi Fensége *József* (Károly Lajos) főherczeg lovassági tábornok.

Főparancsnoki adlatus: liblói lovag *Graef Ede*, lovassági tábornok.

I. segédtiszt: *Clair Gyula*, gy. ezredes.

II. segédtiszt: margit- és jekelfalvi *Jekelfalussy Lajos*, gy. alezredes.

Parancsörtisztek: *Major Kálmán*, gy. százados; *Vörös Sándor*, gy. százados.

Irodavezető: *Hadfi János*, alezredes (h. a.).

Hadbíró: *Hanskarl Sándor*, ezredes-hadbíró.

Ő cs. és kir. Fensége József főherczeg főudvarmestere: báró *Nyáry Adolf*, altábornagy.

I. Budapesti honvéd-kerület.

Kerületi parancsnok: *Lukinicz Ede* tábornok.

79. honvéd gyalogdandár: Budapesten.

Parancsnok: gyulafalvi Bulyovszky Károly, tábornok.

1. féldandár: Budapesten. Prnok: Pittoni Miksa ezredes.

1. zászlóalj: Budapesten. Prnk: Jeszenszky István alezredes.

2. zászlóalj: Budapesten. Prnk: Succhy Ágost őrnagy.

3. zászlóalj: Félegyházán. Prnk: Virányi Géza szdos.

2. féldandár: Békés-Gyulán. Prnk: Lukassievits Guidó alezredes.

1. zászlóalj: Békés-Gyulán. Prnk: Lucchy József százados.

2. zászlóalj: Békés-Gyulán. Prnk: Vidovics Menyhért százados.

3. zászlóalj: Jászberényben. Prnk:

80. honvéd gyalogdandár: Debreczenben.

Parancsnok: kassai *Farkas Dániel* ezredes.

3. féldandár: Debreczenben. Prnk: Ritter István alezredes.

1. zászlóalj: Debreczenben. Prnk: Kerner Pál szdos.

2. zászlóalj: Debreczenben. Prnk: Védő Jenő őrn.

3. zászlóalj: Karczagon. Prnk: Ruttner Kálmán százados.

4. zászlóalj: Zilahon. Prnk: Károssy Jenő őrnagy.

4. féldandár: Nagy-Váradon. Prnk: Reviczky István ezredes.

1. zászlóalj: Nagy-Váradon. Prnk: Fürdök István őrnagy.

2. zászlóalj: Nagy-Váradon. Prnk: Hegyi Gyula őrnagy.

3. zászlóalj: Boros-Jenőn. Prnk: Keszler Ferencz százados.

II. Szegedi honvéd-kerület.

Parancsnok: felső-kubinyi és deményfalvi *Kubinyi János* altábornagy.

45. honvéd gyalogdandár: Szegeden.

Parancsnok: rittersfeldi *Kreybig Károly* tábornok.

5. féldandár: Szegeden. Prnk: Babos Kálmán alezredes.
1. zászlóalj: Szegeden. Prnk: Berdenich János százados.
 2. zászlóalj: Szegeden. Prnk: Tagányi János őrnagy.
 3. zászlóalj: Nagy-Becskereken. Prnk: Dudáss József őrnagy.
6. féldandár: Szabadkán. Prnk: Kranitz János alezredes.
1. zászlóalj: Szabadkán. Prnk: Cziráky Sándor őrnagy.
 2. zászlóalj: Zomborban. Prnk: báró Bibra Frigyes őrnagy.
 3. zászlóalj: Ujvidéken. Prnk: Boxichevich Lajos alezredes.

46. honvéd gyalogdandár: Lugoson.

Parancsnok: *Hild Gyula* tábornok.

7. féldandár: Verseczen. Prnk: Wachtel Zsigmond alezredes.
1. zászlóalj: Verseczen. Prnk: Pervulesco Sándor őrnagy.
 2. zászlóalj: Oraviczán. Prnk: Brandtner Ferencz százados (ideigl.).
 3. zászlóalj: Pancsován. Prnk: Petrovits Vazul őrnagy.
8. féldandár: Lugoson. Prnk: Bálványi János alezredes.
1. zászlóalj: Lugoson. Prnk: Pascu Sándor őrnagy.
 2. zászlóalj: Csákován. Prnk: Popovits János alezredes.
 3. zászlóalj: Aradon. Prnk: Hoffmann Géza szdos.
 4. zászlóalj: Orsován. Prnk: Lánér Győző alezredes.

III. Kassai honvéd-kerület.

Parancsnok: pakosi *Pazy Károly* tábornok.

77. honvéd gyalogdandár: Kassán.

Parancsnok: *Becker Feodor* ezredes.

9. féldandár: Kassán. Prnk: Novák Lajos alezr.
1. zászlóalj: Kassán. Prnk: Kobilicz Lajos százados.
 2. zászlóalj: Kassán. Prnk: Szalyovics József őrn.
 3. zászlóalj: Eperjesen. Prnk: br. Mengersen Ágoston őrnagy.
 4. zászlóalj: Lőcsén. Prnk: lovag Zhorsky Antal százados.
10. féldandár: Miskolczon. Prnk: Lehoczky György alezredes.
1. zászlóalj: Miskolczon. Prnk: Soós Elemér őrnagy.
 2. zászlóalj: Egerben. Prnk: Wolnhoffer Emil szdos.
 3. zászlóalj: S.-A.-Ujhelytt. Prnk: Körmendy Lajos százados.

78. honvéd gyalogdandár: Szatmár-Németiben.

Parancsnok: *Memlaur Károly* ezredes.

11. féldandár: Munkácson. Prnk: Stoger Henrik alezredes.
1. zászlóalj: Munkácson. Prnk: Alsó Sándor szdos.
 2. zászlóalj: Munkácson. Prnk: Dobos Kálmán szdos.
 3. zászlóalj: Ungvártt. Prnk: Molnár Sándor szdos.
12. féldandár: Szatmár-Németiben. Prnk: Papp E. alezredes.
1. zászlóalj: Szatmár-Németiben. Prnk: Villám Arnold őrnagy.
 2. zászlóalj: Mármaros-Szigeten. Prnk: Sierácky Agoston százados.
 3. zászlóalj: Nagy-Károlyban. Prnk: Ottó József őrn.

IV. Pozsonyi honvéd-kerület.

Parancsnok: *Förinyák Gyula* altábornagy.

73. honvéd gyalogdandár: Pozsonyban.

Parancsnok: *Wildner Károly* ezredes,

13. féldandár: Pozsonyban. Prnk: *Szégner Henrik* ezredes.

1. zászlóalj: Pozsonyban. Prnk: *Pachner Sz. szdos.*

2. zászlóalj: Pozsonyban. Prnk: *Pacor Vilmos* alezredes.

3. zászlóalj: Ó-Gyallán. Prnk. (Vacat).

4. zászlóalj: Tatán. Prnk: *Fáy Ákos* őrnagy.

14. féldandár: Léván. Prnk: *Petényi Sándor* ezredes.

1. zászlóalj: Léván. Prnk: *Rónay Gusztáv* őrnagy.

2. zászlóalj: Léván. Prnk: *Hackenschmidt Antal* százados.

3. zászlóalj: Nyitrán. Prnk: *Csallóközi Henrik* őrn.

74. honvéd gyalogdandár: Besztercebányán.

Parancsnok: *Horváth Albert* ezredes.

15. féldandár: Trencsénben. Prnk: *Reviczky Károly* alezredes.

1. zászlóalj: Trencsénben. Prnk: *Uher Vilmos* őrn.

2. zászlóalj: Budatinban. Prnk: *Podluzsányi Gyula* százados.

3. zászlóalj: Rózsahegyen. Prnk: *Habrovszky József* százados.

16. féldandár: Besztercebányán. Prnk: *br. Reichlin Meldegg Nándor* ezredes.

1. zászlóalj: Besztercebányán. Prnk: *Soldos Barnabás* őrnagy.

2. zászlóalj: Balassa-Gyarmaton. Prnk: *Gyöngypál Ferencz* őrnagy.

3. zászlóalj: Jolsván. Prnk:

V. Székesfehérvári honvéd-kerület.

Parancsnok: *koronvári Jelentsik Vincze* tábornok.

81. honvéd gyalogdandár: Székes-Fehérváron.

Parancsnok: *karstenfelsi Pacor Kálmán* tábornok.

17. féldandár: Székes-Fehérváron. Prnk: *Tóth Béla* alezredes.

1. zászlóalj: Székes-Fehérváron. Prnk: *Lajtos Géza* százados.

2. zászlóalj: Székes-Fehérváron. Prnk: *Weidinger Alajos* őrnagy.

3. zászlóalj: Veszprémben. Prnk: *Comensoli Herman* százados.

4. zászlóalj: Veszprémben. Prnk: *Klözsel Antal* őrn.

18. féldandár: Sopronban. Prnk: *Oberkampf Gyula* ezredes.

1. zászlóalj: Sopronban. Prnk: *Terstyánszky Ferencz* százados.

2. zászlóalj: Mosonban. Prnk: *Bóbics József* szdos.

3. zászlóalj: Kőszegen. Prnk: *Szabó Gyula* őrnagy.

82. honvéd gyalogdandár: Pécsett.

Parancsnok: *Pauer István* ezredes.

19. féldandár: Pécsett. Prnk: *Bernolák Károly* ezr.

1. zászlóalj: Pécsett. Prnk: *Halász Károly* százados.

2. zászlóalj: Pécsett. Prnk: *Boczkó Károly* százados.

3. zászlóalj: Kaposvárt. Prnk: *Dánfy Dénes* szdos.

4. zászlóalj: Kaposvárt. Prnk: *Brandt József* őrnagy.

20. féldandár: Nagy-Kanizsán. Prnk: *Rózsa Bertalan* ezredes.

1. zászlóalj: Nagy-Kanizsán. Prnk: *Vukovics János* százados.

2. zászlóalj: Nagy-Kanizsán. Prnk: *Parac Lukács* százados.

3. zászlóalj: Körmenden. Prnk: *Rutich József* százados.

VI. Erdélyi honvéd-kerület: Kolozsvárt.

Parancsnok: mádi *Kovács György* altábornagy.

75. honvéd gyalogdandár: Kolozsvárt.

21. féldandár: Kolozsvárt. Prnk: lovag Zlamál Gusztáv alezredes.
1. zászlóalj: Koloztvárt. Prnk: Lázár Istvan szdos.
 2. zászlóalj: Nagy-Enyeden. Prnk: Orgonás Zsigmond őrnagy.
 3. zászlóalj: Nagy-Enyeden. Prnk: Thellman József százados.
 4. zászlóalj: Deésen. Prnk: Welle Sándor százados.
22. féldandár: Maros-Vásárhelyt. Prnk: Gunesch Ágost alezredes.
1. zászlóalj: Maros-Vásárhelyt. Prnk: Tarczaly Dávid százados.
 2. zászlóalj: Beszterczén. Prnk: Sassy Frigyes alezredes.
 3. zászlóalj: Szász-Régenben. Prnk: Csathó István százados.

76. honvéd gyalogdandár: N.-Szebenben.

Parancsnok: *Say Győző* ezredes.

23. féldandár: Nagy-Szebenben. Prnk: Gränzenstein Arthur ezredes.
1. zászlóalj: Nagy-Szebenben. Prnk: Czakó Károly százados.
 2. zászlóalj: Déván. Prnk: Tóth József őrnagy.
 3. zászlóalj: Erzsébetvárosban. Prnk: Stajer István őrnagy.
24. féldandár: Brassóban. Prnk: Hönig Arnold alezr.
1. zászlóalj: Brassóban. Prnk: Habrovszky Frigyes őrnagy.
 2. zászlóalj: Fogarason. Prnk: Tumbler József őrnagy.
 3. zászlóalj: K.-Vásárhelyt. Prnk: Benedek István őrnagy.
 4. zászlóalj: Csik-Szeredán. Prnk: Schuster Gusztáv, százados.

VII. Horvát-szlavon honvéd-ker.: Zágrábban.

Parancsnok: gomorjei *Musulín Emil* altábornagy.

83. honvéd gyalogdandár: Zágrábban.

Parancsnok: Klobučar Vilmos ezredes.

25. féldandár: Zágrábban. Prnk: Pavich Károly alezredes.
1. zászlóalj: Zágrábban. Prnk: Nemečić Sándor százados.
 2. zászlóalj: Sziszeken. Prnk: Budimirović Kuzman őrnagy.
 3. zászlóalj: Glinán. Prnk: lovag Zubović Mihály százados.
26. féldandár: Szvárcsán. Prnk: Bach József alezr.
1. zászlóalj: Szvárcsán. Prnk: Vranesević Emil őrn.
 2. zászlóalj: Ogulinban. Prnk: Radošević Feodor őrnagy.
 3. zászlóalj: Goszpics. Prnk: Bekovitic Emil szdos.

84. honvéd gyalogdandár: Vinkovczén.

Parancsnok: *Kuzmánovics Sándor* ezredes.

27. féldandár: Belovárt. Prnk: Dits Nándor őrnagy.
1. zászlóalj: Belovárt. Prnk: Hegedić József őrn.
 2. zászlóalj: Varasdoo. Prnk: Oresković M. szdos.
 3. zászlóalj: Új-Gradiskán. Prnk: Milánović István őrnagy.
28. féldandár: Vinkovczén. Prnk: Mikec József alezr.
1. zászlóalj: Vinkovczén. Prnk: Kossanović Mihály százados.
 2. zászlóalj: Vinkovczén. Prnk: Szallopek Károly őrnagy.
 3. zászlóalj: Mitroviczon. Prnk: Rukavina György őrnagy.

M. k. honvéd lovassági felügyelő : Budapesten.

Felügyelő: lovag *Henneberg* Károly altábornagy.

1. honvéd lovasdandár : Aradon.

Parancsnok: *Janky Lajos* ezredes (ideigl.).

2. honvéd huszár ezred Debreczenben. Prnk: *Bobory György* alezredes.

I. osztály: Békés-Gyulán. Parancsnok: *Molnár Athanász* százados.

II. osztály: Debreczen. Prnk: *Biró Kálmán* őrn.

3. honvéd huszár ezred: Aradon: Prnk: *Jablánczy Sándor* alezredes.

I. osztály: Aradon. Prnk: br. *Zech Arnold* őrn.

II. osztály: Csákován. Prnk: br. *Baillou József* szd.

4. honvéd huszár ezred: Kecskeméten. Prnk: *Wojnárovics Sándor* ezredes.

I. osztály: Kecskeméten. Prnk: *Perczel József* őrnagy.

II. osztály: Baján. Prnk: *Zsitvay Béla* százados.

5. honvéd huszár ezred: Kassán. Prnk: *Forster Béla* őrnagy.

I. osztály: Kassán. Prnk: *Elek Mihály* százados.

II. osztály: Nyiregyházán. Prnk: *Kálmán Frigyes* őrnagy.

9. honvéd huszár ezred: Maros-Vásárhelyt. Prnk: *Marialaky József* alezredes.

I. osztály; Maros-Vásárhelyt. Prnk: *Gyertyánffy Kálmán* százados.

II. osztály: Segesvárt. Prnk: *Torkos Aladár* szd.

2. honvéd lovasdandár : Budapesten.

Parancsnok: gróf *Csáky Kálmán* ezredes (ideigl.).

1. honvéd huszár ezred: Budapesten. Prnk: *Zoltán Elek* ezredes.

I. osztály: Budapesten. Prnk: br. *Cordon Gyula* őrnagy.

II. osztály: Jászberényben. Prnk: *Viczián Antal* őrnagy.

6. honvéd huszár ezred: Vácson. Prnk: *Palkovits József* alezredes.

I. osztály: Ó-Gyallán. Prnk: br. *Wimpffen Iván* százados.

II. osztály: Vácson. Prnk: *Forster Emil* szdos.

7. honvéd huszár ezred: Pápán. Prnk: *Huberth Andor* ezredes.

I. osztály: Pápán. Prnk: br. *Rauber Gyula* őrn.

II. osztály: Kőszegen. Prnk:

8. honvéd huszár ezred: Pécsett. Prnk: *Laky Károly* ezredes.

I. osztály: Pécsett. Prnk: *Zgorszky Zsigmond* őrnagy.

II. osztály: Keszthelyen. Prnk: *Halassy Pál* őrn.

10. honvéd huszár ezred: Varasdon. Prnk: *Gróf Schlippenbach István* alezredes.

I. osztály: Varasdon. Prnk: *Mandič Pál* őrnagy.

II. osztály: Verőczen. Prnk: *Kristóf Béla* szdos.

M. kir. honvédségi intézetek.

Ideigl. m. kir. honvéd-főtörvénytiszt Budapest.

Elnök: *Bulyovszky Károly* tábornok.

Iroda-főigazgató: *Schóber Károly* tábornok-hadbíró.

Rendes előadó: *Mészáros Sándor* ezredes-hadbíró.

M. kir. honv. főruhazaktári bizottság Budapest.

Elnök: *Vendrei Ferencz* ezredes (h. a.).

M. kir. honv. fegyverzeti bizottság Budapest.

Elnök: *Gönczy Leó* ezredes (h. a.).

M. kir. honv. lőszer-bizottság Pozsonyban.

Elnök: *Angeli Miklós*, őrnagy (h. a.).

Budapesti m. kir. honv. tér-parancsnokság.

Parancsnok: *Stoffer József* ezredes (h. a.).

M. k. közp. honv. lovastishti tanfolyam Budapest.

Parancsnok:

M. kir. honv. Ludovika-Akadémia Budapest.

Igazgató: *Szvetics József* gy. ezredes.

M. kir. honv. törzstishti tanfolyam Budapest.

Parancsnok: *Ghyczy Béla* altábornagy.

Cs. és kir. Landwehr.

(Osztrák honvédség.)

Cs. és kir. Landwehr-minister : gróf *Welsersheimb* Zenó altb.*Landwehr-főparancsnokság* : Ő cs. és kir. Fensége *Rainer* főherceg, tbsz. — Adlatus: br. *Waldstätten* János altb.*Landwehr-parancsnokságok* : (az illető hadtest-parancsnokságok).*Landwehr gyalog zászlóaljak.*

1. Bécs; 2. Korneuberg; 3. Szt-Pölten; 4. Bécs-újhely; 5. Krems; 6. Linz; 7. Wels; 8. Salzburg; 9. Troppau; 10. Teschen; 11. Jägerndorf; 12. Kremier; 13. Brünn; 14. Iglau; 15. Olmütz; 16. Morva-Schönberg; 17. Morva-Fehértemplom; 18. Znaim; 19. Morva-Trübau; 20. Cilli; 21. Marburg; 22. Grác; 23. Leoben; 24. Rudolfswerth; 25. Laibach; 26. Klagenfurt; 27. Villach; 28. Budweis; 29. Jaromeř; 30. Hohenmauth; 31. Csaszlau; 32. Német-Bród; 33. Prága; 34. Beraun; 35. Pilsen; 36. Klattau; 37. Jungbunzlau; 38. Cseh-Leipa; 39. Theresienstadt; 40. Brüx; 41. Éger; 42. Komotau; 43. Jicsin; 44. Trautenau; 45. Neuhaus; 46. Tábor; 47. Pisek; 48. Kuttenberg; 49. Cseh-Bród; 50. Bischofteinitz; 51. Plan; 52. Krakko; 53. Tarnow; 54. Wadowicze; 58. Rzeszow; 56. Kolbuszow; 57. Sanok; 58. Krosno; 59. Przemysl; 60. Neusandec; 61. Sambor; 62. Stanislau; 63. Lemberg; 64. Zolkiew; 65. Stanislau; 66. Kolomea; 67. Ztoczow; 68. Brody; 69. Czortkow; 70. Buczac; 71. Tarnopol; 72. Triest; 73. Pisino; 74. Görz; 75. Radautz; 76. és 77. Csernovitz; 78. Suczawa; 79. Zára; 80. Spalato; 81. Ragusa; 82. Cattaro.

*Landwehr lovasság.**I. Landwehr dragonyos ezredek:*

- .1 sz. keret: Stockerau,
- .2 sz. " Prossnitz,
- .3 sz. " Wels.

II. Landwehr dzsidás ezredek:

- 1. sz. keret: Kolomea,
- 2. sz. " Hohenmauth,
- 3. sz. " Sambor.

III. Lovasított Landwehr dalmát-lövészek. Keret: Sinj.

*

Tirol és Vorarlberg honvédelmi főhatósága.

Elnök: Tirol és Vorarlberg helytartója.

Landwehr-parancsnokság Innsbruckban.

Parancsnok: a 14. sz. hadtest parancsnoka.

Országos lövész-zászlóaljak: 1. Schwaz; 2. Innsbruck; 3. Imst; 4. Meran; 5. Bozen; 6. Bruneck; 7. Mezzolombardo; 8. Trient; 9. Riva; 10. Bregenz.*Lovasított országos lövészek.* Keret: Innsbruck.*A Landwehr öltözéke.**I. Gyalogság.*

a) Landwehr lövész-zászlóaljak: 1—8. sz.; 20—27. sz.; 72—74. sz.; 80—82. sz. mint a közös hadseregbeli vadászok, de számozott fehér gombokkal és füzöldszegélyű kékszürke pantallóval.

b) Landwehr gyalog-zászlóaljak: 9—19. sz.; 28—71. sz.; 75—78. sz. mint a közös hadseregbeli gyalogság, de számozott fehér gombokkal; skarlátvörös hajtókával; kékszürke pantalló skarlátvörös szegélylyel.

c) Gyalogos országos lövészek (Tirol- és Vorarlbergben): barna kabát, illetve barna zubbony füzöld hajtókával; kékszürke pantalló füzöld szegélylyel; számozott sárga gombok; bocskor szárharisnyával.

II. Lovasság.

a) Landwehr dragonyosok:} mint a közös hadseregbeli dragonyosok, de skarlátvörös hajtókával és fehér számozott gombokkal.

b) Landwehr dzsidások: buzérvörös tatárka, különben mint a közös hadseregbeli dzsidások, de kis számozott fehér gombokkal.

c) Tiroli lovasított országos lövészek: sötétbarna kabát füzöld hajtókával és sárga sima gombokkal, kékszürke csizma-nadrág.

d) Dalmát lovasított Landwehr-lövészek: mint a gyalogos Landwehr-lövészek, de a tiroli országos lövészek szabása szerint; fehér sima gombok.

II. POLGÁRI CZIMTÁR.

*Közös ministeriumok.***I. cs. és kir. közös külügyministerium.**

Minister: Köröspataki gróf *Kálnoki Gusztáv*, aranygyapjas vitéz, a Szt.-I. r. n. k., a L. r. lov., kamarás, v. b. t. t., altb. stb.

II. Cs. és kir. közös pénzügyministerium.

Minister: Nagy-kállói *Kállay Benjámín*, a L. r. n. k., a Szt. I. r. lov., v. b. t. t., kamarás

III. Cs. és kir. közös hadügyministerium.

Minister: Gr. *Bylandt-Rheidt Arthur*, aranygyapjas vitéz, a L. r. n. k., az I. o. v. k. r., k. é. k. v. b. t. t., kamarás, táborszernagy.

Cs. és kir. közös legfőbb számszék.

Elnök: Zékelyi *Tóth Vilmos*, L. r. n. k., v. b. t. t.

Magyar kir. miniszerelnökség.

Miniszerelnök: Borosjenői *Tisza Kálmán*, Szt.-I. r. n. k., v. b. t. t. (megbizva a gézügyministerium vezetésével is). — Ministeri tanácsos: *Tarkovich József*.

Ő Felsége személye körüli m. kir. ministerium.

Minister: Br. *Orczy Béla*, az I. o. v. k. r., a Szt.-I. r. k. k., v. b. t. t., kamarás. — Államtitkári helyettes: szigetli *Barthos János*.

Horv.-szlav.-dalm. kir. ministerium.

Minister: komori *Bedekovich Kálmán*, az I. o. v. k. r., v. b. t. t.

M. kir. belügyministerium.

Minister: báró *Orczy Béla*, az I. oszt. v. k. r.; Szt.-Istv. r. k. k., v. b. t. t., a belügyministerium vezetésével megbizott Ő Felsége személye körüli minister. — Államtitkárok: beniczei és micsinyei *Beniczky Ferencz* cs. és k. kamarás, országgyűlési képviselő; *Lukács György*, államtitkári címmel és ranggal felruházott ministeri tanácsos, a Szent István-rend kiskeresztese.

I. Elnöki osztály. Osztályvezető: rajnai és körösladányi *Stesser József* ministeri osztálytanácsos.

II. Közjogi osztály. Osztályvezető: *Ribáry József* ministeri tanácsos, a Szent-István-rend kiskeresztese és a III. oszt. vaskorona-rend tulajdonosa stb.

III. Megyei osztály. Osztályvezető: magyarbéli *Peöcz Elek* ministeri tanácsosi címmel és ranggal felruházott osztálytanácsos.

IV. Városi és községi osztály. Osztályvezető: *Torkos Kálmán* ministeri tanácsos, a III. oszt. vaskorona-rend tulajdonosa.

V. Közalapítványi, philantropiai és urbéri osztály. Osztályvezető: *Trifunác Pál* ministeri tanácsos, a Ferencz-József-rend lovagja.

VI—VII. Közrendészeti, államrendőrségi és közbiztonsági osztály. Osztályvezető: jekel- és margitfalvi *Jekelfalussy Lajos* ministeri tanácsos, a Szt.-Istv., L. és III. o. v. k. r. l., a pápai Szent-Gergely r. k. k., a II. o. szerb Takova-rend tulajd., szolg. kiv. honvéd-lovas alezredes stb. — Osztálytanácsosok: *Porutiu Sámuel* a III. o. v. k. r. l., dr. *Szaborits Manó*. — Titkárok: péchujfalusi *Péchy László*, *Liptai Lajos*, *Martinovich Elek* titk. cím, *Bory Kálmán* titkári cím, *Szabó László* titkári cím és rang, a Ferencz-József-rend lovagja. — Fogalmazók: *Madách László*, *Jaloviczky Sándor*. — Fogalmazó-segéddek: dr. *Kégl Imre*, *Körfy Lajos*, *Petróczy Lajos*.

VIII. Közegészségügyi osztály. Osztályvezető dr. *Grósz Lipót* a III. o. v. k. r. l. osztálytanácsos.

IX. Árvaügyi osztály. Osztályvezető: *Trifunác Pál* ministeri tanácsos.

X. Közegészségügyi háztartási osztály. Osztályvezető: rajnai és körösladányi *Stesser József*, ministeri osztálytanácsos.

A belügyministeri számvevőség. Igazgató: *Benkovits Sámuel*. — Számvizsgáló: *Gogolák József*. — Számtisztek: *Kramer János*, *Szaplonczay Mihály* II., *Molenda János*, *Berlányi János*, *Pöltzel Gyula* III. oszt.

Országos levéltár: levéltárnok *Pauler Gyula*.

Országos közegészségügyi tanács: elnöke dr. *Lumnitzer Sándor*.

Fiumei magyar kir. tengerparti kormányzó: vásonkeői gróf *Zichy Ágost*.

Fővárosi állami rendőrség: főkapitánya *Török János* kir. tan.

Törvényhatóságok. *

a) Megyék.

Abauj-Torna megye: főispán nagyréti *Darvas Imre*, alisp. *Comáromi László*, főj. *Karsa Tamás*. *Csereháti j.:* fszb. *Géczy Gyula*. *Gönczi j.:* fszb. *Vécsey Endre*. *Füzér j.:* fszb. *Bodnár Ernő*. *Kassai j.:* fszb. *Kálnay Sándor*. *Szikszói j.:* fszb. *Kelcz Jenő*.

Alsó-Fehér megye: főisp. magyar-Gyerőmonostori báró *Kemény Kálmán*, alisp. *Csató János*, fszb. *Török Bertalan*. *Alvinczi j.:* fszb. *Teleki József*. *Balászfalvi j.:* fszb. *Tinna István*. *Kisenyedi j.:* fszb. *Rác Farkas*. *Magyar-igeni j.:* fszb. *Köblös Miklós*. *Marosújvári j.:* fszb. *Imecs Domokos*. *Nagyenyedi j.:* fszb.

* Rövidítések: főisp. = főispán, alisp. = alispán, főj. = főjegyző, fszb. = főszolgabíró, j. = járás-, polgárm. = polgármester, rendőr. = rendőrkapitány.

Szász József. *Verepataki j.*: fszb. Dezső Vilmos. — *Rendezett tanácsú városok.* *Abrudbánya*: polgárm. Diószeghy Lajos, rendőr. Rákosi István. *Gyulafehérvár*: polgárm. Novák Ferencz, rendőr.

Nagy-Enyed: polgárm. székelykereszturi Kovács Gyula, rendőr. Sebesi Ádám. *Vizakna*: polgárm. Szöcs József, rendőr. Herepei Károly.

Arad megye: főisp. Fábrián László, alisp. Ormos Péter, főj. Szatmáry Gyula. *Aradi j.*: fszb. báró Bánhidya Antal. *Pécskai j.*: fszb. Köpfi György. *Világosi j.*: fszb. Sánka Lajos. *Ternovai j.*: fszb. Monti Alajos. *Radnai j.*: fszb. Csukay Sándor. *Nagy-halmágyi j.*: fszb. Ortutay Gyula. *Boros-sebesi j.*: fszb. Paradeyzer Lajos. *Boros-jenői j.*: fszb. Czárán Antal. *Kis-jenői j.*: fszb. Peczoly Elek. *Elekai j.*: fszb. Szentos Károly.

Arva megye: főisp. szmrecsáni Szmrecsányi Dávid, alisp. Szmrecsányi György, főj. Schurina Károly. *Kubini j.*: fszb. Zmeskal Aladár. *Vári j.*: abafalva és felső-Lehotai, abbaffy Elek. *Trasztenei j.*: fszb. Mutnyánszky Jenő. *Námesztói j.*: fszb. Szmetanay János.

Bács-Bodrog megye: főisp. Sándor Béla, alisp. Schmausz Endre, főj. Karácsony Gyula. *Zombori j.*: fszb. Popovics Dusan. *Zentai j.*: fszb. Matkovics Lajos. *Almási j.*: fszb. Deák Zsigmond. *Ó-becsei j.*: fszb. Gombos Béla. *Topolyai j.*: fszb. Császár Péter. *Ujvidéki j.*: fszb. Kolozsváry Sándor. *Kulai j.*: fszb. Schink Mátyás. *Apatini j.*: fszb. Ribiczey Béla. *Palánkai j.*: fszb. Csopor Gyula. *Hódmezői j.*: fszb. Vissy József. *Titeli j.*: fszb. dr. Nagy Kálmán. *Zsabljai j.*: fszb. Raics Miklós. *Bajai j.*: fszb. Latinovits Gyula. — *Zenta r. t. város*: polgárm. Gombos Gábor, rendőr. Boromisza János.

Baranyamegye: főisp. Kardos Kálmán, alisp. Jeszenszky Ferencz, főj. Bartosághy Imre. *Pécsi j.*: fszb. Forray Iván. *Baranyavári j.*: fszb. Szék Károly. *Mohácsi j.*: fszb. Sey Lajos. *Siklósi j.*: fszb. Antal Pál. *Prevaradi j.*: fszb. Kiss Aladár. *Hegyháti j.*:

fszb. Radocsay Sándor. *Szt-lőrinczi j.*: fszb. Trixler Károly.

Bars megye: főispán székhelyi Mailáth István, alisp. Máriássy István, főj. Ruffy Pál. *Bars-szentkeresztési j.*: fszb. Mácsay Károly. *Lévai j.*: fszb. Fába Zsigmond. *Aranyos-maróthi j.*: fszb. Rajczy Rezső. *Oszlányi j.*: Lüle János. *Verebelyi j.*: fszb. Zongor János. — *Rend. tan. városok.* *Körmöczbánya*: polgárm. Chaba József, rendőr. Burkart György. *Léva*: polgárm. Mácsay Lukács, rendőr. Konya József. *Ujbánya*: polgárm. Thall Lipót, rendőr. Valánszky Ferencz.

Békés megye: főisp. Bajezai Boliczey István, alisp. Janesovics Pál, főj. Márki Lajos. *Gyulai j.*: fszb. Terényi Lajos. *Csabai j.*: fszb. Sztróka György. *Békési j.*: fszb. ifj. Jantsovits Pál. *Szarvasi j.*: fszb. Salacz Ferencz. *Szeghalmi j.*: fszb. Kovács Mihály. *Oroskazi j.*: fszb. Fördögh Lajos. *Gyomai j.*: fszb. Fábry Sándor. — *Rend. tan. város.* *Békés-Gyula*: polgárm. Dobay János, rendőr. Friedrich Mihály.

Bereg megye: főisp. báró Perényi Zsigmond, alisp. Jabszty Gyula, főj. Tajnál Ödön. *Tiszahati j.*: fszb. Péchy Endre. *Kászonyi j.*: fszb. Horthy Gyula. *Felvidéki j.*: fszb. Borzsonyi Pál. *Munkacsi j.*: fszb. Katona Sándor. *Szolyvai j.*: fszb. Buzáth Károly. — *Rend. tan. városok.* *Beregszász*: polgárm. Buzáth Kamill, rendőr. Riesoy Samu. *Munkacs*: polgárm. Morényi János, rendőr. Hubert Lajos.

Besztercze-Naszód megye: főisp. losonczi báró Bánffy Dezső, alisp. beszterczei Láni Godofréd, főj. Albisi Pánczél János. *Naszódi j.*: fszb. Rusz Miklós. *Ó-radnai j.*: fszb. Issip János. *Saadi j.*: fszb. Koalosz Godofréd. *Besenyői j.*: fszb. Schiffbaumer Samu. — *Rend. tan. város.* *Besztercze*: polgárm. Pellion Márton, rendőr. Köszegvári Gyula.

Bihar megye: főisp. jobbalúzi báró Döry József, alisp. Beöthy Andor, főj. Dobozi Miklós. *Központi j.*: fszb. Kiss Elek. *Szalárdi j.*: fszb. Eresoy Jenő. *Élesdi j.*: fszb. Csányi István. *Mező-keresztési j.*: fszb. Eresoy

Dezső. *Berettyó-újfalusi j.*: fszb. Szunyogh Loránd. *Tordai j.*: fszb. Vattay Géza. *Székelyhídi j.*: fszb. Draveczy Béla. *Derecskei j.*: fszb. Frater Gyula. *Margittai j.*: fszb. Lovász Gábor. *Szalontai j.*: fszb. Balogh László. *Cséffai j.*: fszb. Bölöny György. *Tenkei j.*: fszb. Pálinkásy Imre. *Ér-mihályfalvi j.*: fszb. Frater Béla. *Beéli j.*: fszb. Szele Károly. *Magyarcsékei j.*: fszb. Géczy János. *Belényesi j.*: fszb. Beliczey Sándor. *Vaskohi j.*: fszb. Domsa György.

Borsod megye: főisp. Vajai báró Vay Béla, alisp. Melczer Gyula, főj. Lévai József. *Miskolczi j.*: fszb. Molnár Emil. *Mező-csúthi j.*: fszb. Feyér Endre. *Egri j.*: fszb. Fekete László. *Szent-peteri j.*: fszb. Elek Kálmán, *Szendrei j.*: fszb. Zsóry Gusztáv. *Ózdi j.*: fszb. Csépanyi Ignác. — *Rend. tan. vár.* *Miskolcz*: polgárm. Soltész Nagy Kálmán, rendörk. Pataky Sándor.

Brassó megye: főisp. Bethleni gróf Bethlen András, alisp. Roll Gyula, főj. Kis Borosnyai Tompa Sándor. *Hétfulusi j.*: fszb. Sepsi-Szentiványi Henter Gábor. *Felvidéki j.*: fszb. Kostend Vilmos. *Alvidéki j.*: fszb. Pildner Ferencz. — *Rend. tan. vár.* *Brassó*: polgárm. brennerbergi Brenner Ferencz, rendörk. Hiemesch Ferencz.

Csanád megye: főisp. Lonovics József, alisp. dr. Meskó Sándor, főj. Návay Imre. *Központi j.*: fszb. Kiss Lajos. *Nagylaki j.*: fszb. Dobrányi Ádám. *Batonyai j.*: fszb. Hervay Kálmán. *Kovácsházai j.*: fszb. Babó Lajos. — *Rend. tan. vár.* *Makó*: polgárm. Major Miklós, rendörk. Cseresnyési János.

Csik megye: főisp. Mikó Bálint, alisp. Becze Antal, főj. Madár Imre. *Csik-szt-mártoni j.*: fszb. Nagy József. *Csik-szépvízi j.*: fszb. Mihály Ferencz. *Gy.-szt-miklósi j.*: fszb. Nagy Tamás. *Gy.-tölgyesi j.*: fszb. dr. Lázár János. — *Rend. tan. vár.* *Csik-Szereda*: polgárm. Eröss Elek, rendörk. Orbán János.

Csongrád megye: főisp. Rónay Lajos, alisp. Stammer Sándor, főj. Tóth János. *Tiszáninnyi j.*: fszb. Szalay Miklós. *Csongrádi j.*: fszb. Csemegi

Antal. *Tiszántuli j.*: fszb. Vidovich Antal. — *Rend. tan. vár.* *Szentes*: polgárm. Sarkadi Nagy Mihály, rendörk. Aradi Kámán.

Esztergom megye: főisp. székhelyi gróf Mailáth György, alisp. Kruplanitz Kálmán, főj. Andrássy János. *Esztergomi j.*: fszb. Reviczky Győző. *Párkányi j.*: fszb. Mattyasovszky Vilmos: — *Rend. tan. vár.* *Esztergom*: polgárm. dr. Helcz Antal, rendörk. Sarlay Ede.

Fehér megye: főisp. Cziráky és Dénesfalvi gróf Cziráky Béla, alisp. Nádasdi Sárközy Aurél, főj. Szűts Arthur. *Székesfehérvári j.*: fszb. Huszár Agoston. *Moóri j.*: fszb. Grossinger István. *Sárbogárdi j.*: fszb. Nagy Kálmán. *Vaáli j.*: fszb. Szűts Jenő. *Adonyi j.*: fszb. Ritter István.

Fogaras megye: főisp. Nagyvárad és Teleki Horváth Mihály, alisp. Vajdarécsei Gramoiou Dániel főj. Turcu János. *Törösvári j.*: fszb. Belle Sándor. *Sárkányi j.*: h. fszb. Gál Tamás. *Fogarasi j.*: fszb. Herssényi Imre. *Árpási j.*: fszb. Metian Aldulea.

Gömör megye: főisp. Fáji Fáy Gusztáv, alisp. Bornemisza László, főj. Ujházy Lajos. *Rozsnyói j.*: fszb. Kubinyi Géza. *Nagy-röczei j.*: fszb. Maléter Ede. *Rimaszombati j.*: fszb. Kubinyi Gusztáv. *Rimaszécsi j.*: fszb. Sándor Béla. *Tornallyai j.*: fszb. Szontágh Zoltán. — *Rend. tan. vár.* *Dobsina*: polgárm. Gömör Pál, rendörk. Lang Gusztáv. *Jolsva*: polgárm. Remenyik Ede, rendörk. Márkus Aurél. *Nagy-Röcze*: polgárm. Stefancsok Károly, rendörk. Pétermann Keresztély. *Rimaszombat*: polgárm. Szabó György, rendörk. Badini Badiny Gyula. *Rozsnyó*: polgármester Sthymmel Sámuel, rendörkapitány Sulán Sándor.

Győr megye: főisp. Német-ujvári gróf Batthyány Lajos, alisp. gróf Lászberg Rezső, főj. Lippay Géza. *Tósziget-csillizközi j.*: fszb. Gyapay Pál. *Sokoróaljai j.*: fszb. Angyal Ármin. *Pusztai j.*: fszb. Németh Miklós.

Hajdu megye: főisp. gróf Schonberg-Degen-

feld József, alisp. Rásó Gyula, főj. Fekete Sándor. *Balmaz-ujvárosi j.*: fszb. Ferenczy Elek. *Nádudvari j.*: fszb. Nábráczky István. — *Rend. tan. vár.* *Hajdu-Böszörmény*: polgárm. Paksy Károly, rendörk. Kis Ferencz. *Hajdu-Hadház*: polgárm. Hadházy Endre, rendörk. Szabó Zsigmond. *Hajdu-Nánás*: polgárm. Csohany László, rendörk. Csiha Márton. *Hajdu-Szoboszló*: polgárm. Czeglédy Lajos, rendörk. Szivós Béla.

Háromszék megye: főisp. Pótsa József, alisp. br. Apor Gábor, főj. Szentiványi Miklós. *Sepsi j.*: fszb. Tompa Miklós. *Kézdi j.*: fszb. Gábor Péter. *Orbai j.*: fszb. Hollaki Attila. *Miklósvári j.*: fszb. Henter Béla. — *Rend. tan. vár.* *Bereczk*: polgárm. , rendörk. Finta György. *Kézdi-Vásárhely*: polgárm. Szöcs József, rendörk. *Sepsi-Szt-György*: polgárm. id. Császár Bálint, rendörk. Kostyán Gyöző.

Heves megye: főisp. gróf Keglevich Béla, alisp. Kaszap Bertalan, főj. Zalár József. *Egri j.*: főszb. (üres). *Gyöngyösi j.*: fszb. Kövér Bertalan. *Hatvani j.*: fszb. Isaák Gyula. *Hevesi j.*: fszb. Hellebronth Béla. *Tisza-füredi j.*: fszb. Lipcsey Tamás. *Pétervásári j.*: fszb. Ivády Miklós. — *Rend. tan. vár.* *Eger*: polgárm. hely. Gronay Sándor, rendörk. hely. Gáal Béla. *Gyöngyös*: polgármester Csomor Kálmán, rendörk. Nékám Ede.

Hont megye: főisp. Keselekeői báró Majthényi László, alisp. Pongrácz Lajos, főj. Lestyánszky Sándor. *Ipolysági j.*: fszb. (üres). *Szobbi j.*: fszb. Nigrovich Bertalan. *Nagy-csalómiai j.*: fszb. Hódossy Imre. *Korponai j.*: fszb. Czibulya László. *Báti j.*: fszb. Udvardy Zsigmond. — *Rend. tan. vár.* *Bakabánya*: polgárm. Holluby Vilmos, rendörk. Krump János. *Korpona*: polgárm. Bujkovszky Mihály, rendörk. Prezenszky János.

Hunyad megye: főisp. Nagyklopotivai Pogány György, alisp. Barcsay Kálmán, főj. Sándor Miklós. *Algyógyi j.*: fszb. Kenósi Sándor Lajos. *Brádi j.*:

fszb. Krasznay Olivér. *Dévai j.*: fszb. Barcsay Béla. *Hátszegi j.*: fszb. Mara György. *Hunyadi j.*: fszb. Váradi Bertalan. *Kőrösbányai j.*: fszb. Márkosy László. *Maros-illyei j.*: fszb. Borha Sebő. *Petrozsényi j.*: fszb. Hollaki Arthur. *Puji j.*: fszb. Puy Zsigmond. *Szászvárosi j.*: fszb. Bágya Zsigmond. — *Rend. tan. vár.* *Déva*: polgárm. Issekutz Antal, rendörk. Sulutin Sándor. *Hátszeg*: polgárm. Berzán Ambrus, rendörk. Balázs György. *Szászváros*: polgárm. dr. Klein Armin, rendörk. Wagner Frigyes. *Vajda-Hunyad*: polgárm. Danila György, rendörk. Bucsy Lipót.

Jász-Nagy-Kun-Szolnok megye: főispán Balogh Imre, alisp. Hajdu Sándor, főj. Bagassi Károly. *Jászsági felső j.*: fszb. Halmay József. *Jászsági alsó j.*: fszb. Hegedüs Ferencz. *Tiszai felső j.*: fszb. Szombathelyi Endre. *Tiszai közép j.*: fszb. dr. Magyar Kossa Géza. *Tiszai alsó j.*: fszb. Benkő Albert. — *Rend. tan. vár.* *Jászberény*: polgármester Elefánty Sándor, rendörk. Muhoray Sándor. *Karczag*: polgármester Medgyesi Zsigmond, rendörk. Kiss János. *Kis-Ujszállás*: polgárm. Pethe Gábor, rendörk. Tóth János. *Kunhegyes*: polgárm. Kolosy Antal, rendörk. Polgár István. *Kun-Szt-Márton*: polgárm. hely. Tóth Károly, rendörk. Fazekas László. *Mező-Tur*: polgármester Mészáros Endre, rendörk. Czebe István. *Szolnok*: polgárm. Hubay Ferencz, rendörk. Hegedüs Béla. *Turkeve*: polgárm. Nánássi János, rendörk. Zsengeller József.

Kis-Küküllő megye: főisp. gr. Bethlen Gábor, alisp. Hilibi Gál Domonkos, főj. Fekete György. *Dicső-szent-mártoni j.*: fszb. Frits Rezső. *Radnóthi j.*: fszb. Horváth Albert. *Hosszúaszói j.*: fszb. Gyárfás Károly. *Érzsébetvárosi j.*: fszb. Derzsi János. — *Rend. tan. vár.* *Érzsébetváros*: polgárm. Lengyel Márton, rendörk. Vukovits Péter.

Kolozs megye: főisp. Branyicskai br. József Sámuel, cs. és kir. kamarás, alisp. Érsekújvári Gyarmathy Miklós, főj. Bónis István, *Gyulai j.*:

fszb. Pap Miklós. *Bánffy-hunyadi j.*: fszb. Kertész Sámuel. *Almási j.*: fszb. Gyarmathy Mózsa. *Nádasmenti j.*: fszb. Csiszár József. *Kolozsvári j.*: fszb. Hosszu Gyula. *Mócsi j.*: fszb. Mayr János. *Mező-örményesi j.*: fszb. Sándor Imre. *Tekei j.*: fszb. Gyárfás Benedek. — *Rend. tan. vár. Kolozs*: polgárm. Zabulik László, rendörk. Zabulik Sándor.

Komárom megye: főisp. Nánhegyesdi Zuber József, alisp. Szombathelyi Győző, főj. (üres). *Patai j.*: fszb. Balogh Lajos. *Gesztesi j.*: fszb. Pöcze János. *Csallóközi j.*: fszb. Losonczy Ernő. *Udvardi j.*: fszb. Ghyczy Vilmos.

Krassó - Szörény megye: főisp. zaguzsényi Jakabffy Imre, alisp. főj. hely. Szögényi László. *Lugosi j.*: fszb. marzsófalvi Marsovszky Árpád. *Temesi j.*: fszb. Szivós Lajos. *Bégai j.*: fszb. Hirschl Béla. *Facségi j.*: fszb. hely. Schönerfeld László. *Marosi j.*: fszb. hely. Schönerfeld László. *Resiczai j.*: fszb. Podhrádszky Kornél. *Bogsányi j.*: fszb. Fábry János. *Oraviczai j.*: fszb. Motsidlovszky Ernő. *Jami j.*: fszb. Leitner Gyula. *Moldovai j.*: fszb. Wörnle Gábor. *Karánsebesi j.*: fszb. Inándy György. *Teregovai j.*: fszb. Bordán Zenob. *Bozovicsi j.*: fszb. Vuja Péter. *Orsovai j.*: fszb. Paulovics Miklós. — *Rend. tan. vár. Karánsebes*: polgárm. Nemoián János, rendörk. Zavoján Gábor.

Liptó megye: főisp. id. Szentiványi Márton, alisp. Andaházi Géza, főj. Palugyai Gyula. *Liptó-ujvári j.*: fszb. Joób Marcell. *Liptó-szent-miklósi j.*: fszb. Joób Gyula. *Olaszi j.*: fszb. Bobrovnicszky Kálmán. *Rózsáhegyi j.*: fszb. Mattyasovszky Gyula.

Mármaros megye: főisp. Nagy-Lónya és Vásáros-Naményi Lónyai János, alisp. Szaploneczay Miklós, főj. Kutka Kálmán. *Visó-i j.*: fszb. Gyenge János. *Izavölgyi j.*: fszb. Vincz Gyula. *Szigeti j.*: fszb. ifj. Mihálka László. *Tiszavölgyi j.*: fszb. Szaploneczay Lajos. *Taracsvizi j.*: fszb. Szöllösy Balázs. *Técsői j.*: fszb. Pogány Ödön. *Huszt-i j.*: fszb. Nyegre László. *Ökörmezői j.*: fszb. Vajna Dániel. — *Rend.*

tan. vár. Mármaros-Sziget: polgárm. Mandics József, rendörk. Halász Ferencz.

Maros-Torda megye: főisp. Losonczi báró Bánffy Zoltán, alisp. Csík-Szt-domokosi Sándor László, főj. Makfalvi Dósa Elek. *Marosi felső j.*: fszb. Makfalvi Dósa Endre. *Marosi alsó j.*: fszb. Farkas Albert. *Régeni alsó j.*: fszb. Körösy Albert. *Régeni felső j.*: Körösy József. *Ny.-szeredai j.*: fszb. Zilahi Gyula. — *Rend. tan. vár. Szász-Régen*: polgárm. Göllner Mihály, rendörk. Grom Traugott.

Moson megye: főisp. Simon Gyula, alisp. Pataki Fábrián, főj. Tóth Imre. *Magyar-óvári j.*: fszb. Koós Sándor. *Nezsideri j.*: fszb. Fiala Miklós. *Rajkai j.*: fszb. Fröhlich Tófor.

Nagy-Küküllő megye: főisp. Bethleni gróf Bethlen Gábor, alisp. Alsó-szentmihályfalvi Szoboszlay Károly, főj. Gyulafehérvári Somogyi István. *Szent-igotai j.*: fszb. Schaaser Frigyes. *Kőhalmi j.*: fszb. Balthes Frigyes. *Keresdi j.*: fszb. Szőkefalvi Fodor Lázár. *Bolya-berethalmi j.*: Alsó-lendvai Lendvai Sándor. — *Rend. tan. vár. Medgyes*: polgárm. Greskovitz Vilmos, rendörk. Sachsenheimi Soterius Albert. *Segesvár*: polgárm. Maetz Gyula, rendörk. Fielk Henrik.

Nógrád megye: főisp. Losonczi gr. Gyürky Abrahám, alisp. Nagy-kéri Scitovszky János, főj. Tihanyi Ferencz. *B.-Gyarmati j.*: fszb. Középgéczi Szerémy Gábor. *Nógrádi j.*: fszb. Sipeki Balázs Ferencz. *Sziraki j.*: fszb. Farádi Veres János. *Szécsényi j.*: fszb. Belusi Baros Árpád. *Losonczi j.*: fszb. Óvár és Szentmiklósi Pongrácz György. *Füleki j.*: fszb. Nemesvasboki Plachy József. *Gács-i j.*: fszb. Szakáll Antal. — *Rend. tan. vár. Losoncz*: polgárm. Pokorny Gusztáv, rendörk. Wagner Sándor.

Nyitra megye: főisp. Szalavszky Gyula, alisp. (üres.), főj. Schober Ernő. *Nyitrai j.*: fszb. dr. Janits Imre. *Vág-ujhelyi j.*: fszb. Rexa Sándor. *Galgóczi j.*: fszb. Balogh János. *Szeniczi j.*: fszb. Tóth Lajos. *Nagy-tapolcsányi j.*: főszolgabíró Lelkes Zsigmond,

Privigyei j.: fszb. Rudnai László. *Érsek-ujvári j.*: fszb. Turcsányi Ödön. *Miavai j.*: fszb. Sesko József. *Holicsi j.*: fszb. Papánek Sándor. *Vág-sellyei j.*: fszb. Rudnay János. *Pöstyéni j.*: fszb. Fodor János. *Ny.-zsombokréthi j.*: fszb. Bacskády Jenő. — *Rend. tan. vár. Érsekújvár*: polgármester Paulus Ignác, rendőr. Kukán Imre. *Nyitra*: polgárm. Köstyál Pál, rendőr. Rédéky Géza. *Szokolcza*: polgármester Sebesi József, rendőr. Mittak Lajos.

Pest-Pilis-Solt és Kis-Kún megye: főisp. gr. Szapáry István, alisp. Földváry Mihály, főj. Ilkey Sándor, *Kecskeméti felső j.*: fszb. Dezsöffy Emil. *Kecskeméti alsó j.*: fszb. Teszár László. *Kis-kún felső j.*: fszb. Szondy Dénes. *Kis-kún alsó j.*: fszb. Mihalovits Béla. *Pesti felső j.*: fszb. Ladányi László. *Pesti közép j.*: fszb. hely. Szivós Zsigmond. *Pesti alsó j.*: fszb. ifj. Szilágyi Lajos. *Pilisi felső j.*: fszb. Matyók Bencze. *Pilisi alsó j.*: fszb. Bódiz László. *Solti felső j.*: fszb. Halász Sándor. *Solti közép j.*: fszb. Gajáry Antal. *Solti alsó j.*: fszb. Eötvös Géza. *Váczi felső j.*: fszb. Kemény Gusztáv. *Váczi alsó j.*: fszb. Kapczy Vilmos. — *Rend. tan. vár. Czepléd*: polgárm. Gubody Fer., rendőr. Kormuth Géza. *Kis-Kún-Félegyháza*: polgárm. Molnár István, rendőr. Tóth Károly. *Kis-Kún-Halas*: polgárm. Vári Szabó István, rendőr. Szekér Pál. *Nagy-Körös*: polgárm. Ádám László, rendőr. Gubody Gedeon. *Szent-Endre*: polgárm. Dumesa Jenő, rendőr. Szelvényi Imre. *Vác*: polgárm. Réty Ignác, rendőr. Emerich Lajos.

Pozsony megye: főisp. Galánthai gr. Eszterházy István, alisp. Klempa Bertalan, főj. Masát Antal. *Pozsonyi j.*: fszb. Bézay Szilárd. *Hegyentuli j.*: fszb. Nagy Agost. *Nagy-Szombati j.*: fszb. Sprinczer János. *Szempcei j.*: fszb. Takáts Kálmán. *Felső-csallóközi j.*: fszb. Molnár László. *Alsó-csallóközi j.*: fszb. Szabó Károly. *Külső j.*: fszb. Uj István. — *Rend. tan. vár. Bazin*: polgárm. Eissele Endre, rendőr. Kulir József. *Modor*: polgárm. Boruta Pál, rendőr. Dubovszky József. *Nagy-Szombat*: polgárm. Nekánovits Miklós,

rendőr. Kratky Ferencz. *Somorja*: polgármester és rendőr. Sidó István. *Szent-György*: polgármester Siller Károly, rendőr. Waschmann József.

Sáros megye: főisp. Alsó-mátyásfalvi Mattyasovszky Tamás, alisp. Péchujfalusi Péchy Zsigmond, főj. Tahy Mihály. *Alsó-tárczai j.*: fszb. Füzy Sándor. *Felső-tárczai j.*: fszb. Péchy Ambrus. *Sirokai j.*: fszb. dr. Füzy Béla. *Topolyi j.*: fszb. Berzeviczy Rezső. *Szekcsői j.*: fszb. Semsey Géza. *Makoviczai j.*: fszb. Usz Antal. — *Rend. tan. vár. Bártfa*: polgármester Rhódy Alajos, rendőr. Geffert Menyhért. *Eperjes*: polgárm. Fuhrmann Andor, rendőr. Winkler András. *Kis-Szeben*: polgárm. Eiselt Antal, rendőr. Wittenberger Samu.

Somogy megye: főisp. Tallián Béla, alispán Györgyfalusi Csépan Antal, főj. Maár Gyula, *Kaposvári j.*: fszb. Gapsolics Károly. *Szigetvári j.*: fszb. Fenyősy Ödön. *Nagy-atádi j.*: fsz. Tallián Gyula. *Csurgoi j.*: fszb. (üres). *Marczali j.*: fszb. Bogyay Ödön. *Lengyeltóti j.*: fszb. Elín Sándor. *Tabi j.*: fszb. Horváth Gábor. *Igali j.*: fszb. Svastits József. — *Rend. tan. vár. Kaposvár*: polgármester Német Ignác, rendőr. Sury Ferencz.

Sopron megye: főisp. Galánthai herczeg Eszterházy Pál, alispán Simon Ödön, főj. Hannibal József. *Soproni j.*: fszb. hely. Hajós Antal. *Nagy-mártoni j.*: fszb. Molnár Sándor. *Kis-mártoni j.*: fszb. Faludy Lőrincz. *Pulyai j.*: fszb. Schmillár Pál. *Csepregi j.*: fszb. Chapó Gyula. *Kapuvári j.*: fszolg. Kovács Antal. *Csornai j.*: fszb. Hajas Gyula. — *Rend. tan. vár. Kis-Márton*: polgárm. Permayer János, rendőr. Farkas Ferencz. *Ruszt*: polgárm. Conrád Lajos, rendőr. Magyar Elek.

Szabolcs megye: főispán Graeff József, alispán Zoltán János, főj. Miklós László. *Bogdanyni j.*: fszb. Krasznay Péter, *Dadai alsó j.*: fszb. Dobos Imre. *Dadai felső j.*: fszb. Jármay Jenő. *Kis-várdai j.*: fszb. Komoróczy Aladár. *Nagy-kálloi j.*: fszb. ifj. Zoltán István. *Nyirbátori j.*: fszb. id. Vay István,

Tiszai j.: fszb. Erdőhegyi Barna. — *Rend. tan. vár.*
Nyiregyháza: polgárm. Krasznay Gábor, rendőr. Kerekréty Miklós.

Szatmár megye: főisp. Domahidy Ferencz, alisp. Ujfalussy Sándor, főj. Zanathy Ferencz. *Nagy-károlyi j.*: fszb. Debreczeni István. *Máté-szalkai j.*: fszb. Rába László. *Fehér-gyarmati j.*: fszb. Szegedi A. *Erdődi j.*: fszb. Galgóczy József. *Szinyér-váraljai j.*: fszb. Eötvös Róbert. *Nagy-bányai j.*: fszb. Smit S. *Nagy-somkúti j.*: fszb. Drágos Pál. *Csengeri j.*: fszb. Nagy Dániel. *Szatmári j.*: fszb. Kovách Jenő. — *Rend. tan. vár.* *Felsőbánya*: polgármester Lánckzy István, rendőr. Puskás Antal. *Nagybánya*: polgárm. Gellert László, rendőr. Schönherr Antal. *Nagy-Károly*: polgárm. Schusterits Ignác, rendőr. Falussy Mihály.

Szeben megye: főisp. gr. Bethlen András, alisp. Thalmann Gusztáv, főj. Tobiás Kornél. *Szászsebesi j.*: fszb. Roth Frigyes, *Ujegyházi j.*: fszb. Gottschling Károly. *Szebeni j.*: fszb. Fabritius Lajos. *Szelistyei j.*: Bran de Lemény Livius. *Szerdahelyi j.*: fszb. Branisce Mózes. — *Rend. tan. vár.* *Nagy-Szeben*: polgárm. Hochmeister Vilmos, rendőr. Drottloff J. *Szász-Sebes*: polgárm. Leonhardt Albert, rendőr. Piso János.

Szepes megye: főisp. Adorján- és körösszeghi gr. Csáky Albin, alisp. Korponay Ágoston, főj. Kail Antal. *Bányai j.*: fszb. Winkler Pál. *Lőcsei j.*: fszb. Mercz Mátyás. *Hernádvölgyi j.*: fszb. Montskó Ferencz. *Tátrai j.*: fszb. Glósz Kálmán. *Poprádvölgyi j.*: fszb. Raisz Aladár. *Magurai j.*: fszb. Cornidesz Tamás. — *Rend. tan. vár.* *Sz.-Béla*: polgárm. Ludwig Ágost, rendőr. Gresch Samu. *Göllnitzbánya*: polgárm. dr. Valkó Zsigmond, rendőr. Dirner Albert. *Igló*: polgárm. Schertl Vincze, rendőr. Huszkó Albert. *Késmárk*: polgárm. Herzogh Dániel, rendőr. Oszvald György. *Leibitz*: polgárm. Roth Gusztáv, rendőr. Hoffmann Károly. *Lőcse*: polgárm. Szönyey Kálmán, rendőr. Markovics Ede. *Ó-Lubló*: polgárm. Dubay Péter, rendőr. Lippóczy Vilmos. *Podolin*: polgárm.

Lippóczy Ferencz, rendőr. Fáykiss Vendel. *Poprád*: polgárm. Graff Ede, rendőr. Glatz Vilmos. *Sz.-Ólaszi*: polgárm. Förszter Gusztáv, rendőr. Krivácsy Lajos. *Szepes-Szombat*: polgárm. Marczy Sándor, rendőr. Krotzschmar Árpád. *Szepes-Váralja*: polgárm. Fest Aurél, rendőr. dr. Szlifkó Andor.

Szilágy megye: főisp. Nagyvárad és micskei Baranyi Agost, alispán Szikszay Lajos, főjegyző Kovács Lajos. *Krasznai j.*: fszb. Nagy Domonkos: *Szilágy-somlyói j.*: fszb. Ajtai Albert. *Tasnádi j.*: fszb. Bölöni Bálint. *Sz.-csehi j.*: fszb. Kiss László. *Zsibói j.*: fszb. Kovács István. *Zilahi j.*: fszb. Viski Zsigmond. — *Rend. tan. vár.* *Szilágy-Somlyó*: polgárm. Gencsy Sándor, rendőr. Krizsán Károly. *Zilah*: polgárm. Dózsa Elek, rendőr. Péntek Farkas.

Szolnok-Doboka megye: főisp. br. Bánffy Dezső, alisp. Szarvady Pál, főjegyző br. Diószegi Géza. *Bethleni j.*: fszb. Fláth F. Adolf. *Csaki-gorbói j.*: fszb. Vallya Ferencz. *Deési j.*: fszb. Hatfaludi József. *Szamos-ujvári j.*: fszb. báró Bánffy László. *Kékesi j.*: fszb. Nagy Lajos. *Nagy-ilondai j.*: fszb. Besszenczei Miklós. *Magyar-láposi j.*: Vékony Ferencz. — *Rend. tan. vár.* *Deés*: polgárm. Fenyő Lajos, rendőr. br. Toroczky Viktor. *Szamosujvár*: polgárm. Placsintár Dávid, rendőr. Duha János.

Temes megye: főisp. Csicséri id. Ormós Zsigmond, alisp. csicséri ifj. Ormos Zsigmond, főjegyző Dobó László. *Központi j.*: fszb. Bessenyei Ferencz. *Vingai j.*: fszb. Capdebó Ferencz. *Uj-aradi j.*: fszb. Kovácsics Gyula. *Lippai j.*: fszb. Cabdebó Gergely. *Rékási j.*: fszb. Lázár Szilárd. *Buziási j.*: fszb. Gerstenyesi Hollósy József. *Csákovári j.*: fszb. hely. Schäffer Béla. *Detvai j.*: fszb. Unger József. *Verseczi j.*: fszb. Csapó Géza. *Fehértemplomi j.*: fszb. Pálffy Elemér. *Kubini j.*: fszb. Ujváry Kálmán. — *Rend. tan. vár.* *Fehértemplom*: polgárm. Barry Kajetán, rendőr. Gläser Győző. *Vinga*: polgárm. Cserny Márk, rendőr. Schäffer Vilmos.

Tolna megye: főisp. gróf Széchényi Sándor,

alisp. Simonsits Béla, főj. Madarász Elemér. *Központi j.*: fszb. Gerenday Lajos. *Völgységi j.*: fszb. Döry Pál. *Duna-földvári j.*: fszb. Daróczy Tamás. *Simontornyai j.*: fszb. Fonyó László. *Dombovári j.*: dr. Szévald Mór.

Torda-Aranyos megye: főisp. gróf bethleni Bethlen Géza, alisp. ó-tordai Weres Dénes, főj. abrudbányai Rédingér Béla. *Tordai j.*: fszb. mecskei Szabó Ferencz. *Alsó-járai j.*: fszb. Szöts Péter. *Toroczkói j.*: fszb. Csongva és csegezi Csongvai Lőrincz. *Marosludasi j.*: fszb. felsőköhéri Moga László. *Felvincsi j.*: fszb. nádudvari Nádudvari László. *Topánfalvi j.*: fszb. lozsádi Zudor Ákos. — *Rend. tan. vár. Felvincz*: polgárm. Mészáros István, rendörk. Szacsvai Lázár. *Torda*: polgárm. Szigethi Cs. Sándor, rendörk. Jakab Gergely.

Torontál megye: főisp. vindornyalaki és hertelendi Hertelendy József a Szt-István r. kis-k., alisp. zombori Rónay Jenő, főj. Dániel László, *Nagybecskereki j.*: fszb. Bakalovics Agost. *Török-becsei j.*: fszb. vizéki Tallian Emil. *Nagy-kikindai j.*: fszb. hannseni Deschán Arthur, *Török-kanizsai j.*: fszb. Isszekutz Antal. *Nagy-szt-miklósi j.*: fszb. Buocz János *Perjámosi j.*: fszb. Nikolits Bogdán. *Zsombolyai j.*: fszb. Belitska Benő. *Cseneji j.*: fszb. Delimanich Imre. *Pádrányi j.*: fszb. vindornyalaki és hertelendi Hertelendy Imre. *Módosai j.*: fszb. Lebánovich István. *Bánlaki j.*: fszb. Bielek Antal. *Alibunári j.*: fszb. Kamenszky György. *Pancsovai j.*: fszb. Radoszavlyevits Károly. *Antalfalvi j.*: fszb. Hegedüs Márton. — *Rend. tan. vár. Nagy Becskerek*: polgárm. Kuliffay Lajos, rendörk. Andrassy Mihály.

Trencsén megye: főisp. nemeskürthi Kubicza Pál, alisp. kis-zsámbokréthy és nemes-ljeszkói Zsámbokréthy Emil, főj. Bangya Gusztáv. *Czaczai j.*: fszb. Szevcsik István. *Kisucza-ujhelyi j.*: fszb. Huszóczy Jusztin. *Zsolnai j.*: fszb. Baumgartner Libor. *Bittsei j.*: fszb. Wanka Ferencz. *Vág-besztercei j.*: fszb. bellusi Baross Károly. *Puchói j.*: fszb. nádasi

Trsztjányszky Tamás, *Illavai j.*: fszb. szlavniczi Sándor Lajos. *Trencsényi j.*: fszb. Ucsnay József. *Baani j.*: bellusi Baross Jusztin. — *Rend. tan. vár. Trencsén*: polgárm. Ucsnay Ernő, rendörk. (üres).

Turóc megye: főisp. neczpáli id. Justh Kálmán, alisp. kis-rákói és bisztriczka Lehóczky Lajos, főj. beniczei és micsinyei Beniczky Kálmán. *Szentmárton-blatniczai j.*: fszb. Ujhely Lehel. *Mosóczziói j.*: fszb. Reviczky István.

Udvarhely megye: főisp. Vargyasi Dániel Gábor, alisp. dr. Török Albert, főj. Kénosy Béla. *Udvarhelyi j.*: fszb. Soó Károly. *Szt-kereszturi j.*: fszb. Szentkirályi Árpád. *Homoródi j.*: fszb. Jakab Gyula. — *Rend. tan. vár. Székely-Udvarhely*: polgárm. Kassay Farkas Ignác, rendörk. Daróczy Imre.

Ugocsa megye: főisp. br. Perényi Zsigmond, alisp. Szentpáli István, főj. dr. Lator Géza. *Tiszáninneni j.*: fszb. Szabó Sándor. *Tiszántúli j.*: fszb. Ujhelyi Ödön.

Ung megye: főisp. szendrői gróf Török József, alisp. költsei Kende Péter, főj. Tabody Jenő. — *Járasi tisztviselők*: fszbirák Durcsák Dezső, Köröskényi Elek, Köröskényi Nándor, Lőrinczy Jenő. — *Rend. tan. vár. Ungvár*: polgárm. kis-rákói Lehóczky Béla, rendörk. Farkas Ferencz.

Vas megye: főisp. szt-mártoni Radó Kálmán, alisp. Reiszig Ede, főj. dr. Károlyi Antal. *Szombathelyi j.*: fszb. Bozzay Gáspár. *Köszegi j.*: fszb. Szabó Elek. *Sárvári járás*: fszb. Ajkay Gyula. *Kis-czelli j.*: fszb. Vidos Kálmán. *Vasvári j.*: fszb. Molnár Gy. Géza. *Körmendi j.*: fszb. Nemes Ferencz. *Muraszombati j.*: fszb. Pollák Pongrácz. *Szt-gotthárdi j.*: fszb. Somogyi Miklós. *Német-ujvári j.*: fszb. Papp Antal. *Felső-öri j.*: fszb. Rusa Lázár. — *Rend. tan. vár. Köszeg*: polgárm. Fügh Károly, rendörk. Tipka Ferencz. *Szombathely*: polgárm. rendörk. ifj. Lankovits József.

Veszprém megye: főisp. galántha és fraknói gr. Eszterházy Móricz, alisp. Véghelyi Dezső, főj.

Kolozsváry József. *Veszprémi j.*: fszb. Kleczár Ferencz. *Pápai j.*: fszb. Horváth Lajos. *Devecseri j.*: fszb. Noszlopy Viktor. *Zirczi j.*: fszb. Szönyeghy Alajos. *Enyingi j.*: fszb. Kenessey Miklós. — *Rend. tan. var. Pápa*: polgárm. Woita József, rendőr. Mészáros Károly. *Veszprém*: polgárm. Kovács Imre, rendőr. Fejes Antal.

Zala megye: főisp. Svastits Benő, alisp. Csertán Károly, főj. Gozony László. *Tapolczai j.*: fszb. Szentmiklóssy Gyula. *Sümegi j.*: fszb. Soós Pongrácz. *Keszthelyi j.*: fszb. Göde Lajos. *Kanizsai j.*: fszb. Svastits Károly. *Pacsai j.*: fszb. Gaál Miklós. *Zalaegerszegi j.*: fszb. Thassy Miklós. *Novai j.*: fszb. Vértessy Béla. *Alsó-lendvai j.*: fszb. Nagy József. *Perlaki j.*: fszb. Kostyál Ferencz. *Letenyei j.*: fszb. Thassy Lajos. *Uszatornyai j.*: fszb. Vrantits Károly. *Szt-grothi j.*: fszb. Bottka Ferencz. — *Rend. tan. var. Nagy-Kanizsa*: polgárm. Babochay György, rendőr. Szakonyi József. *Zalaegerszeg*: polgárm. Kovács Károly, rendőr. Nagymarosi Nagy Sándor.

Zemplén megye: főisp. Parnai Molnár István, alisp. Matolay Etele, főj. Butkai Viczmándy Ödön. *S.-a.-ujhelyi j.*: fszb. Csabai Dokus Gyula. *Nagy-mihályi j.*: fszb. Füzessey Tamás. *Szerencsi j.*: fszb. Matulay Béla. *Varannói j.*: fszb. Füzessey György. *Bodrogközi j.*: fszb. Bencsik István. *Homonnai j.*: fszb. Ujfalussy Mihály. *Tokaji j.*: fszb. Haraszi Miklós. *Sztropkói j.*: fszb. Evva Kálmán. *Gálszécsi j.*: fszb. ifj. Némthy József. *Szinnei j.*: fszb. Izsépy Kálmán.

Zólyom megye: főisp. báró Radvánszky Béla, alisp. Csipkay Károly, főj. Huszágh István. *Breznobányai j.*: fszb. Battik Ödön. *Besztercebányai j.*: fszb. Lazonovich Imre. *Zólyomi j.*: fszb. Skrovina Mátyás. *Nagyszalatnai j.*: fszb. Leustach Lajos. — *Rend. tan. vár. Besztercebánya*: polgárm. (üres), rendőr. Chovan Lajos. *Breznobánya*: polgárm. Lopusny Samu, rendőr. Bruoth János. *Zólyom*: polgárm. Szalay Gusztáv, rendőr. Krall János,

b) **Városok.**

Arad (sz. kir.): főisp. Fábián László, polgárm. Salacz Gyula, rendőr. Urbányi János.

Baja (sz. kir.): főisp. Parchetics Felix, polgárm. Drescher Ede, rendőr. Scheibner Gyula.

Budapest főváros: főpolgárm. Ráth Károly, polgárm. Kamermayer Károly, alpolgárm. Gerlóczy Károly és Kada Mihály.

Debreczen (sz. kir.): főisp. gr. f. Degenfeld József, polgárm. Simonffy Imre, rendőrfők Boczkó Sámuel.

Győr (sz. kir.): főisp. Németújvári gróf Batthyány Lajos, polgárm. hely. Zechmeister Károly, rendőr. hely. Kiss Ferencz.

Hód-Mező-Vásárhely (thjf. vár.): főisp. Kállay Albert, polgárm. Kristó Lajos, rendőr. Nagy Sándor.

Kassa (sz. kir.): főisp. Darvas Imre, polgárm. Münster Tivadar, rendőr. Saád Lajos.

Kecskemét (sz. kir.): főisp. gróf Szapáry István, polgárm. Lestár Péter, rendőr. Hajagos Illés.

Kolozsvár (sz. kir.): főisp. báró Jósika Sámuel, polgárm. Albach Géza, rendőr. Deák Pál.

Komárom (sz. kir.): főisp. Nánhegyeseli Zuber József, polgárm. Tátray József, rendőr. Balkay Adolf.

Maros-Vásárhely (sz. kir.): főisp. báró Bánffy Zoltán, polgárm. Györfi Pető, rendőrkapitány Lázár Benedek.

Nagy-Várad (thjf. város): főisp. Jobbaházi báró Döry József, polgárm. Sal Ferencz, rendőr. Serényi Gusztáv.

Pancsova (thjf. város): főisp. Nikolits Sándor, polgárm. Pétery Pál, rendőr. dr. Rutner Sándor.

Pécs (sz. kir.): főisp. Kardos Kálmán, polgárm. Aidinger János, rendőr. Lechner Gyula.

Pozsony (sz. kir.): főisp. gróf Eszterházy István, polgárm. Mergl Károly, rendőr. Kozsehuba János.

Selmecz- és Béalabánya (sz. kir.): főisp. báró Majthényi László, polgárm. Ocsovszky Vilmos, rendőrkapitány Krausz Vilmos.

Sopron (sz. kir.): főisp. Galánthai hg. Eszterházy Pál. polgárm. Finck János, rendőrkap. Glózer József.

Szabadka (sz. kir.): főisp. Kállay Albert, polgárm. Mamusits Lázár, rendőr. Hevér Géza.

Szatmár-Németi (sz. kir.): főisp. Domahidai Domahidy Ferencz, polgárm. Hiripi Böszörményi Károly, rendőr. Hegymegi Kiss Gedeon.

Szeged (sz. kir.): főisp. Kállai Albert, polgárm. Pálffy Ferencz, rendőr. Szluha Ágoston.

Székesfehérvár (sz. kir.): főispán Cziráky és Dhenesfalvai gr. Cziráky Béla, polgárm. Havranek József, rendőr. Seidel Lajos.

Temesvár (sz. kir.): főisp. Csicséri id. Ormos Zsigmond, polgárm. dr. Telbisz Károly, rendőr. Dragonurestyei Vlahovics Szilárd.

Ujvidék (sz. kir.): főispán Rákóczi Parcsetich Felix, polgárm. Petzi Popovich István, rendőrkap. Balla Emil.

Versecz (thjf. város) főisp. Nikolics Sándor, polgárm. Seemayer János, rendőr. Bodó Lajos.

Zombor (sz. kir.): főisp. Sándor Béla, polgárm. Csikas Benő, rendőr. Valter Nándor.

Magyar kir. pénzügyminisztérium.

Minister: Borosjenői *Tisza Kálmán*, a pénzügyminisztérium vezetésével megbízott miniszterelnök, a Szt. I. r. n. k., v. b. t. t. — Államtitkár: *Wekerle Sándor* — Helyettes államtitkár: Szentkirály-Szabadjai *Márffy Ágoston*.

Pénzügyi közigazgatási bíróság: elnöke: Gojzent és Mezőmadarasi *Madarassy Pál*.

Pénzügyi igazgatóságok: 1. *Beszterczebányán* Kherndl Károly. 2. *Budapesten (Budán)* dr. Czollner László. 3. *Budapesten (Pesten)* Vörös Sándor. 4. *Debreczenben* Darvassy Endre. 5. *Fiumében* Vásonkeői gróf Zichy Ágost, Fiume város és a magyar-horvát

tengerpart kormányzója. Igazgatói helyettes: Szobovits Lajos p. ii. tan. 6. *Kassán* Fluck Gusztáv. 7. *Kolozsvárt* Tasnádi Nagy Béla. 8. *Nagy-Szebenben* dr. Denk Osváth. 9. *Pécsett* Hammer Károly. 10. *Pozsonyban* Bittsanszky Arnold. 11. *Sopronban* Szekrényesy Béla. 12. *Szatmáron* Szigethy Béla. 13. *Szegeden* Fináczy Gyula. 14. *Temesvárott* betöltetlen. 15. *Zágrábban* br. Skerletz Károly. 16. *Eszéken* Sladovic Antal.

Adófelügyelőségek: 1. *Alsó-Kubinban* (Árva m.) Szlimák Márton. 2. *Aradon* (Arad m.) Löcs Rezső. 3. *Aranyos-Maróthon* (Bars m.) Pókateleki Kondé János. 4. *Balassa-Gyarmaton* (Nógrád m.) Ternovszky Alajos. 5. *Beregszászon* (Bereg-Ugocsa m.) Orosz László. 6. *Beszterczén* (Besztercze-Naszód m.) Algátzy László. 7. *Beszterczebányán* (Turócz- és Zólyom m.) Grummich Géza. 8. *Brassóban* (Brassó-Fogarás m.) Gencsy István. 9. *Budapesten (Budán)* (Pest-Pilis-Solt-Kis-Kún m.) Leypold Kornél. 10. *Budapesten (Pesten)* (Budapest főváros) Almási Balogh Samu. 11. *Csik-Szeredán* (Csik m.) Paál István. 12. *Deésen* (Szolnok-Doboka m.) Pál István. 13. *Déván* (Hunyad m.) Andersen László. 14. *Debreczenben* (Hajdú m.) Tusa Gyula. 15. *Egerben* (Heves m.) Kemény Alajos. 16. *Eperjesen* (Sáros m.) Matavovszky János. 17. *Esztergomban* (Esztergom m.) Eötvös Pál. 18. *Fiumében* (Fiume város) dr. Feichtinger Elek. 19. *Győrött* (Győr m.) Puntigam Sándor. 20. *Gyulán* (Békés m.) Kaczvinczky Kálmán. 21. *Ipolyságon* (Hontm.) Országli József. 22. *Kaposvárt* (Somogy m.) Mathis Ferencz. 23. *Kassán* (Abauj-Torna m.) Karg Károly. 24. *Kolozsvárt* (Kolozs m.) Jeney Károly. 25. *Komáromban* (Komárom m.) Hametmayer Ágoston. 26. *Liptó-Szt-Miklóson* (Liptó m.) Eckert Elek. 27. *Löcsén* (Szepes m.) Esztel Samu. 28. *Lugoson* (Krassó-Szörény m.) Navratil György. 29. *Makón* (Csanád m.) Müller Gusztáv. 30. *Magyar-Óváron* (Moson m.) André László. 31. *Mármaros-Szigeten* (Marmaros m.) Várady Sándor. 32. *Maros-Vásárhelyt* (Maros-Torda m.)

Stuckheil Gyula. 33. *Miskolczon* (Borsod m.) Györffy Géza. 34. *Nagy-Becskereken* (Torontál m.) Waechter Henrik. 35. *Nagy-Enyeden* (Alsó-Fehér m.) Pettykó Géza. 36. *Nagy-Károlyban* (Szatmár m.) Vicenty Pál. 37. *Nagy-Szebenben* (Szeben m.) Ludvig Ferencz. 38. *Nagy-Váradon* (Bihar m.) Breszlovszky Ede. 39. *Nyiregyházán* (Szabolcs m.) Böhm H. 40. *Nyitrán* (Nyitra m.) Czekner Károly. 41. *Pécsett* (Baranya m.) Perczel Kálmán. 42. *Pozsonyban* (Pozsony m.) Garbács Ferencz. 43. *Kimaszombaton* (Gömör és Kis-Hont m.) Tornyos György. 44. *S-A.-Ujhelyen* (Zemplén m.) Becske Bálint. 35. *Segesváron* (Kis- és Nagy-Küküllő m.) Macza György. 46. *Sepsi-Szent-Györgyön* (Háromszék m.) Babarczy Ferencz. 47. *Sopronban* (Sopron m.) Keményffy József. 48. *Szegeden* (Csongrád m.) Vadász József. 49. *Szegszárdon* (Tolna m.) Szpevák Sándor. 50. *Székely-Udvarhelyen* (Udvarhely m.) Szakács Károly. 51. *Székes-Fehérváron* (Fehér m.) Zobel Gyula. 52. *Szolnokon* (Jász-Nagy-Kún-Szolnok m.) Plossek Ferencz. 53. *Szombathelyen* (Vas m.) Kassay F. József. 54. *Temesváron* (Temes m.) Györbiró Samu. 55. *Tordán* (Torda m.) Soltész Sándor. 56. *Trencsénben* (Trencsén m.) Gernya László. 57. *Ungváron* (Ung m.) Schürger Márton. 58. *Veszprém*ben (Veszprém megye) Harabasevszky Henrik. 59. *Zala-Egerszeg*en (Zala m.) Radulovits Gerő. 60. *Zilahon* (Szilágy m.) Zeitler Károly. 61. *Zomborban* (Bács-Bodrog m.) Buday József. 62. *Zágrábban* Klofotár Ferencz. 63. *Gospicón* Oreskovics Iván. 64. *Varazsdon* Illič Szilárd. 65. *Eszéken* (Verőcze m.) Matič Szvetozár. 66. *Pozsegán* Kántor Ferencz. 67. *Vukováron* (Szerém m.) Palecek András.

Állami pénztárak.

I. *Központi állampénztár Budapesten* (Budán). Igazgató: Magyarbéli Vörös József.

II. *Állami pénztár Budapesten* (Pesten). Pénztárnok: Püner Vilmos.

III. *Állami pénztár Zágrábban*. Pénzt.: Novák A.

Jogügyi igazgatóságok.

a) *Budapest*en Molnár Károly.

b) *Zágrábban* dr. Knez József.

Közmunka- és közlekedési m. kir. ministerium.

Minister: *Bellusi Baross Gábor*. — Államtitkár: *Lukács Béla*.

Magyar kir. posta és távirtda-igazgatóságok:

*Budapest*en: Raska J. *Kassán*: Stankovits G. *Nagy-Szebenben*: Bene R. *Nagy-Váradon*: Sztupka A. *Pozsonyban*: ifj. Vezlerle Gy. *Sopronban*: Jekelfalussy S. *Temesváron*: Petheő J. *Pécsett*: Opris P. *Zágrábban*: Fallert F.

Földmívelés-, ipar- és kereskedelmi m. kir. ministerium.

Minister: Sárvári és Felsővidéki gróf *Széchenyi Pál*, I. o. v. k. l., v. b. t. t., kamarás. — Államtitkár: *Matlekovits Sándor*.

Országos m. kir. statisztikai hivatal: igazgató *Keleti Károly* min. tan.

Kincstári erdő-igazgatók: *Besztercebányán*: Scholcz Rezső. *Mármaros-Szigeten*: Bikkál Nándor. *Kolozsvárott* Girsik János. *Lugoson*: Scheint Adolf. *Zágrábban*: Durst Emil.

Vallás- és közoktatásügyi m. kir. ministerium.

Minister: *Trefort Ágoston*, a m. tud. akadémia elnöke, orszgy. képviselő, I. o. v. k. l., v. b. t. t. — Államtitkár: dr. *Berzeviczy Albert*. Czimz. államtitkár: *Gönczy Pál*.

Egyházi hatóságok.

1. *Római és görög katolikus egyházak*.

Magyarország hercegprimása (*Esztergom*): Simor János. 1. *Esztergomi főegyház*megye. *Esztergom*.

Érsek: Simor János. 2. *Besztercebányai róm. kath. püspökség.* Püspök: Bende Imre. 3. *Eperjesi gör. kath. püspökség.* Püspök: Vályi János. 4. *Győri róm. kath. püspökség.* Püspök: Gombai és morcsa-magyari Zalka János. 5. *Munkácsi gör. szert. kath. püspökség.* Püspök: Pasztélyi Kovács János. 6. *Nyitrai róm. kath. püspökség.* Püspök: Roskoványi Roskoványi Ágoston. 7. *Pécsi róm. kath. püspökség.* Püspök: Dulánszky Nándor. 8. *Sz.-Fehérvári róm. kath. püspökség.* Püspök: Pauer János kir. tan. 9. *Szombathelyi róm. kath. püspökség.* Püspök: Hiclassy Kornél. 10. *Váci róm. kath. püspökség.* Püspök: Schuster Konstantin. 11. *Veszprémi római katolikus püspökség.* Püspök: Meszlényi Lajos. 12. *Pannon halmi Szent-Benedek-rend főapátság.* Főapát: Vaszary Kolozs.

Kalocsai főegyházmegye.

Kalocsai róm. kath. érsekség. Érsek: Haynald Lajos. *Csanádi róm. kath. püspökség.* Püspök: Bonnáz Sándor. *Erdélyi róm. kath. püspökség.* Püspök: Lönhart Ferencz. *N.-Váradai róm. kath. püspökség.* Püspök: Schlauch Lőrincz.

Egri főegyházmegye.

Egri róm. kath. érsekség. Érsek: Samassa József. *Kassai róm. kath. püspökség.* Püspök: Bubits Zsigmond. *Rozsnyói róm. kath. püspökség.* Püspök: dr. Schopper György. *Szatmári róm. kath. püspökség.* Püspök: *Szepesi róm. kath. püspökség.* Püspök: Császka György.

Gyulafehérvári főegyházmegye.

Gyulafehérvári és fogarasi gör. kath. érsekség. Érsek és metropolita: dr. Vancsa János. *Lugosi gör. szert. kath. püspökség.* Püspök: Apsai Mihály Viktor. *Nagyváradai gör. kath. püspökség.* Püspök: Pável Mihály. *Szamosújvári gör. kath. püspökség.* Püspök: Szabó János.

II. Görög keleti egyház.

Szerbek.

(A karloviezi görög keleti érsekség fennhatósága alatt, I. Horvátország.)

Bácsi gör. kel. püspökség. Székhely: Ujvidék. Püspök: Petrovics Bazil. *Budai gör. kel. szerb püspökség. Székhely: Szt-Endre.* Püspök: Sztojkovics Arzén. *Temesvári gör. kel. szerb. püspökség. Székhely: Temesvár.* Püspök: Brankovits György. *Versecz: gör. kel. püspökség. Székhely: Versecz.* Püspök: betöltetlen.

Románok.

Görög keleti román egyház. Székhely: Nagy-Szeben. Metropolita: Román Miron. *Erdélyi gör. kel. róm. érsekség.* Érsek: Az időszerinti metropolita. *Aradi gör. kel. román püspökség. Székhely: Arad.* Püspök: Metianu János. *Karánsebesi gör. kel. román püspökség. Székhelye: Karánsebes.* Püspök: Popasu János.

III. Ágostai hitv. ev. egyház.

Magyarország:

Egyetemes világi felügyelő: báró Prónay Dezső. — Dunáninnyi egyház-kerület. Székhely: Pozsony. Püspök: Goduly Lajos kir. tan. — *Világi felügyelő: Szentiványi Márton. — Dunántúli egyház-kerület. Székhely: Győr.* Püspök: Karsay Sándor, világi felügyelő: Alsó-káldi Káldy Gyula. — *Bányai egyház-kerület. B.-Csaba.* Püspök: dr. Szeberényi Gusztáv kir. tan., világi felügyelő: Fabinyi Teofil igazságügyi minister. *Tiszai egyház-kerület. Rozsnyó.* Püspök: Czékus István, világi felügyelő: Péchy Tamás.

Erdély:

Az ág. hitv. ev. egyházi főkormányzat. *Orsz. Consistorium: N.-Szebenben.* Püspök: Teutsch Dániel, felügy. Kastner Henrik.

IV. Helvét hitv. ev. egyház. (Budapesten.)

Dunamelléki egyház-kerület. Püspök: Szász Károly, főgondnok: Borosjenői és szegedi gr. Tisza Lajos. — *Dunántúli egyház-kerület. Székhely: Komárom.* Püspök: Vönöczki Pap Kovách Gábor, főgondnok: Borosjenői Tisza Kálmán minisiterelnök. — *Tiszáninneni egyház-kerület. Székhely: Miskolcz.* Püspök: Kun Bertalan kir. tan., világi főgond.: idősb vajai báró Vay Miklós. — *Tiszántúli egyház-kerület. Székhely: Debreczen.* Püspök: Révész Bálint kir. tan., egyház-kerületi főgondnok: Vályi János. — *Erdélyi egyház-kerület. Székhely: Kolozsvár.* Püspök: Szász Domokos, főgondnokok: báró Kemény Gábor, Tisza László, gr. Bánffy Miklós, br. Bánffy Dezső.

V. Unitárius egyház.

Püspök: Ferencz József kir. tan., főgondnokok: Dániel Gábor, dr. Berdo Áron.

VI. Izraeliták.

Az orsz. iroda Budapesten. Elnök: Schweiger Márton kir. kereskedelmi tanácsos.

Az izr. orthodox közvetítő bizottság Budapesten. Elnök: Reich Ignác.

Magyar kir. igazságügyminisiterium.

Igazságügyminisiter: *Fabiny Teofil*, a Szt.-I. r. l., v. b. t. t. Államtitkár:

Az 1871. évi VIII. t. cz. 35. §-a szerint eljáró legfőbb fegyelmi bíróság. Elnöke: br. Sennyey Pál.

Kir. Curia. Elnök: Bonyhádi Perczel Béla. — Másodelnök: Nárai Szabó Miklós.

Budapesti kir. ítélő tábla. Elnök: Mihajlovits Miklós.

Marosvásárhelyi kir. ítélő tábla. Elnök: Oberschall Adolf.

A budapesti kir. főügyesség: főügyész Kozma Sánd.

A marosvásárhelyi kir. főügyesség: főügyész Vita Sándor.

Az o. f. kir. bíróságok és ügyésszégok.

Aradi kir. törvényszék. Elnök Otrubay Károly; kir. ügyész: Parecz György. — *Kir. járásbíróságok.* *Aradon:* jb. Kugler János. *Borosjenőn:* jb. Bagyik Sándor. *Kisjenőn:* jb. Tabajdi Sándor. *Nagy-Buttyiban:* jb. Seles Ferencz *Nagyhalmágyon:* jb. Fries Lajos. *Pécskán:* jb. Issekutz István. *Radnán:* jb. Jankó József. *Világoson:* jb. Hoffbauer Zsigmond.

Aranyos maróthi kir. törvényszék. Elnök: Bánhegyesi Kulin Imre, kir. ügyész: Varsány és simonyi Simonyi Géza. — *Kir. járásbíróságok.* *Aranyos-Maróthon:* jb. Vály Béla. *Körmöczbányán:* jb. Havas Béla. *Léván:* jb. Gyenes József. *Verebélyen:* jb. Nemlaba Gyula. *Újbányán:* jb. Királyfalvi Kraft Károly.

Balassa-gyarmati kir. törvényszék. Elnök: Frideczky Lajos; kir. ügyész: Melicher Ferencz. — *Kir. járásbíróságok.* *Balassa-gyarmaton:* jb. Hell Aquila. *Füleken:* jb. Körtvélyessy Gusztáv. *Losonczon:* jb. Zelenka Károly. *Szécsényben:* jb. Zsivora Sámuel. *Szirákon:* jb. Kun Barnabás. *Tereskén:* jb. Jakabovits József.

Beregszászi kir. törvényszék. Elnök: Arnold Sándor; kir. ügyész: Szeles Elek. — *Kir. járásbíróságok.* *Beregszászon:* jb. Szarka László. *Alsó-Vereczkén:* jb. Babinecz János. *Ilosván:* jb. Láng István. *M.-Kászonyban:* jb. Pásztélyi Kovács Bertalan. *Munkácson:* jb. Spanyol Kálmán. *Nagy-Bereznán:* jb. Popovits Miklós. *Nagy-Kaposon:* jb. Csonka Béla. *Nagy-Szöllősen:* jb. Tar Gyula. *Szobrácson:* jb. Kormos Béla. *Ungváron:* jb. Bekény Belizár.

Beszterczei kir. törvényszék. Elnök: Kenyeres Adolf; kir. ügyész: Láng Gusztáv. — *Kir. járásbíróságok.* *Beszterczén:* jb. Sill Henrik. *Naszódon:* jb. Pap László. *Ó-Radnán:* jb. Kovácsy Albert.

Beszterczebányai kir. törvényszék. Elnök: Majovszky Vilmos; kir. ügyész: Kiss József. — *Kir. járásbíróságok.* *Beszterczebányán:* jb. Olerini János. *Breznóbányán:* jb. Polony János. *Turóc-Szt-Márton-*

ban: j b. Fekete Miklós, *Zuidó-Varalján*: j b. Nemes János. *Zólyomban*: j b. Szuchy György.

Békés-gyulai kir. törvényszék. Elnök: Novák Kamil; kir. ügyész: Czifra Imre. — *Kir. járásbiróságok*. *Békés-Gyulán*: j b. Szánthó Alajos. *Békésen*: j b. Sterka-Sulutin Sándor. *Békés-Csabán*: j b. Kubek Sándor. *Orosházán*: j b. Lubinszky Ede. *Szarvason*: j b. Kontur József. *Szeghalmon*: j b. Sall Károly.

Brassói kir. törvényszék. Elnök: Deési János; kir. ügyész: Phleps Ferencz. — *Kir. járásbiróságok*. *Brassón*: j b. Skita Mihály. *Fogarason*: j b. Tibald Mihály. *Hosszúfalun*: j b. Hersényi Kálmán. *Sárkányon*: j b. Gál Domokos. *Zernesten*: j b. Penciu Miklós.

Budapesti kir. törvényszék. Elnök: Zombori Bogisich Lajos, kir. tan.; kir. ügyész: Böckh János. — *Kir. járásbiróságok*. *I—III. kerületben*: j b. Lithvay Mátyás. *IV. kerületben*: j b. Skoff Iván. *V. kerületben*: j b. Boronkay Ignác. *VI. kerületben*: j b. Dornier Zoltán. *VII. kerületben*: j b. Cséry Kálmán. *VIII—X. kerületben*: j b. Follmann Alajos. *IV—X. kerületben*: bünt. j b. Siebenfreud Béla.

Budapesti kir. kereskedelmi es váltótörvényszék. Elnök: Telegdi Csanády György.

Csikszeredai kir. törvényszék. Elnök: Pávai Vajna Tamás; kir. ügyész: Bartha Ignác. — *Kir. járásbiróságok*. *Csikszeredán*: j b. Csanády Béla. *Csik-Szent-Mártonban*: j b. Márton Ferencz. *Gyertyó-Szent-Miklóson*: j b. Kedves Tamás.

Debreczeni kir. törvényszék. Elnök: Jelenffy Kornél; kir. ügyész: Poynár Dénes. — *Kir. járásbiróságok*. *Debreczenben*: j b. Tóth Ferencz. *Derecskén*: j b. Jakó Bál. *H.-Böszörményben*: j b. Horváth Bálint. *H.-Nánáson*: j b. Veréczy Gyula. *Püspök-Ladányban*: j b. Simonffy Antal. *H.-Szoboszlón*: j b. dr. Gajzágó Béla.

Deési kir. törvényszék. Elnök: Sipeki Balázs Máté; kir. ügyész: Brust Ignác. — *Kir. járásbiróságok*. *Deésen*: j b. Mihály Ferencz. *Bethlenben*: j b. Imreh Domokos. *Csáki-Gorbón*: j b. Ballok Ká-

roly. *Kékesen*: j b. Tódorffy Domokos. *Magyar-Láposon*: j b. Pap Sándor. *Nagy-Ilondán*: j b. Bardócz Sándor. *Szamosújváron*: j b. Gajzágó Ferencz.

Dévai kir. törvényszék. Elnök: dr. Sólyom-Fekete Ferencz; kir. ügyész: Horváth Simon. — *Kir. járásbiróságok*. *Déván*: j b. Boross Elek. *Algyógyon*: j b. Balog József. *Hátszegen*: j b. Nemes Sámuel. *Körösbányán*: j b. Zomor Antal. *Maros-Illyén*: j b. Pipas Lázár. *Pujiban*: j b. P. Vajna Viktor. *Szászvároson*: j b. Nemes Sándor. *Vajda-Hunyadon*: j b. Tornya Sándor.

Egri kir. törvényszék. Elnök: Vavrik Béla, kir. tan.; kir. ügyész: Berkó Aladár. — *Kir. járásbiróságok*. *Egerben*: j b. Kósa Kálmán. *Gyöngyösön*: j b. Gergely Sándor. *Hatvanban*: j b. Sipos Imre. *Hevesen*: j b. Nemcsik Kálmán. *Pétervásáron*: j b. Reintz Ferencz. *T.-Füreden*: j b. Török Alajos.

Eperjesi kir. törvényszék. Elnök: Kis-palugyai és bodófalvi Palugyai Gusztáv; kir. ügyész: Huszár Nándor. — *Kir. járásbiróságok*. *Eperjesen*: j b. Roskoványi Roskoványi Bertalan. *Bártfán*: j b. Schleiminger László. *Girálton*: j b. Semsei Semsey Gyula. *Kis-Szebenben*: j b. Marthényi Ferencz. *Szemesen*: j b. Mayer János. *Szvidniken*: j b. Márttyák Sándor.

Erzsébetvárosi kir. törvényszék. Elnök: Nagy Lajos; kir. ügyész: Theil István. — *Kir. járásbiróságok*. *Erzsébetvároson*: j b. Gillyén Lajos. *Dicső-Szent-Mártonban*: j b. Kovátsy Károly. *Hosszuaszon*: j b. Kelemen László. *Kőhalmon*: j b. Végh Albert. *Medgyesen*: j b. Graeser Frigyes. *Nagysinken*: j b. Kaufmann Károly. *Segesváron*: j b. Simon Albert. *Szent-Ágothán*: j b. Steinburgi Pildner Károly.

Fehértemplomi kir. törvényszék. Elnök: Pászt Vilmos; kir. ügyész: Nikolits István. — *Kir. járásbiróságok*. *Fehértemplomban*: j b. Ottrubay József. *Dettán*: j b. Juschitz Károly. *Károlyfalván*: j b. Moldován Simon. *Kubinban*: j b. Chapó Elek. *Oraviczabányán*: j b. Virányi István. *Szászkabányán*: j b. Auner János. *Verseczen*: j b. Eördögh Virgil.

Fiumei kir. törvényszék. Elnök: dr. Celligoi Bódog; kir. ügyész: dr. Heil Fausztin.

Győri kir. törvényszék. Elnök: Mártonfalvay Elek; kir. ügyész: Sátor Jenő. — *Kir. járásbiróságok.* Győrött: jb. Lacza Károly. Győr-Szt-Mártonban: jb. Németh Pál. Magyar-Óváron jb.: Lepossa Dániel. Nezsideren: jb. Gerebényi Károly. Téthen: jb. Galamb Kristóf.

Gyulafehérvári kir. törvényszék. Elnök: Henter Gábor; kir. ügyész: Tribusz Gusztáv. — *Kir. járásbiróságok:* Gyulafehérváron: jb. Csécs András. Abrudbányán: jb. Geley Kálmán. Balázsfalván: jb. Enyed Lajos. Maros-Ujváron: jb. Elekes Albert. Nagy-Enyeden: jb. Csenátoni Vajda Péter. Topánfalván: jb. Loyczel Ferencz. Vizaknán: jb. Gajzágó Tivadar.

Ipolysági kir. törvényszék. Elnök: Helmbacher Nándor; kir. ügyész: Zalay Ferencz. — *Kir. járásbiróságok.* Ipolyságon: jb. Verebély József. Korponán: jb. Libertiny József. Selmeczbányán: Hayder Antal. Vámos-Mikolán: jb. Nagy Antal.

Kalocsai kir. törvényszék. Elnök: Pintér Miklós; kir. ügyész: Battlay Imre. — *Kir. járásbiróságok.* Kalocsán: jb. Szabó Aladár. Kis-Körösön: jb. Salamon Miklós. Kun-Halason: jb. Török Elek. Duna-Vecsén: jb. Gyanasztai Rihmer Kázmér.

Kaposvári kir. törvényszék. Elnök: Kelemen Lajos; kir. ügyész: Psik Lajos. — *Kir. járásbiróságok.* Kaposváron: jb. Herman Manó. Csurgón: jb. Andorka Gyula. Igalon: jb. Melicskó Miklós. Lengyeltötiban: jb. Röck Gyula. Marczalon: jb. dr. Havlák János. Nagy-Atádon: jb. Jalsoviczky Lajos. Szigetváron: jb. Gruber Gusztáv. Tabon: jb. Grubanovich Géza.

Karánsebesi kir. törvényszék. Elnök: Küchler Sebők; kir. ügyész: Csiky László. — *Kir. járásbiróságok.* Karánsebesen: jb. Szentmiklósi Béla. Bosovicson: jb. Simon Gábor. Ó-Orsován: jb. Németh Phöbusz. Teregován: jb. Vincze Miklós.

Kassai kir. törvényszék. Elnök: Kéler József; kir. ügyész: Paksy József. — *Kir. járásbiróságok.* Kassán: jb. Madarász János. Szepsin: jb. Olchváry Elek. Tornán: jb. Kaczvinczky Géza. Abauj-Szántón: jb. dr. Járosy Károly. Szikszón: jb. Dózsa Endre. Zsadányon: jb. Gedeon István.

Kecskeméti kir. törvényszék. Elnök: Gáll Ferenez; kir. ügyész: Horváth Béla. — *Kir. járásbiróságok.* Kecskeméten: jb. Sikári Kovács József. Czepléden: jb. Báthory István. Félegyházán: jb. Fövényessy József. Kun-Szt-Miklóson: jb. Baky József. Nagy-Körösön: jb. Varga Elek.

Kézdi-vásárhelyi kir. törvényszék. Elnök: Ponory Sándor; kir. ügyész: Solyom Miklós. — *Kir. járásbiróságok.* Kézdi-Vásárhelyen: jb. Kovács István. Kovásznán: jb. Dobay János. Szepsi-Szent-Györgyön: jb. Vajna Károly. Nagy-Ajtán: jb. Silvester Dénes.

Kolozsvári kir. törvényszék. Elnök: Péterffy Domokos; kir. ügyész: dr. Biró János. — *Kir. járásbiróságok.* Kolozsvár vidéki: jb. Nesztor László. Kolozsvár városi: járásb. Montovich Gyula. Bánffy-Hunyadon: jb. Telegdy Károly. Hidalmason: jb. Schopf Gyula. Mocsoson: jb. Veres Jenő. Tekén: jb. Graeser Károly.

Komáromi kir. törvényszék. Elnök: Pulay Géza; kir. ügyész: Molnár Ádám. — *Kir. járásbiróságok.* Komáromban: jb. Keszler János. Esztergomban: jb. Magos Sándor. Muzslán: jb. Schável Károly. Nagy-Igmádon: jb. Tóth Lajos. Ó-Gyallán: jb. Emanuel József. Tatán: jb. Gábel Ferencz.

Lőcsei kir. törvényszék. Elnök: Engel Mayer József; kir. ügyész: Kray István. — *Kir. járásbiróságok.* Lőcsén: jb. Kail László. Göllniczbányán: jb. Mattyasovszky Gábor. Iglón: jb. Fest Ottó. Késmárkon: jb. Mattyasovszky József. Lublón: jb. Gresch Gyula. Szepes-Szombatban: jb. Weisz Gusztáv. Szepes-Váralján: jb. Hoszlinszky Marczel. Ó-Falván: jb. dr. Philipp Ödön.

Lugosi kir. törvényszék: Elnök: Zsiros Lajos; kir. ügyész: hely. Nagy Elek, alügyész. — *Kir. járásbiróságok*. *Lugoson*: jb. Popp Lajos. *Bogsánon*: jb. Petricu Gyula. *Facséten*: jb. Gerdanovics Sándor.

Marosvásárhelyi kir. törvényszék. Elnök: Szentmarjay Dezső; kir. ügyész: Gyárfás László. — *Kir. járásbiróságok*. *Marosvásárhelyt*: jb. Hincz Miklós. *Mezőbándon*: jb. Illés Sándor. *Nyárad-Szeredán*: jb. Sander Lajos. *Szászrégenben*: jb. Rozsnyay Ferencz.

Mármaros-szigeti kir. törvényszék. Elnök: Kosztka Géza; kir. ügyész: Igyártó Sándor. — *Kir. járásbiróságok*. *Mármaros-Szigeten*: járásb. Csiszár Lajos. *Rahón*: jb. Benda Bertalan. *Felső-Visón*: jb. Jura János. *Huszton*: jb. Horváth Menyhért. *Ökörmezőn*: jb. Taninecz Endre. *Técsőn* bj.: Rétyi Mihály.

Miskolczi kir. törvényszék. Elnök: Ortway Miksa; kir. ügyész: Janó Sándor. — *Kir. járásbiróságok*. *Miskolczon*: jb. Strazsek János. *Edelényen*: jb. Balogh János. *Mező-Csáthon*: jb. Buza Endre. *Mező-Kövesden*: jb. Kudlovits Imre. *Sajó-Szent-Péteren*: Kolozs Barna.

Nagy-becskerekai kir. törvényszék. Elnök: Várady Mihály; kir. ügyész: Pinkovics János. — *Kir. járásbiróságok*. *Nagy-Becskeken*: jb. Pohut István. *Módoson*: jb. dr. Szöke Károly. *Török-Becsén*: jb. Steingaszner Ákos.

Nagy-kanizsai kir. törvényszék. Elnök: Felsőeöri Cseresnyés Sándor; kir. ügyész: Bogyay Ödön. — *Kir. járásbiróságok*. *Nagy-Kanizsán*: jb. Kovács Béla. *Csáktornyán*: jb. Séra István. *Keszthelyen*: jb. Stocker Antal. *Letenyén*: jb. Philippits János. *Perlakon*: jb. Götz Ferencz.

Nagy-kikindai kir. törvényszék. Elnök: bobdai Gyertyánffy Ferencz; kir. ügyész: Erdélyi Endre. — *Kir. járásbiróságok*. *Nagy-Kikindán*: jb. Dús Sándor. *Billéten*: jb. Demeter Szilárd. *Nagy-Szent-Miklóson*: jb. Jurkovich Othmár. *Török-*

Kanizsán: jb. Georgievics Sándor. *Zsombolyán*: jb. Schwarzer Gyula.

Nagy-szebeni kir. törvényszék. Eln.: Jánosi Sándor; kir. ügyész: Hatfaludy István. — *Kir. járásbiróságok*. *Nagy-Szebenben*: jb. Fuchs Lajos. *Szász-Sebesen*: jb. Egyed Kálmán. *Szelistyén*: jb. Popist Nándor. *Szerdahelyen*: jb. Welter Mihály. *Ujegyházán*: jb. Fabritius Frigyes.

Nagy-váradai kir. törvényszék. Elr.: Szentgyörgyi Gyalokay Lajos; kir. ügyész: Turcsányi Ödön. — *Kir. járásbiróságok*. *Nagy-Váradon*: (városi) jb. Bulyovszky József. *Nagy-Váradon*: (vidéki) jb. Kenéz Sándor. *Belényesen*: jb. Benedek László. *Berettyó-Ujfalun*: jb. Baróthy Béla. *Élesden*: jb. Mütter Ferencz. *Magyar-Cséken*: jb. Göndöcs László. *Margittán*: jb. Toperczer Kálmán. *Nagy-Szalontán*: jb. Hadházy József. *Székelyhidon*: jb. Fényes Endre. *Tenkén*: jb. Lengyel Károly. *Vaskohon*: jb. Fassie Pál.

Nyiregyházi kir. törvényszék. Eln.: Vasmegyeri Megyeri Géza; kir. ügyész: Lázár Kálmán. — *Kir. járásbiróságok*. *Nyiregyházán*: jb. Kovács Gerő. *Kis-Várdán*: jb. Vay Péter. *Nagy-Kállón*: jb. Szentiványi Adorján. *Nyir-Bátorban*: jb. Komlóssy Gyula. *Tiszalökön*: jb. Tóth Pápay Soma.

Nyitrai kir. törvényszék. Elnök: Thuróczy Vilmos; kir. ügyész: Csenkey Géza. — *Kir. járásbiróságok*. *Nyitrán*: jb. Juhász Vincze. *Érsekújváron*: jb. Turcsányi Lajos. *Galgócson*: jb. Benkeő Géza. *Miaván*: jb. Prónay Kálmán. *Nagy-Tapolcsányon*: jb. Lőrinczy Gyula. *Privigyén*: jb. Szaniszló Vilmos. *Sellyén*: jb. Husz János. *Szakolczán*: jb. Bolemann Lajos. *Szeniczen*: jb. Martényi Sándor. *Vágujhelyen*: jb. Ocsóvszky Ferencz.

Pancsovai kir. törvényszék. Elnök: Herglitz Antal; kir. ügyész: Róth Gergely. — *Kir. járásbiróságok*. *Pancsován*: jb. Fritsch Fülöp. *Alibunáron*: jb. Fodor Károly. *Antalfalván*: jb. Jaszenovits István. *Perlaszon*: jb. Sárdy János.

Pestvidéki kir. törvényszék. Elnök: Kriszt

János; kir. ügyész: Havas Imre. — *Kir. járásbiróságok. Pestvidéki*: jb. Muttnyánszky Ádám. *Gödöllön*: jb. Kern Aurél. *Monoron*: jb. Koós Emil. *Nagy-Kátán*: jb. Udvardy Kálmán. *Ócsán*: jb. Lenkey Sándor. *Ráczkevény*: jb. Ludaics Miksa. *Szt-Endrén*: jb. Csanády István. *Vácson*: jb. Vörösmarty János.

Pécsi kir. törvényszék. Elnök: Ocskay Antal; kir. ügyész: Zsolnay György. — *Kir. járásbiróságok. Pécsen*: jb. Rásky Mihály. *Dárdán*: jb. Balaskó János. *Mohácson*: jb. Szedressy Adolf. *Pécsváradon*: jb. Horváth Mór. *Sásdon*: jb. Rihmer Elek Béla. *Siklóson*: jb. Bauer Rezső. *Szent-Lőrinczen*: jb. Pölt Károly.

Pozsonyi kir. törvényszék. Elnök: Bodroghy István; kir. ügyész: Kramolin Viktor. — *Kir. járásbiróságok. Pozsonyban*: jb. Petöcz Gábor. *Bazinban*: jb. Prickel Antal. *Duna-Szerdahelyen*: jb. Uhlig Károly. *Galánthán*: jb. Michnay Jenő. *Malaczkán*: jb. Berthóty Imre. *Nagy-Szombatban*: jb. Szászy Ágoston. *Somorján*: jb. Szalay Ambrus.

Rimaszombati kir. törvényszék. Elnök: Fornél Jenő; kir. ügyész: Kubinyi Aladár. — *Kir. járásbiróságok. Rimaszombatban*: jb. Löcherer Tamás. *Nagy-Röczén*: jb. Molitorisz János. *Rima-Szécsen*: jb. Lengyel György. *Rozsnyón*: jb. Tichy Mihály. *Tornalján*: jb. Borsody József.

Rózsáhegyi kir. törvényszék. Elnök: Porubszky Jenő; kir. ügyész: Babrovniczky László. — *Kir. járásbiróságok. Rózsáhegyen*: jb. Króner András. *Alsó-Kubinban*: jb. Bulla György. *Liptó-Szt-Miklós*: jb. Szkicsák Ignác. *Liptó-Ujváron*: jb. Lehoczky Péter. *Námesztón*: jb. Szontagh Szaniszló. *Trsztenán*: jb. Varsely J.

Sátoralja-ujhelyi kir. törvényszék. Elnök: Hammersberg Jenő; kir. ügyész: Hlavaty József. — *Kir. járásbiróságok. Sátoralja-Ujhelyen*: jb. Balogh Károly. *Gálszécsen*: jb. Görgey Gyula. *Homonnán*: jb. Cseley Gusztáv. *Királyhelmezen*: jb. Zsarnay Márton. *Nagy-Mihályon*: jb. Olchváry Bertalan. *Sze-*

rencsen: jb. Füleky László. *Sztropkón*: jb. Urbán István. *Tokajon*: jb. Román János. *Varannón*: jb. Antalóczy Antal.

Soproni kir. törvényszék. Elnök: dr. Jaáki Hérics Tóth János; kir. ügyész: Bognár Géza. — *Kir. járásbiróságok. Sopronban*: jb. Füzy Ödön. *Csepregen*: jb. mankobuki Fodor Pál. *Csornán*: jb. Mayer Lajos. *Felső-Pulyon*: jb. Hannibal Mór. *Kapuváron*: jb. nemeskéri Kéry Kálmán. *Kis-Mártonban*: jb. baksai és izsófalvi Solár Lajos. *Nagy-Mártonban*: jb. Mátyás Albert.

Szabadkai kir. törvényszék. Elnök: Pécsy Aurél; kir. ügyész: Szalacz Béla. — *Kir. járásbiróságok. Szabadkán*: jb. Milasin Jakab. *Bács-Almáson*: jb. Kovacsits Antal. *Baján*: jb. Rácz József. *Topolyán*: jb. Malonyai Ignác. *Zentán*: jb. Roth Nándor.

Szatmár-németi kir. törvényszék. Elnök: Mórítz Lajos; kir. ügyész: Zanathy Mihály. — *Kir. járásbiróságok. Szatmár-Németiben*: jb. (üres.). *Erdődön*: jb. (üres.), *Fehér-Gyarmaton*: jb. Gacsályi Lajos. *Halmiban*: jb. Egry Lajos. *Máté-Szalkán*: jb. Reök Gyula. *Nagybányán*: jb. Pap Zsigmond. *Nagy-Károlyban*: jb. Ilyasevits Elek. *Szinyér-Váralyán*: jb. Kamaráth Lajos. *Nagy-Somkúton*: jb. Horváth Ferencz.

Szegedi kir. törvényszék. Elnök: Muskó Sándor; kir. ügyész: Schmidt Imre. — *Kir. járásbiróságok. Szegeden*: jb. Wiedermann József. *Battonyán*: jb. Petrovics György. *Csongrádon*: jb. Szarka Mihály. *Hódmező-Vásárhelyen*: jb. Knausz János. *Makón*: jb. Báthy Imre. *Nagylakon*: jb. Várad Kálmán. *Szentesen*: jb. Farkas Gedeon.

Szegvárdi kir. törvényszék. Elnök: Sável Kálmán; kir. ügyész: Szerényi Kálmán. — *Kir. járásbiróságok. Szegvárdon*: jb. Szendrődy Károly. *Bonyhádon*: jb. Mihalkovits Arpád. *Duna-Földváron*: jb. Szelle Zsigmond. *Gyönkön*: jb. Daróczy István. *Pakson*: jb. Börzsönyi Lajos. *Tamásiban*: jb. Gruber Iván. *Székelly-udvarhelyi kir. törvényszék.* El-

nök: Flórián János; kir. ügyész: Diemár Károly. — *Kir. járásbiróságok. Székely-Udvarhelyen*: jb. Szabó Dénes. *Oklándon*: jb. kassai Farkas Sámuel. *Székely-Keresztúron*: jb. Sebestyén István.

Székesfehérvári kir. törvényszék. Elnök: Tamásy Béla; kir. ügyész: Csiky József. — *Kir. járásbiróságok. Székesfehérváron*: jb. Gazdy Béla. *Adonyban*: jb. Hornoy György. *Moóron*: jb. Kálmán Lajos. *Sárbogárdon*: jb. Salamon Alajos. *Vaúlton*: jb. Botka József.

Szolnoki kir. törvényszék. Elnök: Popovics Zsigmond; kir. ügyész: Tóth Mór. — *Kir. járásbiróságok. Szolnokon*: jb. Andrássy József. *Jászberényben*: jb. Becsey Gyula. *Karczagon*: jb. Berényi Gyula. *Kisujszálláson*: jb. Magai Károly. *Mezőtúron*: dr. Dévay Gyula. *Jászapátin*: jb. Hajnal Antal. *Kun-Szent-Mártonban*: jb. Borhy Gyula. *Abád-Szalókon*: jb. Dömök Jenő.

Szombathelyi kir. törvényszék. Elnök: Zsitvay Leo; kir. ügyész: Ajkas Károly. — *Kir. járásbiróságok. Szombathelyen*: jb. Tulok János. *Felső-Eőrön*: jb. Pogány Gusztáv. *Kis-Czellben*: jb. Kováts Antal. *Körmenden*: jb. Kajtár Dénes. *Kőszegen*: jb. Szluha Dénes. *Mura-Szombatban*: jb. Augustich Pongrátz. *Német-Ujváron*: jb. Nagy Jenő. *Sárváron*: jb. (üres.) *Szt-Gotthárdon*: jb. Galba Lajos. *Vasváron*: jb. Korchmáros Gábor.

Temesvári kir. törvényszék. Elnök: Mály István; kir. ügyész: Bede Gyula. — *Kir. járásbiróságok. Temesváron*: jb. Veszelinovics Sándor. *Buziáson*: jb. Benedek Géza. *Csákován*: jb. Hofbauer Péter. *Lippán*: jb. Kövér Ignác. *Rékáson*: jb. Lupia Tivadar. *Uj-Aradon*: jb. Medveczky János. *Vingán*: jb. Frohmann Ödön.

Tordai kir. törvényszék. Elnök: dr. Damokos Antal; kir. ügyész: Lázár Aurél. — *Kir. járásbiróságok. Tordán*: jb. Csegezy Mihály. *Alsó-jarán*: jb. Felszegi Lajos. *Felvinczen*: jb. Keresztes Arpád. *Maros-Ludason*: jb. Laczhegyi Frigyes.

Trencsényi kir. törvényszék. Elnök: Marsovszky Jenő; kir. ügyész: dr. Szegheő Ignác. — *Kir. járásbiróságok. Trencsénben*: jb. Chudovszky József. *Baánon*: jb. Motesiczky Ernő. *Bittsen*: jb. Marsovszky Lajos. *Csaczán*: jb. Aleitner Nándor. *Illaván*: jb. Bellusi Baross Antal. *Puchon*: jb. Bubla János. *Vág-Beszterczén*: jb. Nozdroviczky János. *Zsolnán*: jb. Moravszky János.

Ujvidéki kir. törvényszék. Elnök: Lobmayer István; kir. ügyész: Popovich Aurél. — *Kir. járásbiróságok. Ujvidéken*: jb. Kovachich József. *O-Becsén*: jb. Bretska Ferencz. *Palánkán*: jb. Uhlyárik Imre. *Jozseffalván (zsablyai)*: jb. Nikolits Emil. *Titelen*: jb. Szabó Mihály.

Veszprémi kir. törvényszék. Elnök: Niczkilaki és Ondódi dr. Laky Kristóf, cs. és kir. kamarás; kir. ügyész: Pongrácz Jenő. — *Kir. járásbiróságok. Veszprémben*: jb. Bohuniczky Ödön. *Pápán*: jb. Mikovényi Ödön. *Devecseren*: járásbíró Gál Lajos. *Enyingen*: jb. Mészöly Gyula. *Zirczen*: jb. Galamb István. *Balaton-Füredén*: jb. Mórocza Kálmán.

Zalaegerszegi kir. törvényszék. Elnök: dr. Gyömörey Vincze; kir. ügyész: Galánthai Besse nyei György. — *Kir. járásbiróságok. Zala-Egersze gen*: jb. Vízgy Gyula. *Alsó-Lendván*: jb. Karabélyos Elek. *Sümegen*: jb. Somogyi Mihály. *Tapolczán*: jb. Gombás Antal.

Zilahi kir. törvényszék. Elnök: Szőke Bálint; kir. ügyész: Gazda Ferencz. — *Kir. járásbiróságok. Zilahon*: jb. Darvas Ignác. *Szilágy-Csehen*: jb. Pap Sándor. *Szilágy-Somlyón*: jb. Doholyi István. *Tasnádon*: jb. Koronka Károly. *Zsibón*: jb. Benkő József.

Zombori kir. törvényszék. Elnök: Széchenyi József; kir. ügyész: Dobák Béla. — *Kir. járásbiróságok. Zomborban*: jb. . . . *Apatinban*: jb. Demeter Hugó. *Hódságon*: jb. Jesits Lajos. *Kulán*: jb. Lederer Gusztáv.

Országos fegyintézetek.

Illaván: igazg. Kovács József. *Lipótváron*: igazg. Szabó József. *Mária-Nostrán*: ig. főnökrő Schreiner Dominika testvér. *Munkácson*: igazg. Hatzinger Sándor. *Nagy-Enyeden*: igazg. (üres.). *Sopronban*: igazg. Balkay István. *Szamosújváron*: igazg. Perndl Ignác. *Vácson*: igazg. Galsai Kovách Ernő. *Szegedi ker. börtön*: igazg. Törökfalvi Török Kálmán. *Aszódi kir. javító-intézet*: igazg. Ürményi Gaál Manó Pál. *Kolozsvári javító-intézet*: igazg. Latzkovszky Lajos. *Kis-hartai közvetítő-intézet*: igazg. Pauer Gyula.

M. k. honvédelmi ministerium.

Honvédelmi minister: Komlós-keresztesi báró *Fejérvári Géza*, altábornagy, b. t. t., kamarás, I. oszt. vaskor. lov., Szent-Istv. rend kp. k., Mária Terézia r. l., a cs. és k. 46. gyalog ezred tulajdonosa, a budapesti I. ker. országgyűlési képviselője.

Allamtitkár: Vaiszkai és bogyáni *Gromon Dezső*, Szt-Istv. r. ks. k., a tovarisovai kerület országgyűlési képviselője.

Elnöki osztály. Ügyköre: Beadványok felbontása, külön fentartott ügyek elintézése, Rendeleti közlöny szerkesztése stb. Osztályvezető: *Biró Pál* osztálytanácsos. Katonai előadó: győri *Farkas Fidél* gy. ezredes. Ministeri parancsörtszt: *Álgya Sándor* huszár százados.

I. ügycsoport (I/a, I/b, I/c, II. és V. osztályok). Osztályvezető: *Zsoldos Ferencz* ezredes.

I/a. ügyosztály. Ügyköre: Kiképzés, mozgósítási, stb. Osztályvezető: *Bihar Ferencz* őrnagy.

I/b. ügyosztály. Ügyköre: Legénységi ügyek, szolgálati könyvek stb. Osztályvezető: *Weissmahr Károly* őrnagy.

I/c. ügyosztály. Ügyköre: Népfelkelési ügyek. Osztályvezető: *Csesznák Benő* őrnagy.

II. ügyosztály. Ügyköre: Összes havidijasok nyil-

vántartása, személyügyei stb. Osztályvezető: *Bakonyi Károly* alezredes.

V. ügyosztály. Ügyköre: Egészségügyi szolgálatra vonatkozó ügyek. A honvédorvosi tisztikar személyi ügyei stb. Osztályvezető: dr. *Csajághy Béla* II. oszt. főtorzsrvos.

Közvetlenül az államtitkár alá rendelve.

(III. és IV. ügyosztályok.)

III. ügyosztály. Ügyköre: Hadbírói kar személyes ügyei. Osztályvezető: Dormándi *Schober Károly* tábornok-hadbíró.

IV. ügyosztály. Ügyköre: 1. csendőr törzs- és főtisztek mindennemű személyi ügyei, úgymint: a) a tiszti kinevezésekre vonatkozó felségfölderjesztések tervezetének szerkesztése; b) felülvizsgálati, nyugdíjazási és kegydíjak iránti ügyek; c) a tiszti, valamint legénységi létszámhoz tartozó csendőrségi egyének kitüntetése és jutalmazása iránti előterjesztések; d) a csendőrtisztek, hadapródok és számvivők minősítvényi táblázatainak megőrzése, valamint ezek időnkénti kiegészítésére vonatkozó intézkedések; e) a csendőr hadapródok és tiszthelyettesek kinevezése iránti előterjesztések; f) csendőrtisztek és hadapródok áthelyezése és vezénylése; g) szabadságolások; h) tiszti rangról való lemondások.

2. A rangfokozatok meghatározása s a rangfokozati és beosztási táblázatok szerkesztése.

3. Statistikai adatok gyűjtése.

4. A sorhadi vagy honvédségbeli tiszteknek csendőrségi szolgálatra berendelése az utóbbiakra nézve a II. ügyosztálylyal egyetértőleg.

5. A csendőrtisztek szabadságolása.

6. A csendőrség katonai szolgálatára vonatkozó ügyek.

7. A csendőrség szakszerű kiképzése iránti intézkedések.

8. A csendőrségi szolgálati könyvekre vonatkozó intézkedések

9. A csendőrség legénységi és lóállományának rendszeresítése és az ebben előforduló változások nyilvántartása, valamint általában a legénység kiegészítésére vonatkozó intézkedések.

10. A csendőrség öltözési és felszerelési szabályzatára vonatkozó előterjesztések.

11. A csendőrség szervezetére vonatkozó összes munkálatok, továbbá a csendőr-kerületek területi beosztása.

12. A csendőrség legénységi létszámához tartozó egyének szabadságolására, felülvizsgáltatására és nyugdíjazására vonatkozó intézkedések

13. A csendőr legénység közigazgatási uton való elbocsátása.

14. A csendőr legénység növelési ügyei.

15. A m. kir. és m. kir. horvát-szlavon csendőrség jelvény pótdíjalap és jutalmazási alapjára vonatkozó ügyek.

16. Elmebeteg csendőrségi egyének elhelyezése.

17. Külföldre szóló utlevelek megszerzése.

18. A fürdők használatának engedélyezése.

19. Névváltozásra vonatkozó ügyek.

Osztályvezető: murai és köröstarcsai *Török Ferencz* tábornok, a magyar korona országaihoz tartozó csendőrség felügyelőjének teendőivel megbízva.

Az osztályvezető helyettese: *Neugeboren Gusztáv* csendőrezredes. Beosztva: szakolczai *Koreska Vilmos* csendőrszázados; *Fery Oszkár* csendőrhadnagy.

II. ügycsoport (VI. és VII. ügyosztályok). Csoportfőnök: *Cserhalmay Ferencz* vezérhadbiztos.

VI. ügyosztály. Ügyköre: Ruházat, felszerelés, elhelyezés stb. Osztályfőnök *Blancz Vilmos* I. oszt. főhadbiztos.

VII. ügyosztály. Ügyköre: Illetékek, élelmezés, stb. Osztályfőnök *Schwartz Róbert*, I. oszt. főhadbiztos.

III. ügycsoport (VIII. és IX. ügyosztályok). Csoportfőnök: *Bittó Kálmán* ministeri tanácsos.

VIII. ügyosztály. Ügyköre: Ujnczozás, védtörvény stb. Osztályvezető: *Kasics Péter* osztálytanácsos.

IX. ügyosztály. Ügyköre: Fősorozás eredménye, haljutalék stb. Osztályvezető: Ehrenheimi *Schytra István* czimz. ministeri tanácsos.

IV. ügycsoport (XI. és XIII. ügyosztályok). Csoportfőnök: *Gruz Albert* ministeri tanácsos.

XI. ügyosztály. Ügyköre: Áthelyezések a hadseregből és viszont, törvényellenes besorozások stb. Osztályvezető: *Tibolth Lajos* osztálytanácsos.

XIII. ügyosztály. Ügyköre: Felszólamlási folyamodványok, elbocsajtások stb. Osztályvezető: idősb gróf *Ráday Gedeon* ministeri tanácsos.

V. ügycsoport (X. és XII. ügyosztályok). Csoportfőnök: *Bárczy István* ministeri tanácsos.

X. ügyosztály. Ügyköre: Beszállásolás, lószükséglet, altiszti igazolványok, menház stb. Osztályfőnök: *Szuthorits Antal* osztálytanácsos.

XII. ügyosztály. Ügyköre: Horvát ügyek elintézése stb. Osztályfőnök: *Lermann József* osztálytanácsos.

VI. ügycsoport (XIV. ügyosztály). Ügyköre: Alapítványi ügyek elintézése. Osztályfőnök: *Jüngling János* osztálytanácsos kiadványozási joggal felruházva.

Segédhivatalok. Főigazgató: *Bogdánffy Ferencz* kir. tanácsos, szolg. kiv. honv. őrnagy.

Honvéd-szakszámvevőség. Főnök: *Jaczkó Manó* I. oszt. főszámtanácsos.

Magyar kir. állami számvevőszék.

Elnök: *Gajzágó Salamon.*

Horvát-szlavon-dalmát országos kormány.

Bán: Hédervári gróf *Khuen-Héderváry Károly.*
Belügyi osztályvezető: *Stanković Daniló.*

Horvát-Szlavonország közigazgatási beosztása.

- I. Lika-Krbava megye (székhelye Goszpics).
Zengg és Karlopago városokkal.
- II. Modrus-Fiume megye (székhelye Ogulin).
Bukari várossal.
- III. Zágrábmegye (székhelye Zágráb).
Zágráb, Károlyváros, Sziszek, Petrinja és Kosztajnicza városokkal.
- IV. Varasd megye (székhelye Varasd).
Varasdvárossal.
- V. Belovár megye (székhelye Belovár).
Belovár, Körös, Kaproncza és Ivanicsvár városokkal.
- VI. Pozsega megye (székhelye Pozsega).
Pozsega és Bród városokkal.
- VII. Verőcze megye (székhelye Eszék).
Eszék várossal.
- VIII. Szerém megye (székhelye Vukovár).
Zimony, Mitrovicza, Karlócza és Pétervára városokkal és városként szervezett Ruma mezővárossal.

